SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

Jas Randhawa
510.406.5056

BEST WESTERN
Louisiana
57 Units, Open: 2008
$60,000/Unit
POSITIVE CASH FLOW
Seller's Financing

Bob Seth
408.807.9784

INDUS VALLEY INVESTMENTS

Worldwide Travel, Inc.

Your One Stop Shop For International Travel Needs

Serving Community Since 1975.

Michigan Office
29211 Ford Rd.
Garden City, MI 48135
Tel: 734-525-7304
Toll Free: 800-504-3044
Fax: 866-300-9725

IATA

Lowest Fare Guaranteed

Los Angles Office
2701 E. Chapman Ave.
Ste.No.108,Fullerton,CA92831
Phone: 714-449-7766
Toll Free: 866-889-1203
Fax: 714-449-7767

Tenth Year in Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 6, February 7, 2009 — 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 — Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਗਠਜੋੜ 'ਚ ਤਰੇੜ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੈ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਮਤਾ

-ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਗਠਜੋੜ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਫਸਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਥੇ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਵੱਖਵਾਦੀ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨਾ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਾਸਮਝੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਹਰੇਕ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸਿਰਫ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਵਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਇਸ ਮਤੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਬਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਲਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਟੰਡਨ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਐਲਾਨ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਤੇ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਮਤੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੱਖਵਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਾਂਝ 'ਅਤਿਵਾਦ' ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਇਕ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਬਣੀ। ਸ੍ਰੀ ਟੰਡਨ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਚਾਰ ਮਹਿਕਮੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਧ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਾ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਿਜਲੀ ਸੰਕਟ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਇਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ 'ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਤਾ ਜੋ 1973 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 28 ਅਗਸਤ 1977 ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਤੇ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਹਿੱਤ 'ਚ ਅਹਿਮ ਮੱਦਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਮੀਰੀ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ 100 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਧ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੀਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਦੀ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਪਹਿਲੀ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ (ਖਬਰ ਸਫਾ 23 'ਤੇ)

885 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹੁਲਾਰਾ ਬਿਲ ਉਤੇ ਸੈਨੇਟ ਵਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਜਾਰੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਦੇ ਵਿਚ ਗਰਕਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਡੈਮੋਕਰੇਟਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ 885 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਬਿਲ ਨੂੰ ਸੈਨੇਟ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਨੇ ਹਾਈਵੇ, ਮਾਸ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਡੈਮੋਕਰੇਟਾਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ 25 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਬਿਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯਤਨ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਪੈਸਾ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਕੇ ਜੁਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਹੁਲਾਰੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜ਼ੋਰ ਆਰਥਿਕ ਸਰਗਰਮੀ ਨੂੰ ਇਕ ਦਮ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਉਪਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖਾਤਰ ਉਹ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਗਤੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਰਟਗੇਜ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਚਾਰ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਫੀਸਦ ਵਿਆਜ ਦਰ ਉਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬੈਂਕਾਂ ਵਲੋਂ ਵੰਡੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਫੈਨੀ ਮੇਅ ਅਤੇ ਫਰੈਡੀ ਮੈਕ ਇਹ ਕਰਜ਼ੇ ਬੈਂਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਖਰੀਦ ਲੈਣ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਵਾ ਛੇ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਰਿਆਇਤੀ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਉਤੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

North American Truck Stop

ਵਧੀਆ ਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਸਰਵਿਸ
ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜਬ ਭਾਅ 'ਤੇ

ਟਰੱਕ ਟਰੇਲਰ ਰੀਪੇਅਰ,
ਟਾਇਰ ਸਰਵਿਸ
ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ

*Reefer Repairs on
ThermoKing & Carrier
*Full Service & Inspections
*Truck & Trailer Body Repairs
*A to Z Tractor Repairs
*Tire Sales-New & Used
*2 Fuel Island-Diesel
Competitive Prices

909-350-3310, 909-697-5808
balwindernats@yahoo.com
14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

omni Realty
Specializing in Gas Stations, Motels and Residential
www.omnirealtyonline.com
Vijay@omnirealtyonline.com
9100 Southwest Freeway, Suite 111
Houston, TX 77074

Vijay K. Chamdal
Commercial Realtor
Office: 713-779-7326
Cell: 281-704-0470, Fax: 281-858-1464

AFFORDABLE MORTGAGE INC.
SBA Loans
Conventional Loans
Residential Loans
www.affordablemortgage.usa

ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਸਿਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਜਲੰਧਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ 1984 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਸਬੰਧੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈੱਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰਮੁਹੰਮਦ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ 'ਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ।

ਸ. ਪੀਰਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ 24 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜਰ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ਕਾਰੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈੱਡਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲਕਾਂਡ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਾਲੇ ਟਾਲਮਟੋਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ 12 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਅੱਗੇ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਦਾਲਤ ਕੜਕੜੂਮਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ. ਪੀਰਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੀ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੈੱਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਗਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਵੀ ਸਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਕੀਲ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਿਕ '84 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ' ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜੇ ਕਰਕੇ ਸਜਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ।

ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰਾਂ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝਾਂਮਪੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 14 ਸਟੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਥਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ

ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਨੂੰ ਸਫਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ

ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਨੇ ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਡ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਫਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਫਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਦੋਸ਼ ਅਜੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਧੂੜ ਨੇ ਡੈਮਕਰੇਟ ਅਤੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਆਰਥਿਕ ਹੁਲਾਰਾ ਪੈਕੇਜ ਬਿਲ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਕਾਰਨ ਜੁਰਮਾਂ ਵਿਚ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਰੀਆਂ, ਡਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਹੇਰਾ-ਫੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਗਣਿਤੀ ਵਧ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ 11% 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਕਾਨੂੰਨਘਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸ੍ਰੀ ਧੂੜ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਛੋਟੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਧੂੜ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਛੋਟੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਮਾੜੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਖਰਚੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ।

ਸੰਨੀ ਧੂੜ

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਇਥੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਇਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਧੂੜ ਨੇ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਇਕ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਮੁਚੇ ਉਪਰਾਲੇ ਦੇ ਉਹ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਧੂੜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਵਤਿੰਦਰ ਚਾਵਲਾ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਤਿੰਦਰ ਰਾਣਾ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਨੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੇਂਡੂ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਖੁਰਦ ਬੁਰਦ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਖਸਤਾ ਹਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਘਾਹ ਬੂਟੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭੂਤ ਬੰਗਲੇ ਅਤੇ ਖੰਡਰ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਖਿੜਕੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਨਹੀਂ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਸਿਹਤ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦਵਾਈ ਵਗੈਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਸਯੋਗ ਵਾਲੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੂਰਲ ਹੈਲਥ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਿੱਥੇ ਖਰਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਹੈਲਥ ਕਮੇਟੀਆਂ ਖਰਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਪੈਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਪੇਂਡੂ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿਚ ਖਰਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੂਰਲ ਹੈਲਥ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਪਹਾੜੀ ਖਿੱਤੇ ਦੇ 144 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਵਗੈਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ 10-10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਚੈੱਕ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ, ਪੋਸੀ ਨੂੰ 14.40 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ, 144 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਫਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੱਛਰ, ਮਲੇਰੀਆ ਅਤੇ ਡੇਂਗੂ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਖਰਚਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰ ਲੋਕ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਉਕਤ ਗਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਢੁਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਪਹਾੜੀ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਾਹਲੇਵਾਲ, ਟਿੱਬਾ, ਹਰਮਾਂ, ਨੈਨਵਾਂ ਆਦਿ ਦਰਜਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਦੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਖਰਚੇ।

ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਹਤ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਏ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਹਤ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਹੀ ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਈ ਡਾਕਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੂਨਾ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 4 ਲੱਖ 32 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੋਸੀ ਦੇ ਐਸ.ਐਮ.ਓ. ਡਾ. ਅਨਿਲ ਮਹਿੰਦਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰਾਂਵਾਲੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਮਾਨ ਸਮੇਤ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜੇ ਸਨ। ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀਨਾਮਾ ਲਿਖਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ ਨੇ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ ਵਾਪਰੇ ਦਰਦਨਾਕ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਆਧਾਰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਥੇ ਇਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਨਿੱਤਨੇਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਿੱਤਨੇਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ 18 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜਥੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਨੇਮ ਨਾਲ ਚੱਲਣਗੇ।

ਪਹਿਲਾ ਹਫਤਾ

	ਜਥਾ 1	ਜਥਾ 2	ਜਥਾ 3
ਸੋਮਵਾਰ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਮੰਗਲਵਾਰ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਬੁੱਧਵਾਰ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਵੀਰਵਾਰ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸਨਿਚਰਵਾਰ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਐਤਵਾਰ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ

ਦੂਜਾ ਹਫਤਾ

	ਜਥਾ 1	ਜਥਾ 2	ਜਥਾ 3
ਸੋਮਵਾਰ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਮੰਗਲਵਾਰ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਬੁੱਧਵਾਰ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਵੀਰਵਾਰ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸਨਿਚਰਵਾਰ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਐਤਵਾਰ	ਔਨ ਕਾਲ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ	ਗੁਰਦੁਆਰਾ

ਜਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਗੇ: ਜਥਾ 1 ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਜਥਾ 2 ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਜਥਾ 3 ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਰਾਗੀ ਜਥੇ।

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ: ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ,
ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ।
ਫੋਨ: 847-358-1117

ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਟੌਮ ਡੈਸ਼ਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਵਲੋਂ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਟੌਮ ਡੈਸ਼ਲ ਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਵਲੋਂ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਦਾਸ ਮਨ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਦੀ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜੇ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮਨੋਨੀਤ ਨੈਂਸੀ ਕਿਲੇਫਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਨੈਂਸੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਪੇ-ਰੋਲ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਰਾਬਰਟ ਗਿਬਸ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਉਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਸੈਨੇਟ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਲੀਡਰ ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਸ੍ਰੀ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੋਸਤ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਭਰੋਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਮੈਂ ਉਬਾਮਾ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਨੂੰ ਦੋ ਅਹੁਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ- ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਹਤ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਤੇ ਮਾਨਵ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੰਤਰੀ। ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਹੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਬਾਮਾ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਸੌ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਉਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾ ਪਾਉਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਲੀਨਾਏ ਤੋਂ ਸੈਨੇਟਰ ਸ੍ਰੀ ਡਿੱਕ ਡਰਬਨ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਨਾਲ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਉਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨੁਭਵੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਉਬਾਮਾ ਵਲੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਨਿਊ ਮੈਕਸਿਕੋ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਬਿਲ ਰਿਚਰਡਸਨ ਨੂੰ ਵਣਜ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਫੰਡ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਠੇਕੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਪਿਛੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਨਿਊ ਹੈਂਪਸ਼ਾਇਰ ਦੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸੈਨੇਟਰ ਜੁਡ ਗਰੈਗ ਨੂੰ ਵਣਜ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਸੈਨੇਟ ਨੇ ਟਿਮੋਥੀ ਗੈਟਨਰ ਦੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਵੀ 34 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੇਰ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਨ 2005 ਤੋਂ 2007 ਦਰਮਿਆਨ ਆਪਣੇ ਟੈਕਸ ਵਕਤ ਸਿਰ ਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਕਾਇਆ 1,28,203 ਡਾਲਰ ਦੇ ਟੈਕਸ ਅਤੇ 11,964 ਡਾਲਰ ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਡੈਸ਼ਲ ਉਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਰਕਮਾਂ ਲਏ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਵੀ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਇਖਲਾਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ।

ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਬਰਤਰਫ

ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਇਲੀਨਾਏ: ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਸੈਨੇਟ ਨੇ 30 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 59 ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਰਾਡ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਗਵਰਨਰ ਹਨ।

ਰਾਡ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ

ਤੁਰਤ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਸੈਨੇਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਪੈਟਰਿਕ ਕੁਇਨ ਨੂੰ ਇਲੀਨਾਏ ਦਾ 41ਵਾਂ ਗਵਰਨਰ ਥਾਪ ਦਿਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰਤ ਹੀ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਹਲਫ ਲੈ ਕੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਕੁਇਨ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 52 ਸਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਉਤੇ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਦੀ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਸੀਟ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਫੈਡਰਲ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੈਨੇਟ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਫਾਈ ਲਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਉਤੇ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਾ ਵੱਡੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2002 ਵਿਚ ਗਵਰਨਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਗਵਰਨਰ ਸਨ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਹ 2006 ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਅਤੇ ਆਕੜਕੰਨੇ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀ ਆਉਣ ਦਿਆਂਗੇ-ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪਾਇਲ: ਸਾਡੇ ਪਰਵਾਸੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਰੱਖੀ ਇਕ ਮਿਲਣੀ ਦੌਰਾਨ ਪਰਗਟ ਕੀਤੇ।

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਝਾ, ਦੁਆਵਾ ਅਤੇ ਮਾਲਵਾ ਵਿਚ ਖੇਡ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਉਣ 'ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਸਮੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੇ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਲਈ ਹਰ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਹਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਸਕੂਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਂਝ (ਕਨੇਡਾ) ਨੇ ਵੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਪੀ. ਏ., ਤਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤਰਨਾ ਅਮਰੀਕਾ, ਹਰਦਿੰਰ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ੀ ਅਮਰੀਕਾ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕੇ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਲਾ ਸਿਆਟਲ, ਕਾਮੇਡੀ ਕਲਾਕਾਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਕਮਲ ਗਿੱਲ ਅਮਰੀਕਾ, ਹਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਡਾਲੀ, ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਅਮਰੀਕਾ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ ਘਮੋਟ, ਭਲਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਕੈਨੇਡਾ, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ, ਸਰਪੰਚ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਖੰਨਾ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਅਮਨ ਗਿੱਲ ਕੈਲਗਰੀ, ਜੱਸੀ ਟਿਵਾਣਾ ਖੰਨਾ, ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਫੱਗਣ ਮਾਜਰਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਆਪ-ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ 24 ਕਰੋੜ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਇੰਡੀਆ ਪੈਸੀਫਿਕ ਮੀਡੀਆ, ਮੂਵੀਜ਼ ਇਨਕਲੂਸਿਵ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਪੋਸਟ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨ ਸੁਮਨ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇ ਫਿਜ਼ਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ 24 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਸੋਚੇਗੀ ਜ਼ਰੂਰ।

ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਂ ਪੈਣ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹਿਨਾ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸੋਨ ਤਮਗ਼ਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਜਿੰਗ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ (ਮੋਹਾਲੀ) ਵਾਸੀ ਅਭਿਨਵ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ 'ਚ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਧੀ ਹਿਨਾ ਸਿੱਧੂ, ਜੋ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਨੇ ਮਿਊਨਿਖ਼ (ਜਰਮਨੀ) ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਗਨ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਏਅਰ ਪਿਸਟਲ ਜੂਨੀਅਰ ਮਹਿਲਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸੋਨ ਤਮਗ਼ਾ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਈਫਲ ਸੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟਿਆਲੇ ਦੀ ਹਿਨਾ ਨੇ ਏਅਰ ਪਿਸਟਲ ਜੂਨੀਅਰ ਮਹਿਲਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕੁਲ 486.4 ਦੇ ਸਕੋਰ ਨਾਲ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕੀਤਾ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਸੀ।

21 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹਿਨਾ ਨੇ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਕੁਆਲੀਫਾਈਂਗ ਰਾਊਂਡ ਵਿਚ 400 ਵਿਚੋਂ 388 ਦਾ ਸਕੋਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ 98.4 ਦਾ ਸਕੋਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਲ 486.4 ਦੇ ਸਕੋਰ ਨਾਲ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਹਿਨਾ ਦਾ ਜੂਨੀਅਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਆਖ਼ਰੀ ਵਰ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕੋ ਇਕ ਜੂਨੀਅਰ ਭਾਰਤੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਸੀ।

ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਏਅਰ ਪਿਸਟਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ 600 ਵਿਚੋਂ 581 ਦਾ ਸਕੋਰ ਬਣਾ ਕੇ 10ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ।

ਡਾ. ਨੋਇਲ ਕਿੰਗ ਸਵਰਗਵਾਸ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ: ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ ਐਮੀਨੈਂਟਸ ਅਤੇ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਸਕਾਲਰ ਪ੍ਰੋ. ਨੋਇਲ ਕਿਊ ਕਿੰਗ ਪਹਿਲੀ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੈਂਟਾ ਕਰੂਜ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਉਹ 87 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ।

1922 ਵਿਚ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਪ੍ਰੋ. ਕਿੰਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ਿਮਲਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਨਾਟਿੰਘਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਇੰਗਲੈਂਡ) ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਡਾ. ਕਿੰਗ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ, ਬਰਮਾ ਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਿਲੀਅਮ ਕਿੰਗ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਡਾ. ਕਿੰਗ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ 1940 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਿਹਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ, ਯੁਗਾਂਡਾ ਅਤੇ ਘਾਨਾ ਵਿਚ ਡਿਵਨਿਟੀ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ। ਡਾ. ਕਿੰਗ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉਤੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਉਹ ਵਿਜ਼ਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਾਈ ਮੱਤ, ਇਸਲਾਮ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। 1967 ਵਿਚ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ, ਸੈਂਟਾ ਕਰੂਜ਼ ਵਿਚ ਹਿਸਟਰੀ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਹੀ 1991 ਵਿਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ। ਡਾ. ਕਿੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਣੇ ਚੁਣੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ।

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੇਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੰਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

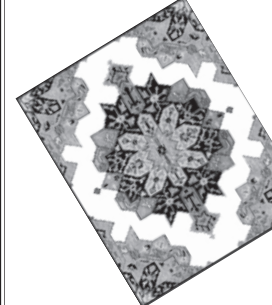

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਐਵੇਨਿਊ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253,773-507-8043, Fax: 773-508-5249

ਪਾਇਰੇਸੀ ਨੇ ਡੀ.ਜੇ. ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚਾਲੇ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ

ਜਲੰਧਰ : ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਇਸ ਵਕਤ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਡੀ ਜੇ ਗਰੁੱਪ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇ ਕੋਲ ਲਾਈਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਡੀ ਜੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਊਜਿਕ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਰਾਇਲਿਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਡੀਜੇ ਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਡੀਜੇ ਸੰਚਾਲਕ ਐਮ ਪੀ ਥ੍ਰੀ ਕਵਾਲਿਟੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਐਲਬਮਸ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਓਰਿਜ਼ਨਲ ਸਿੰਗਲ ਸੀ ਡੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਦਾ।

ਇੰਡੀਅਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀ (ਆਈ ਐਮ ਆਈ) ਨੇ ਸਾਲ 1994 ਵਿਚ ਫੋਨੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਪਰਫਾਰਮੈਂਸ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੀ ਪੀ ਐਲ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਰੇ ਡੀਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਈਸੈਂਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡੀਜੇ ਸੰਚਾਲਕ ਪੀ ਪੀ ਐਲ ਤੋਂ ਲਾਈਸੈਂਸ ਲੈ ਕੇ ਗਾਣੇ ਵਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲਾਈਸੈਂਸ ਖਰਚ ਨਾਲ ਪੀ ਪੀ ਐਲ ਮਿਊਜਿਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਇਲਿਟੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਡੀਜੇ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗਾਣੇ ਚਲਾ ਸਕਣ। ਪੀ ਪੀ ਐਲ ਨੇ ਡੀਜੇ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਰੇਡੀਓ, ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇਣ ਤੇ ਹੀ ਗਾਣੇ ਵਜਾਉਣ

ਡੀ.ਜੇ. ਦੀ ਧੁਨ ਵਿਚ ਦਬੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਦੀ ਪੁਕਾਰ

ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੁਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਡੀਜੇ ਵਾਲੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਨ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਇਰੇਟੇਡ ਵਰਜਨ ਚਲਾਕੇ ਤੇ ਲਾਈਸੇਂਸ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਊਜਿਕ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਧੱਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੀ ਪੀ ਐਲ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਡੀਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਈਸੈਂਸ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਵਲ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੀ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਜਿਆਦਾਤਰ ਬਿਨਾ ਲਾਈਸੈਂਸ ਤੋਂ ਹੀ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਡੀਜੇ ਸੰਚਾਲਕ ਲਾਈਸੈਂਸ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਇਰੇਟੇਡ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਓਰਿਜ਼ਨਲ ਵਰਸ਼ਨ ਚਲਾਉਣ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਯਾਨੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਡੀਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਤਿਓਹਾਰਾਂ ਤੇ ਪਰਫਾਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਲਾਈਸੇਂਸ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਡੀਜੇ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ।

ਪਲਾਜਮਾ ਰਿਕਾਰਡਸ ਦੇ ਐਮ ਡੀ ਦੀਪਕ ਬਾਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਗਾਇਕ ਡੀਜੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ। ਕੰਪਨੀ ਵਾਲੇ ਪੀ ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਲੀਗਲ ਡੀਜੇ ਦੀ ਰਾਇਲਿਟੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਸਿੰਗਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਪੀ ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਡੀਜੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਡੀਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਡਿਮਾਂਡ ਕਰਨ ਕਿ ਪੀ ਪੀ ਐਲ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਰਾਇਲਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਚੈੱਕ ਲਗਾਉਣ।

ਪਾਏਰੇਸੀ ਦੇ ਮੱਕੜਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਊਜਿਕ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਦੇ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਡੀਜੇ ਬਿਨਾਂ ਲਾਈਸੈਂਸ ਦੇ ਨਹੀਂ ਚਲਣਗੇ। ਡੀ ਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾ, ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਗਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਤ ਸੋਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡੀਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ।

ਇਸਦੇ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਪਾਏਰੇਸੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਸਾਂਝਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜੁਬਾਨ ਦਾ ਦਮ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇ। ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਦੇ ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਡੀਜੇ ਵਾਲੇ ਕਵਾਲਿਟੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਵਧੀਆ ਕਵਾਲਟੀ ਦੀ ਸੀਡੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੁਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਅਸਰ ਤਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀ ਵੀ ਬੇਹਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

25 ਕ੍ਰੋੜ ਦੀ ਹੈਰੋਇਨ ਸਣੇ 2 ਨਾਈਜੀਰੀਅਨ ਕਾਬੂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦਿਹਾਤੀ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿੱਢੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਤਹਿਤ 5 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਜਿਸ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕੀਮਤ 25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਸਮੇਤ ਦੋ ਨਾਈਜੀਰੀਅਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਦਿਆਂ ਥਾਣਾ ਬਿਆਸ ਵਿਖੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲੰਘੀ 1 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਸੈੱਲ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ਰਈਆ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਬੈਗ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਦੋ ਕਿਲੋ ਕੁੱਲ 5 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਇਮੇਕਾ ਲੀਗੋ ਅਤੇ ਉਜ਼ਬਾ ਓਦਿਲੀ ਬੈਨੇਕ ਵਾਸੀ ਨਾਈਜ਼ੀਰੀਆ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਦਿਆਂ ਥਾਣਾ ਬਿਆਸ ਵਿਖੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਕਾਬੂ ਕੀਤੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜਣ ਤੇ ਫਿਰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦਿਅਕ ਪਸਾਰੇ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਵਿਦਿਆ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਅਧੂਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਵਿਹੂਣਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਲਗੀਧਰ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਯੋਜਨਾ ਵਿੰਗ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਰਿਲੀਜ਼ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ 13 ਦੇ ਕਰੀਬ ਉੱਚ ਪਾਏ ਦੇ ਸਕੂਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪਾਏ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਯੋਜਨਾ ਵਿੰਗ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਡੀਨ.ਅਕੈਡਮਿਕ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡੀਨ ਅਕੈਡਮਿਕ, ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਆਫੀਸਰ, ਫਾਇਨੈਂਸ ਆਫੀਸਰ, ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਟਾਫ ਬੈਠ ਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਦੇਖਰੇਖ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਵੇਂ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਇਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਯੋਜਨਾ ਵਿੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਹਿਤ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਯੋਜਨਾ ਵਿੰਗ ਇਸ ਵੇਲੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਮਰਜਿੰਗ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਲਈ ਅਕਾਦਮਿਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਬੰਧੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਖੋਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ, ਨੈਨੋ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ, ਬਾਇਓ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਬਿਜ਼ਨੈੱਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕੋਰਸਿਜ਼ ਦੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਡਾਕਟੋਰੇਟ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਧਿਆਪਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸੈਮੀਨਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਲੰਘੀ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ 'ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ : ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਅਧਿਆਤਮਕ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਨ। ਇਹ ਦੋ-ਦਿਨਾ ਸੈਮੀਨਾਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੇ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਜੈ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੇ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਦੋ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪਹੁੰਚ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹੁੰਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹੁੰਚ ਗਤੀ ਵਿਚੋਂ ਬਣੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਜੈ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਹ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਜਜ਼ਬੇ ਸੰਚਾਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਕਲਟੀ ਆਫ਼ ਹਿਊਮੈਨੀਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੀ ਡੀਨ ਅਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਡਾ. ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਾਲਾ ਨੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੈਮੀਨਾਰ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਕ ਅਦੁੱਤੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਢਲੇ ਸਰੋਤਾਂ, ਸਮਕਾਲੀਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਾਥੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪਰਚੇ ਲਿਖੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹਾ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੈਮੀਨਾਰ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਵੀਨਾਰ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਜੈਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੈੱਟ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਲ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੈੱਟ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ-ਸਿੰਘ ਸਹਿਬਾਨ

-ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੋਚ ਲਵੋ, ਇੱਦਾਂ ਦੇ ਮੰਦੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ।

ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦੇ ਲਾਟਰੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਗਿਆਰਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

-ਜਾਣੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ

ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਵੇਗਾ-ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ

-ਦੇਖਿਓ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਚੰਨ 'ਤੇ ਨਾ ਲੈ ਜਾਏ ਥੋਡਾ ਸੁਖਬੀਰ! ਸੇਖਚਿੱਲੀ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੇ!

ਭਾਜਪਾ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

-ਸਿੱਧਾ ਕਹੋ ਬਈ ਸੱਤਾ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਦੇ ਵੀ ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਐ।

ਅਮਰੀਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ-ਉਬਾਮਾ

-ਹੁਣ ਇਹ ਨਾ ਕਹਿ ਦਿਓ ਬਈ ਬੰਬ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਅਸੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਡਹੇ ਆਂ।

ਆਉਂਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਪੱਖੋਂ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ-ਸੁਖਬੀਰ

-ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ 'ਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਈ ਰਹਿ'ਗੀ ਆ।

ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਾ ਕਾਫੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਸਲਾਹਕਾਰ

-ਸਲਾਹਕਾਰ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਬਿਹਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੇਚ ਲਓ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਐ ਬਈ ਹਥਿਆਰ ਈ ਵੇਚਣੇ ਐ।

punjabtimesusa.com

LOANS! LOANS!! LOANS!!!
✓ Commercial loans- any size, anywhere!
✓ Residential Loans
✓ Purchase/Refinance
✓ Houses/Gas Stations/Franchises/Motels
✓ Grocery/Liquor Stores
✓ Churches

Rajesh Gupta
414-322-5722 Cell
ABC Mortgage
6617 W. Capitol Dr. Milwaukee, WI 53216
e-mail:gupta@abcmortgage.biz
www.abcmortgage.biz
414-462-2222 (Ph.)
414-462-2220 (Fax)

Desi Bazar
Now Proudly Serving You At Two Locations
916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143 Tel: 317-888-2040 Fax: 317-888-2050
6663 W Washington St Indianapolis, IN 46231 Tel: 317-247-7240 Fax: 317-247-7250
We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets
• FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
• FRESH GOAT MEAT
10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!
We Are Open 7 Days a Week
ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ.

ਕੈ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਉਹ ਲੰਘੀ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਰ ਰੂਮ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜਿੱਤ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਲ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸਬੰਧੀ ਜੋੜ ਤੋੜ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਡੇਰੇ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ''ਮੈਂ ਵੀ ਅੱਜ ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਰਿਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।''

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਛੱਡਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਵੀ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜੀ ਤੇ ਜਿੱਤੀ ਸੀ।

ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੋਵਾਂ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਹ ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਤਾ ਕੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸ ਐਮ.ਪੀ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਾਲਿਬ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗਾਲਿਬ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸੀ ਕੱਦ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਹਨ ਪਰ ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਆਸੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਧਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪੀ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਇਕ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਵੋਟਰ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ।

ਅਸੀਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਸਮੇਤ ਹਰ ਡੇਰੇ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।' ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਫਲ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋਣ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ 3 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਅਰਦਾਸਾਂ, ਜਗਰਾਤੇ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਨਲ 3-4 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ 15 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 2 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਅੱਤਵਾਦ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਤਈਆ:ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਮੁੜ ਉਠਾਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਸ਼ਾਹਕੋਟ : ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਗ਼ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਸੁਰ 'ਚ ਅਲਾਪਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਉਭਰੇ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਾਸਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਸ. ਮਾਨ ਆਪਣੇ ਦਲ ਦੇ ਸਰਕਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨਿਮਾਜੀਪੁਰ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਬਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਅੱਤਵਾਦ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੈਅ ਹੈ। ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨਾਂਅ ਦੀ ਇਕ ਬਫਰ ਸਟੇਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਸਕੇਗੀ।

ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਅੱਤਵਾਦ ਮੁਸਲਮ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਸਾਡੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ' ਢੰਗ ਨਾਲ 'ਸੰਘਰਸ਼' ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ। ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨਾਂਅ ਤਾਂ ਰੱਖ ਹੀ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਥਿਤ ਹਿੰਦੂ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਖਤਰਨਾਕ ਕਿਉਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 1984 ਵਿਚ 'ਹਿੰਦੂ ਅੱਤਵਾਦ' ਦੀ ਤਪਸ਼ ਸਿੱਖ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵੀ ਹਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਛਪੀ ਹੋਈ ਵਾਲਾ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਰਮ-ਖਿਆਲੀ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੀ ਲੜੇਗਾ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਤੇ' ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਮੇਲਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ 'ਘਰ' ਦੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ/ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਕੋਲ ਲੋਕ ਮੁੱਦੇ ਨਹੀਂ-ਕਮਿਊਨਿਸਟ

ਬੁਢਲਾਡਾ : ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਬਿਨਾਂ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬਦਲਵਾਂ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਾਂਬਰ ਨੇ ਬੁਢਲਾਡਾ ਵਿਖੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਰ ਵਰਗ ਅਤੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੱਛੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਠੱਪ ਹੈ, ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਨਅਤ ਵਿਕਾਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੱਪ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬਦਲਵਾਂ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਮਰੇਡ ਸਾਂਬਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਫਲਤਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ।

ਸੀਨੀਅਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਰਸ਼ੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਮਾਤਰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਊਠ ਤੋਂ ਛਾਨਣੀ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਣਕ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਚ 80 ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਧੇ ਲਈ ਵੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਰਾਜ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੌਮੀ ਬੋਰਡ (ਐਨ.ਬੀ.ਐਮ.ਈ.) ਹੁਣ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦਿਲਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਲੜ ਰਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਕੋਲੀਸ਼ਨ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਾਡਲਫ਼ੀਆ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਈ ਖ਼ਬਰ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਕੋਲੀਸ਼ਨ ਨੇ ਐਨ.ਬੀ.ਐਮ.ਈ. ਉਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਮਸਲਾ ਅਗਸਤ 2007 ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨਾਂ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਿਊਜਰਸੀ ਵਿਖੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟਸ ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਈਸੈਂਸਿੰਗ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ (ਯੂ.ਐਸ.ਐਮ.ਐਲ.ਈ.) ਵਲੋਂ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਇਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਪਹੁੰਚੀ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 'ਕੇਸਕੀ' ਉਤਾਰ ਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ 'ਆਰਾਮ ਘਰ' ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਨੇ ਕੇਸਕੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ।

ਜਦੋਂ ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਪਿਛੋਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਕਪੜੇ ਅਤੇ ਜੇਬਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾੜਾ ਵਤੀਰਾ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਇਕੋ-ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ।

ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਯੂ.ਐਸ.ਐਮ.ਐਲ.ਈ. ਕੋਲ ਜ਼ੋਰਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੁਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਖਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਪਿਛੋਂ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਤਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਐਨ.ਬੀ.ਐਮ.ਈ. ਨੇ ਅਪਣੀ ਨੀਤੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕਰੀਬ ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਐਨ.ਬੀ.ਐਮ.ਈ. ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਅਪਣੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਯੂ.ਐਸ.ਐਮ.ਐਲ.ਈ. ਦੇ ਉਪ ਮੁਖੀ ਗੇਰਾਡ ਡਿਲਨ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੋਲੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ''ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਮਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ ਕਪੜੇ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸਟਾਫ਼ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।'' ਇਸ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

Matrimonials

Suitable US citizen or green card holder mach for Kamboj Sikh US citizen boy, 5'10", 26, electric engineer working in a reputed company near Chicago, call: 224-623-3923 or
e-mail at bababalji@yahoo.com

Jatt Sikh parents seek suitable match for their 5'7", fair, slim, beautiful 32 year old Medical Doctor daughter currently practicing medicine in Illinois. She is good natured, family oriented, and is well versed in both cultures. Seeking successful, US based Jatt Sikh professional (Doctor. Dentist, Lawyer, MBA) from respectable family. Please send biodata with recent pictures to navdesy@hotmail.com. Serious inquiries only!

ਕੁੱਕ/ਤੰਦੂਰੀਆ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਰੀਨੋ, ਨੇਵਾਡਾ ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੁੱਕ/ਤੰਦੂਰੀਆ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ।

ਕਾਲ ਕਰੋ: ਕੰਵਲ
775-530-0000

Franchised Motel For Sale

In Kansas (By Owner)

ਕੈਨਸਸ ਵਿਚ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ ਮੋਟਲ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

51 Units + Owner's Apartment. Beautiful Brick, Interior Corridor Motel (with Approx. 3Acres)

2008 Gross Room Sales Over $800,000.

Very High Net Operating Income.

Contact: grewal8@gmail.com

ਬਾਦਲ-ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਮੋੜ?

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਉੱਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕੁਝ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਵਲ ਵੀ ਮੋੜਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮੋੜ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਹਿਜ ਇਕ ਚੋਣ ਢਕਵੰਜ ਹੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਵਿੱਤੀ ਪੱਖੋਂ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਢੋਈ ਲੱਭਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤੋਰ ਲਏ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬਣੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜਿਥੇ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਕਦਮ ਬਾਅਦ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਘਾਰਾ ਭਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਲੋਂ ਰੋਟੀ-ਬੇਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਂਝ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਝਾੜ-ਪੂੰਝ ਕੇ ਲਿਸ਼ਕਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 'ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ' ਵਿਚ ਰੁਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਮਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨ ਲਈ ਉੱਕਾ ਹੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮੁੜ ਚੁੱਕੇ ਗਏ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇਣੀ ਪਈ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੁਝ ਤਿੱਖੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਟਿਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦਾ ਇਹ ਪੈਂਤੜਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰਣਨੀਤਿਕ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਤੀਰ ਨਾਲ ਬਾਦਲ ਟੱਬਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਡਾਲਰ ਫੁੰਡਣਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਮੁਕਾਬਲਾਤਨ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਇਛੁੱਕ ਹੈ। ਉਂਝ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਰ ਆਏ ਦਿਨ ਵਧੇਰੇ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਵੀ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੋਟੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਛੋਟਾ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਵੀ ਧੁੱਸ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਠਜੋੜਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਵੀ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਸਮਰੱਥ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੈ । ਹਾਲੇ ਨੇੜ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਬਦਲ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸਗੋਂ ਜਾਪਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬਦਲ ਹਰ ਆਏ ਦਿਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿੱਖ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਉਧਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਮਤਾ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਵਲ ਪਰਤਣਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਗਠਜੋੜ 'ਚ ਤਰੇੜ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੈ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਮਤਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ 30 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਮੀਨ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁੜਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਟਰਾਈਡੈਂਟ ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਓਰਬਿਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੱਖਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਲਾਂਬੂ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇਸ ਮਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਨੂੰ ਰਾਜਗ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਸਦਾ ਹੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਤਿੱਖੀ ਸੁਰ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਖੁਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਮਤਾ ਹੈ ਕੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮਤਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਥੈਲਿਓਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਧਰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਗਲਤ ਰੰਗਤ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਧ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਸਿਰਫ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਦਬਵੀਂ ਸੁਰ 'ਚ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਮਤੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੱਸਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੋ ਟੁਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਬੰਧੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸ਼ੰਕਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਾਸਮਝੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੰਕੀਰਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪੈਂਤੜਾ ਹੈ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਵੀ ਵਧ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਨੂੰ ਹਊਆ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

885 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹੁਲਾਰਾ ਬਿਲ ਉਤੇ ਸੈਨੇਟ ਵਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਜਾਰੀ

ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ 75 ਸੌ ਡਾਲਰ ਹੈ।

ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਆਮ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਏ ਮੰਦਵਾੜੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਰਵੱਈਆ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਦੋ ਬਰੈਕਟ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ 8350 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਜੋੜਿਆਂ ਲਈ 16,700 ਡਾਲਰ ਆਮਦਨ ਤੱਕ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ 10 ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 5% ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਲਈ 8351 'ਤੇ 33,950 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਜੋੜਿਆਂ ਲਈ 16,001 ਤੇ 67,900 ਡਾਲਰ ਵਿਚਾਲੇ ਆਮਦਨ ਉਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ 15 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 10 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ।

ਓਬਾਮਾ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਵੱਖਰੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਪੰਜ ਸੌ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਟੈਕਸ ਕਟੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਜੋਗੀ ਕਮਾਈ ਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਕਈ ਨੁਕਤਿਆਂ ਉਤੇ ਖੁਦ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤਾ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਵੀ ਖਰਚ ਕਟੌਤੀ ਹੋ ਸਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਇਸੇ ਪਹੁੰਚ ਅਧੀਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਰਕਮ ਰਾਖਵੀਂ ਰਖਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਨੇਟ ਵਲੋਂ ਇਸ ਬਿੱਲ ਉਤੇ ਇਸ ਹਫਤੇ ਵੋਟ ਪਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿਚ ਆਏ ਮੰਦੇ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲੇਅ ਆਫ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਚੇਨ ਸਟੋਰ ਮੈਸੀ ਨੇ ਕੋਈ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਲੇਅ ਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ 19 ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਅਤੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਗਵਰਨਰਾਂ ਨੇ ਜਾਮ ਹੋਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਹੁਲਾਰਾ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗਵਰਨਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਂਪੱਖੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏਗਾ।

ਜਦੋਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਲਾਲ ਪਰੀ 'ਤੇ ਧੂਫ਼ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ

ਬਠਿੰਡਾ : ਜਦੋਂ ਵਾੜ ਹੀ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਯਕੀਨੀ ਹੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਘਟਨਾ ਪਿੰਡ ਜਿਉਂਦ ਵਿਖੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਪਿੰਡ ਜਿਉਂਦ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਲਗੀਧਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬੀਤੀ 2 ਫ਼ਰਵਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦੇ ਹੋਏ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਦਬੋਚ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲੋਕਲ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੈਕਟਰੀ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਗ੍ਰੰਥੀ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। 2 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੈਕਟਰੀ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ ਨੇ ਦਬੋਚ ਲਿਆ। ਸਰਪੰਚ ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਜਿਉਂਦ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਇਸ 'ਤੇ ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤੜਕਾ ਆਦਿ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਮਰੇ 'ਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬਦਬੋਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਧੂਫ਼ ਵੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਤਾਂ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਅੱਧੀ ਬੋਤਲ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਲੱਚਰ ਆਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ।

ਗਿੱਲ ਹੋਣਗੇ ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਐੱਫ. ਦੇ ਅਗਲੇ ਮੁਖੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਸ ਸੇਵਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਏ.ਐਸ.ਗਿੱਲ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨੀਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੇ ਇਕ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਵੀ.ਕੇ. ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣਗੇ, ਜੋ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗਿੱਲ 1972 ਬੈਚ ਦੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ।

Punjab Times

Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

California Bureau:
Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664

Director Bus. Relations:
Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-299-9200

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Missisipi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusettes, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 65 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 300 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ.ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ
ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਦੋਫਾੜ ਹੋਏ

–ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ ਦੀ ਥਾਂ 'ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ' ਕੱਢਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਿੱਖੇ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਨੇ 1 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 6 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ 19 ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਝੀਂਡਾ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨਲਵੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਸਖ਼ਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਨਲਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸੱਤ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਕਰਨਾਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕੱਠ ਵਿਚ 'ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ' ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਥੇਦਾਰ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ ਨਹੀਂ 'ਧੰਨਵਾਦ ਯਾਤਰਾ' ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧੰਨਵਾਦ ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਜਾਗਰਿਤੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲਾ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ 1 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨਲਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਤਾਂ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਨੂੰ ਸੱਦਣਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਵਲੋਂ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਚੱਠਾ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਝੀਂਡਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਚੱਠਾ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।" ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁੱਡਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨਲਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਨ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਨਹੀਂ ਰਗੜੇ ਜਾਣਗੇ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਡਹਾਕ) ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਢਾਹ ਲੱਗੇਗੀ ਸਗੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਭਰ ਰਹੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਣ ਲੱਗਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ।

ਜਥੇ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੱਬ ਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲੱਖ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰ ਲੈਣ, ਪਰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਹਰ ਹੀਲੇ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇਗੀ।

ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀ ਦੇ 300 ਸਾਲਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ 1 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਡੱਬਵਾਲੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਲਗੀਧਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਤੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਰੰਭ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ ਦਸਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਅਨਮੋਲ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰਕੇ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਜਥੇਦਾਰ ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਉਕਤ ਯਾਤਰਾ ਡੱਬਵਾਲੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੋਈ 6 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਡਾ ਸਾਹਿਬ (ਪੰਚਕੂਲਾ) ਵਿਖੇ ਸੰਪੰਨ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ 'ਚ ਅੜਚਣਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਰੂਪਾ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ 101 ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਭਿਜਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੱਕ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਜ਼ਰੀਏ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਥਕ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਅੜਚਨਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹਰਿਆਣਵੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਹੁੱਡਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨੋਮਹਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਚ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ 'ਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਾਂਗ ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਦੇ 6 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੰਪੰਨ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਘੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਘਾਸੀ ਰਾਮ ਨੈਣ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਮਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਜੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ 30 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ 5 ਨਵੇਂ ਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰਲੇ ਤਿੰਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦਾ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵਿਸਤਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਅੰਦਰ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਰਵੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਸਮੇਤ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਠ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸਟਾਫ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਜੋ-ਸਾਮਾਨ ਹੈ।

ਇਹ ਕਾਲਜ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਣਵੱਤਾ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਉਹ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਡਾਕਟਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਡਾਇਗਨੋਜ਼ ਕਰ ਸਕਣ।

ਸਰਵੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਨਰਸਿੰਗ ਸਟਾਫ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

'ਜੱਗ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ' ਦਾ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਜਾਰੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਗਾਇਕ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਨੇ ਬੀਤੀ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਫਿਲਮ 'ਜੱਗ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ' ਦਾ ਪੀ.ਵੀ.ਆਰ. ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੁੰ-ਮਾਸ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। 'ਜੱਗ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਲਦੇਵ ਗਿੱਲ, ਨਿਰਮਾਤਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਇੰਦਰ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇੜਾ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਟੂਲਿਪ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋਰ ਟੀਮਾਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੇ ਦੱਬ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਆਸਾਂ ਭਰਪੂਰ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਟੂਲਿਪ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਜਗ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ' ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਮਿਆਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਲਦੇਵ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਵੇਕਲੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 'ਪਿਆਰ' ਵਰਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਵਰਨਣ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਚ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਕੈਮਰਾ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਸਟੂਡੀਓ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਗੀਤਕਾਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਅੱਠ ਗੀਤ ਫਿਲਮਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਗੀਤ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਮਾਨ, ਸੋਨੂੰ ਕੱਕੜ, ਸ਼ੇਰਿਆ ਓਸਲ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਫਤਹਿ ਅਲੀ ਖਾਂ ਨੇ ਗਾਏ ਹਨ।

R K
ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ,
ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ
Carpet & Flooring, Inc.
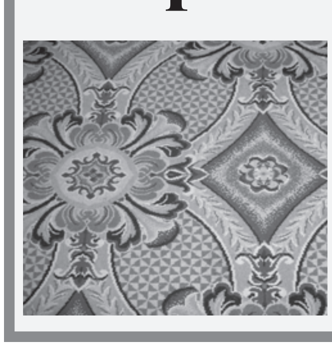
*Commercial
*Residential
*Industrial
*Sales
*Installation
*Cleaning
*Repair
6346 N. Claremont Ave.
Chicago, IL 60659
Ravinder Singh Ravi
Ph. 773-761-6888
Fax: 773-761-6865

Commercial Real Estate in Michigan
ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਜਨਸ ਲਈ ਲੋਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Hot Listings
1.Gas Station with Property Gallons 110k, Inside 80k Plus lotto Asking 6.79k
2.Gas Station With Property Gallons 65k, Inside 95k Plus Lotto Asking 8.50k
3. Liquor Store With Property 85K Plus Lotto Monthly Sale Asking 5.75k
4. Liquor Store With Property 70k Plus Lotto Per Month Asking 5.25k
5. Gas Station With Property 30k Gallon, 45k Inside Plus Lotto Per Month, 2.59k
6. Gas Station With Property Gallons 25k, Inside 80k Plus Lotto Per Month Asking 6.49k
7. Liquor Store With Property 100k Per Month Plus Lotto Plus Rental Income Asking 8.59k
UNITED LENDING
1.Commercial Loans Nationwide, 2.Gas Stations, 3.Liquor Stores, 4.Super Markets, 5.Shopping Malls, 6.Convenience Stores, 7.Churches, 8.Car Washes, 9.Hotel, Motel, 10.Restaurants 11.Fast Food Franchise

Sarabjeet Singh
Realtor /Mortgage Broker
Ph.414-803-7420
Fax. 989-790-9405
Email. franciscogroup.singh@gmail.com
Many More Please Call For Details
The Francisco Group
Francisco Group Realty
2770 Silver Lake Rd.
Traverse City,Mi 49684

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਆਰਥਕ ਸੰਕਟ ਗੰਭੀਰ, ਹੱਲ ਹਾਲੇ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ

ਬਜਟ ਹਰ ਹੀਲੇ ਵਿਕਾਸਮੁਖੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ-ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਬਾਰੂਦੀ ਸੁਰੰਗ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕਦੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਾਲਤ ਉਦੋਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਕਰਜ਼ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਲਗਭਗ 4800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸਿਰਫ ਵਿਆਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਵਿਆਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਰਕਮ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੁਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੇ 35 ਤੋਂ 40 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਲੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕੋਲ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਸਬੰਧੀ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਪਰਦੇ ਪਾ ਕੇ ਹੀ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿੱਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਲਗਭਗ 24 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ 1 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਲਗਾਤਾਰ ਹੀ ਵਧੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਂਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 1969 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ਾ ਮਹਿਜ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਸਾਲ 1979-80 ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ 272 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ 1985 ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ, 1986 ਦੌਰਾਨ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ, 1987 ਦੌਰਾਨ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ, 1988 ਦੌਰਾਨ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ, 1990 'ਚ 6 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ, 1994 ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ 9 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ 99 'ਚ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ 4 ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਲ 2003 ਵਿਚ ਇਹ ਕਰਜ਼ ਵਧ ਕੇ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤੱਕ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਂਕੜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਜ਼ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਂਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 24 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਲਗਭਗ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਮਾਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੈਟ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 6 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਲਾਟਰੀ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਗਰਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 2300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇ 6ਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ 2000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਣੇ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਘਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਮਾਹਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦੇ ਆਂਕੜੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਢਾਂਚਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਖੜਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਸਵੰਦ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੁੱਚੇ ਬੱਜਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੁਰਾ ਵਿਕਾਸਮੁਖੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬੱਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਫਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬੱਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਵੀ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਪੂਰੇ ਬੱਜਟ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਭਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਵਿਊਂਤਬੰਦੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੰਦੇ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਸਾਲ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਧ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ 8450 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਚਾਹੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਘਾਟੇ ਦਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਗ੍ਰਾਂਟਾ ਦੇਵੇ। ਰਾਜ ਦੇ ਬੱਜਟ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸਮੁਖੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ "ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ਫਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਭੂਤ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਵੀਤ ਤਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਵੈਟ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੈਟ ਰਾਹੀਂ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਬਣੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ ਦੇ ਦਸ ਦਿਨ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲੈ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ 1500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 2000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਸਾਲਾਨਾ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪਏਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਵਿਊਂਤਬੰਦੀ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ, ਪੁਲ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਧੇਰੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੀਂ ਵਿੱਤੀ ਵਿਊਂਤਬੰਦੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਵਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ 100 ਰੁਪਏ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 1.29 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਯੂ.ਪੀ. ਨੂੰ 100 ਰੁਪਏ ਵਿਚੋਂ 18 ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ 12 ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਆਬਾਦੀ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਕਸਤ ਸੂਬਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ ਨਾਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੋਹਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੌਦੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਸਾਂਝ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪੰਥਕ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਲੰਘੀ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਾਹਰਲੇ ਕਿਸੇ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੱਦਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਮੀਟਿੰਗ ਮਗਰੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਲੋਂ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਮੂਹ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਮੁਖੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨਾ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

ਗਿ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਥਕ ਧਿਰ ਜਾਂ ਪੰਥਕ ਲੀਡਰ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਰੱਖੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਸ ਮਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਦਮ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਛਾਪਣ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀ, "ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ" ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਡੇਰੇ ਵਲੋਂ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਦੇ ਮੁੜ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਡੇਰੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਅਦਿੱਤਿਆ ਇੰਸਾ ਨੇ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅਮਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵਲੋਂ 19 ਜੂਨ 2007 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤੀਜਾ ਮੁਆਫੀਨਾਮੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਖਰੜਾ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਅਦਿੱਤਿਆ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਲੁਕਵੇਂ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨੀ ਕਿ ਉਹ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਘਰ ਮੁਆਫੀਨਾਮੇ ਦਾ ਖਰੜਾ ਲੈਣ ਜ਼ਰੂਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਖਰੜਾ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਦਕਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਰਨਾ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਲਏ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰਨਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਸਰਨਾ) ਇਸ ਵਿਚੋਲਗੀ ਲਈ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਉਧਰ ਡਾ. ਅਦਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰਨਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਖਰੜਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਅਦਿੱਤਿਆ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਆਫੀਨਾਮੇ ਦਾ ਇਹ ਖਰੜਾ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ (ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ) ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਪਰਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏ.ਡੀ.ਜੀ. ਪੱਧਰ ਦਾ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਆਫੀਨਾਮੇ ਦਾ ਇਹ ਹਸ਼ਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਹ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖਰੜੇ ਦੇ ਸਿਰੇ ਲੱਗਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਹੁਣ ਵੀ ਮੁਆਫੀਨਾਮੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕਤਰਫਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਰਚਨਾਤਮਕ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦਾ ਰਾਜਸੀ ਵਿੰਗ ਇਕ ਜਮਹੂਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਮਾਇਤ ਬਾਰੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਰਾਜਸੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਭਰੋਸਾ ਮਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਿਲਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ ਆਈ.ਬੀ. ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਪੇਸ਼ੇਵਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਜ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਗੁਰ ਸਿਖਾਉਣਗੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਖੁਫੀਆ ਵਿੰਗ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦਾ ਖੁਫੀਆ ਰਾਜਸੀ ਤੰਤਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਗਲਬੇ ਹੇਠੋਂ ਵੀ ਕੱਢਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਾਊਂਟਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਦੇ ਨਵੇਂ ਦਫਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿੰਗ ਦਾ ਆਧੁਨੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. 'ਚ ਸਰੀਰਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰਨ ਵਾਲੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਸਤ ਦਰੁਸਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ 'ਡੰਡਾ' ਚਲਾਉਣਾ ਜਾਂ 'ਪਟਾ ਪਰੇਡ' ਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਦੇ ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਆਧੁਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਖੁਫੀਆ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਈ.ਬੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. 'ਚ 57 ਅਜਿਹੇ ਜੂਨੀਅਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ 'ਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 70 ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 20 ਲੜਕੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਸੀ.ਆਈ.) ਦਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕੋ ਦਫਤਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਫੀਆ ਵਿੰਗ ਸਿਰਫ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਦੇ ਨਵੇਂ ਦਫਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਰਫ਼ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬਣ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਮੌਤ

ਮਾਛੀਵਾੜਾ : ਸਥਾਨਕ ਰੋਪੜ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਲੋਹਟ ਨਿਵਾਸੀ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਵਲਾ (24) ਜੋ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਕੋਰੀਆ ਵਿਖੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਬਰਫ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਚੱਕ ਲੋਹਟ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਗਿਆਨੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਵਲਾ ਪਿਛਲੇ 6 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਰੀਆ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਰੀਆ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਗਹਿਰੇ ਖੱਡੇ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਏ ਰਹੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਉਪਰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬਰਫਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਬਲਵੰਤ ਵਲੋਂ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ : "ਸੀ.ਪੀ.(ਐਮ.) ਵਲੋਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਰਾਸਰ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਨਸਰ ਝੂਠਾ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ" ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਲੰਘੀ 30 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਇਕ ਭਰਵੀਂ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਕਾਰਤ ਮੈਂਬਰ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਗਲਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਕੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹੱਦ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਝੂਠ ਬੋਲ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਬਲਵੰਤ) ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਹਰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਮੋਬਾਇਲ ਦੀ ਕਾਲ ਕਢਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਵੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਆਪਣੀ

ਕਾਮਰੇਡ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਮੁਅਤਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਇਕ-ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਉਥੇ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ 2 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੱਦ ਉਦੋਂ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਥੇ ਨਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਾਮਰੇਡ ਐਮ.ਕੇ. ਪੰਧੇ ਮੈਂਬਰ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਵੀ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ"। ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਮੈਂਬਰ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਯੇਚੂਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਮੀਆਂ-ਬੀਵੀ ਦਾ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਸੀ"

ਕਾਮਰੇਡ ਬਲਵੰਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੂਚਨਾ, ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ 3 ਸਫਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ-ਪੂਰਵਕ ਜਵਾਬ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਉਸ ਜਵਾਬ ਦੀ ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਉਸ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਨਾ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਰਿੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਵੰਤ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 150 ਤੋਂ ਵਧ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਕੱਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਮ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸੋਚਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ, ਪਰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੇ 150 ਤੋਂ ਵਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.ਐਮ. ਹੁਣ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸਿਰਫ ਮੀਆਂ-ਬੀਵੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਈ ਵਧੀਕੀ ਵਿਰੁਧ ਅਤੇ ਖੱਬੀ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਲੰਘੀ 2 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਵਰਕਰ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਜਲਦ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਪਿੱਛੇ ਸਿਆਸੀ ਹੱਥ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ 'ਚ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਚ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਜਲਦ ਹੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵੀ ਕਰਾਏਗੀ।

ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਗਰਭ ਰੋਕੂ ਗੋਲੀ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ

ਸਿਡਨੀ : ਸਿਡਨੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰਦ ਅਜਿਹੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਰਦ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸੈਕਸ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗਰਭ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰ ਸਕੇਗਾ।

ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਏ.ਐਨ.ਜ਼ੈੱਡ, ਏ.ਸੀ. ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤਕ ਇਸ ਗੋਲੀ ਜਾਂ ਟੀਕੇ ਦੀ ਪਰਖ ਕਈ ਮਰਦਾਂ 'ਤੇ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਗੋਲੀ ਜਾਂ ਟੀਕਾ ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਗਰਭ ਰੋਕੂ ਗੋਲੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਚ 95 ਫੀਸਦੀ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿਡਨੀ ਸਣੇ 10 ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Business For Sale

4 In 1 Combo Business In Palatine (IL)

*Northwest Suburbs
*Over 60 Parking Spaces
*Cheapest Rent You Can Have
*Good Customer Base
*Owner Retiring
*Family Business

Grocery, Sweets, Movies and Indian/Pakistan Carryout

ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ

Contact : 847-358-2600 (Ghulam)

All Inventory And Equipment Included In Sale Price. Business Established Since 1980.

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200
Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਣ ਦੇ ਯਤਨ ਆਰੰਭ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਗਰੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਕੋਲਾ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਲਣ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਨਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਢਾਬੇ ਤੇ ਹੋਟਲ ਮਾਲਕਾਂ ਵਲੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ 15 ਤੋਂ 25 ਕਿਲੋ ਕੋਲਾ ਜਾਂ 50 ਲਿਟਰ ਤੱਕ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ, ਬੋਰਡ, ਜੋ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਲੇ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਬਾਲਣ ਨਾਲ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਹੁਤ ਗੰਧਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦਾ ਸੰਗਮਰਮਰ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਪੱਤਰਾ ਆਪਣੀ ਚਮਕ ਗੁਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬੋਰਡ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਸਦੇ ਨੇੜਲੇ ਢਾਬਿਆਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਤੇ ਸੁਨਿਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ, ਜੋ ਕੋਲੇ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਏ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੇ.ਐਸ.ਪੰਨੂ ਨੇ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸੁਨਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਵਫਦ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੇ ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ. ਗੈਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜੀ ਵੀ ਹੋ ਗਏ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੰਟਰੋਲਰ ਡਾ. ਅੰਜੁਮਨ ਭਾਸਕਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਨਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਆਰ.ਸੀ.ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਟੀਮ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਟੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 500 ਮੀਟਰ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਟੀਮ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਘੱਟ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੰਦਰ ਦੀ ਚਮਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ।

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)
Live Video Display with Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN
(725-7926)
(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767
E-mail: raj@syanvideo.com
or visit at: www.syanvideo.com

SV PRODUCTION

ALL ★ STARS
★TRUCK DRIVING SCHOOL INC★

★ No Waiting period For Training Courses
★ One on One Training
★ ਅਸੀਂ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ
★ 3-acre paved lot for training.
★ Day, evening and weekend classes available.
★ Starting pay can be $700 to $800 per week.
★ ਜੌਬ ਦਿਵਾਵਾਂਗੇ

Class B License $1,300

GRAND OPENING
Special Discount
$300 off Training
Cannot be combined with any other offer.
Must present coupon.
Expiration Date : 28 Feb., 2009
CDL Class A & B Training
Testing Available
Get FREE Training Thru Michigan WORKS
100% State Funded

Ask For Rupinder S. Randhawa
CALL: 734-444-4048 Or 313-841-2222

151 Military
Detroit, MI 48209

We accept VISA, Mastercard, personal checks & cashier's checks.

ਅਕਾਲੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ ਵਲ ਝੁਕੇ, ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਡਟੇ

ਜਲੰਧਰ : "ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਾ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਵੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ।" ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੰਘੀ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਥੇ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ

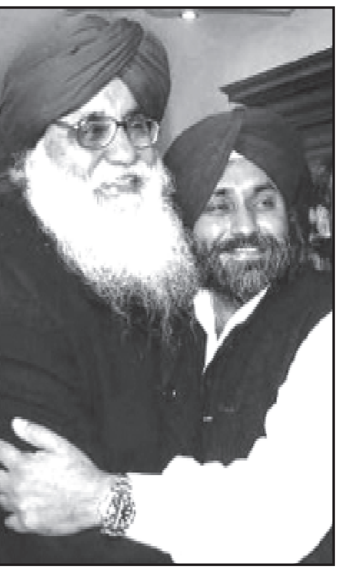

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਨੂੰ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ 3 ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜਦੋਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਲ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਥੋਂ ਉਠ ਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਵੱਖਵਾਦੀ ਮਤਾ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਬੜਾ ਸਖ਼ਤ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਾ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧ ਵਿੱਤੀ ਖੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਵੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਤੇ 'ਚ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਮਤਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਤੇ 'ਚ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ 1973 ਜਾਂ 1978 'ਚੋਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ? ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਲੰਧਰ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹੋ।ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਣਗੇ ਤਦ ਜਾ ਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਮੁੜ ਬੈਠੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 70 ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਊਟ ਸੋਰਸਿੰਗ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਾਟਾ ਕੰਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਟਾਟਾ ਕੰਪਨੀ ਹੈਵੀਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਇਹੋ ਸਕੂਲ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸ ਜਾਰੀ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਸੋਧਾਂ ਵੀ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲੰਘੀ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇੱਥੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਲੜਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਵਿਵਾਦ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਫ਼ਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਾ ਸਮਝੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੌੜੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੱਥਕੰਡਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਹੱਥਕੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਬੇਸਮਝੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ," ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੂਬਿਆਂ ਲਈ ਵਧ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਧ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅੱਜ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਫ਼ੰਡਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖਾ ਨਾ ਰਹੇ । ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੜਗ ਭੁਜਾ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਅੱਜ ਵੀ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੜਗ ਭੁਜਾ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਵਿਚਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਾਰਤ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮੋਹਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇ। ਸਾਡੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਅਤੇ ਇਸ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੱਤਾਂ ਵਲੋਂ ਜੋ ਗਲਤ ਫ਼ਹਿਮੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕ'ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਸਾਸ਼ਤ ਸੂਬੇ ਵੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਵੱਧ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਮੱਤ ਹਨ।ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ," ਆਓ, ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੇਸ਼ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਜੁੱਟ ਜਾਈਏ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੀਏ ਜੋ ਕਿ ਸੌੜੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹੀ ਵਿਰਾਸਤ ਛੱਡੀ ਹੈ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤਾ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਲਿਆਉਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਗ ਕਬੂਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਭਾਜਪਾ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਮਨਵਾ ਸਕੇਗਾ?

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੂਕ ਕੱਢ ਦਿਤੀ ਹੈ।ਲੰਘੀ 30 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਬਲਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਟੰਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਾ ਵੀ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਈ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਵਖਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ, ਕੁੱਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਝ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਮਹਿਕਮੇ ਕੇਂਦਰ ਅਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇ। ਸ੍ਰੀ ਟੰਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵਧ ਆਰਥਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵਖਰੀ-ਵਖਰੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਵਖੋ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਹਨ।

ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਪਣਾ ਏਜੰਡਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਤਭੇਦ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਟੰਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਟੰਡਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਤੇ 'ਚ ਕੀ ਕੁਝ ਹੈ? ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇਹ ਮਤਾ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮੀਡੀਆ ਕਨਵੀਨਰ ਲਲਿਨ ਕੋਹਲੀ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਚੋਣ ਲੜਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੁਧ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਇਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸ੍ਰੀ ਕੋਹਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਚੁਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਇਥੇ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਰਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ 5 ਬੱਚੇ ਸੜ ਕੇ ਮਰੇ, ਸੂਦ ਵਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ

ਪਟਿਆਲਾ : ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰੀ ਰਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਗਾਇਨੀ ਵਾਰਡ ਵਿਖੇ ਲੰਘੀ 1 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 4.00 ਵਜੇ ਫੋਟੋਥਰੈਪੀ ਵਿੰਗ ਵਿਚ ਇਨਕਿਊਬੇਟਰ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਅਚਾਨਕ ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਪੰਜ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦਕਿ ਦੋ ਬੱਚੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਨਚਾਰਜ ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਪੁੰਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਮੁਅਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਨਰਸਾਂ ਅਤੇ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਧਰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ ਨੇ ਛੋਟੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅਤਲ ਕਰਨ ਵਿਰੁਧ ,ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟਿਆਲਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਨਰਸਾਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਕਾਲਜ ਸਟਾਫ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ,ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਘਟਨਾ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਪ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ,ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ।

ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਸਵਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਕੇ ਸੀ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵੀ ਗਠਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਸੋਗ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 1-1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸ਼ਾਟ ਸਰਕਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਾਪਰੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਵਾਸੀ ਏਕਤਾ ਕਲੋਨੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ 25 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮਿਆ ਲੜਕਾ, ਗੀਤਾ ਦੇਵੀ ਪਤਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਮ ਵਾਸੀ ਚਰਾਸੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ 25 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮਿਆ ਲੜਕਾ, ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਵਾਸੀ ਪਪਰਾਲਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਲੜਕਾ, ਸੀਮਾ ਦੇਵੀ ਪਤਨੀ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਕਲੈਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੈਥਲ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ 22 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮੀ ਲੜਕੀ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਰੁਲਦੂ ਪੰਨੀਵਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਰਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਜਦੋਂਕਿ ਜਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਨਵ ਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀਨਾ ਪਤਨੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵਾਸੀ ਰਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ, ਗੁਡੀਆ ਪਤਨੀ ਰਾਜੂ ਵਾਸੀ ਤ੍ਰਿਪੜੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਤ੍ਰਿਪੜੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਾਸੀ ਦੂਧਨਸਾਧਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਵਜੰਮੇ 10 ਬੱਚੇ ਪੀਲੀਏ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗਾਇਨੀ ਵਾਰਡ ਵਿਚਲੇ ਫੋਟੋਥੈਰਪੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਇਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਟ ਸਰਕਟ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਝੁਲਸਣ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੰਜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਬਚਾ ਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੈਫ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਵਾਰਡ ਵਿਚ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਨਰਸਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਮਹਿਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਮਹਿਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜਿੰਦਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਹੀ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੰਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸੜਿਆ ਫੋਟੋਥੈਰਪੀ ਯੂਨਿਟ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 23 ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉੱਤਰਾਖੰਡ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਤੇ ਗੋਆ ਤੋਂ ਆਪਣੇ 23 ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਜਸਪਾਲ ਰਾਣਾ ਨੂੰ ਟੀਹਰੀ (ਉੱਤਰਾਖੰਡ) ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋਈ ਭਾਜਪਾ ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਨੰਤ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ 4 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਸਪਾਲ ਰਾਣਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਲਮੋੜਾ (ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ) ਤੋਂ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਮੰਤਰੀ ਅਜੇ ਟਮਟਾ, ਨੈਨੀਤਾਲ -ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬੱਚੀ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਤੇ ਹਰਦੁਆਰ (ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ) ਤੋਂ ਮਦਨ ਕੌਸ਼ਿਕ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 17 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਤਿਆਬਰਤ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ ਨਗਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤਥਾਗਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਕੋਲਕਾਤਾ ਉੱਤਰ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਸਿਨਹਾ ਨੂੰ ਬਾਂਕੁਰਾ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਥਾਂ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ (ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ) ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ 30 ਫ਼ੀਸਦੀ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਲੰਘੀ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਬ ਉੱਚ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਸਥਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਹਾਂ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਜਨਾਰਧਨ ਦਿਵੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤਾਲਮੇਲ ਉਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕਾਈ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੋ ਘੰਟੇ ਚੱਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਦਿਵੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਸਾਡਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਾਂਗੇ।

ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਗੀ ਯੂਪੀਏ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਇਕਾਈ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਕੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਯੂਪੀਏ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਿਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਸੀਂ ਯੂਪੀਏ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਯੂਪੀਏ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਲੜਨ ਸਬੰਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਡਾ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਯੂ ਪੀ ਏ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਗੀਆਂ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਸਾਡਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਾਂਗ ਸੀਟਾਂ ਵੰਡਣ ਸਬੰਧੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੂਬਾਈ ਇਕਾਈ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਕੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅੰਦਰ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਦੋਸਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਖੇਡ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਕੀ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਬੀਬੀ ਕੁਸ਼ਲ ਭੌਰਾ ਸੀ.ਪੀ. ਆਈ. ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਫਰੀਦਕੋਟ: ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਹੋਰ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗੀ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਕੁਸ਼ਲ ਭੌਰਾ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਪਵਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਕੁਸ਼ਲ ਭੌਰਾ ਮਰਹੂਮ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ. ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਐਮ ਪੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ, ਹਾਈ ਸਕੂਲਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ।

ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਇਕ ਚਿੰਗਾਰੀ ਬਣੀ 115 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਮੋਲੋ (ਕੀਨੀਆ): ਕੀਨੀਆ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 115 ਲੋਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ। ਇਕ ਤੇਲ ਟੈਂਕਰ ਵਿਚ ਮੁਫਤ ਦਾ ਤੇਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਹਿਜ ਇਕ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠੇ। ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਰਿਫਟਵੇਲੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਟੈਂਕਰ ਦੇ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨਾਲ ਤੇਲ ਚੋਰੀ ਲਈ ਜੁਟੀ ਭੀੜ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਇਕ ਚਿੰਗਾਰੀ ਨਾਲ ਭੜਕੀ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੀਟ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਅੜੀ ਭਾਜਪਾ

ਜਲੰਧਰ : ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੀਟ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਜਪਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਗਰਮਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਲਬੀਰ ਪੁੰਜ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਬੈਠਕ 'ਚ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਵੇਗਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਇਕਾਈ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੀਟ ਉੱਪਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸੂਬਾ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਅਸਲ 'ਚ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਵਲ ਸੀ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਨਿੱਜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਰਾਜਗ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੂਬਾ ਇਕਾਈ ਸਿੱਧੂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਵੇਗੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਜਿਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਵਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਡਜਸਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੀਟ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਅੜ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਇੰਚਾਰਜ ਬਲਬੀਰ ਪੁੰਜ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਹੁਣ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੀਟ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸੀਟ ਤੋਂ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੀਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

ਛੋਟੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਵਲੋਂ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਬਾਰੇ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਾਕੇ ਦੀ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਏਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਮਗਰੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਬਾਰੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਏ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ, ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ, ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੋਮਾ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਧਰਮੀ ਫੌਜੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ, ਜੋਧਪੁਰ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਭਾਈ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਤੋਂ ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

SUPER TRAVEL
847–676–9090
E-mail: supertravel2003@yahoo.com
Lowest Fares With Excellent Service
AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.
For Emergency Call anytime at 847-673-3825
EARLY BIRD SALE!!!!
India $545
London $250

NirpalKaur.com
ਨਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਡਾਟ ਕੌਮ
A WEBSITE SHOWCASING THE TASTE OF PUNJABI FOOD
ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਸਵਾਦ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ
VISIT : WWW.NIRPALKAUR.COM
HOME COOKING, FASHION AND HEALTH

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ
Punjabi Dhaba
Fine Indian Cuisine
Restaurant& Banquet Hall
2525 W. Devon Ave., Chicago IL 60659
Lunch & Dinner Buffet
ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬੁਕ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਲਈ ਦੇਵ ਜਾਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ
773-262-2080, 773-764-9392

ਅਸੀਂ ਨਾਨ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀ ਚਿਕਨ ਤੰਦੂਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਤੁਹਾਡੇ ਟੇਬਲ ਤੇ ਪਰੋਸਦੇ ਹਾਂ

KMAX Travel, Inc.
Professional customer service
Special discounted fares to India, Europe, Middle East, Pakistan, Bangladesh. LOW FARE!!!!!
Special Fares for Bangkok
ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਤੇ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ
ਫਿਕਰ-ਰਹਿਤ ਸਫਰ

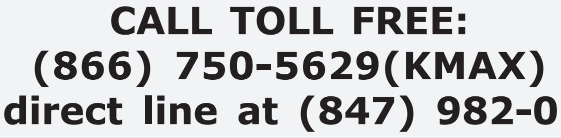

CALL TOLL FREE:
(866) 750-5629(KMAX)
or direct line at (847) 982-0178

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 7 ਫਰਵਰੀ, 2009

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਚੰਗੇ ਸਾਬਤ ਹੋਵੋਗੇ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਚੰਗੇ ਸਾਬਤ ਹੋਵੋਗੇ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਚੋਣ ਸਥਿਤੀ ਸਾਫ ਹੋਣ ਲੱਗੀ

ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਠਜੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਕੁਝ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਚੋਣ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅੰਤਿਮ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਲੋਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਹੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਜਨਾਰਦਨ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਹੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਉੱਡੀ ਸੀ ਕਿ ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੌਮੀ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੁਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਉਧਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਗਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਦਮ ਵੀ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਮੁੜ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਛੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਪਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਪਰ ਵਧੇਰੇ ਮੁਨੱਸਰ ਹੋਣ ਵਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈਕਮਾਨ ਕੋਲ ਇਹ ਤੱਥ ਰੱਖੇ ਹਨ ਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ/ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੌਮੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਸਵੀਕਾਰ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਚੋਣ ਸਰਵੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹੋ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 140 ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 130 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਗਠਜੋੜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਅਤੇ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਦੇ ਆਗੂ ਚੰਦਰ ਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਆਦਿ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਤੀਜਾ ਸੈਕੂਲਰ ਗਠਜੋੜ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੱਥਾ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲੇ ਬਹੁਤਾ ਸੁਥਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਰ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਡੀ. ਦੇਵਗੌੜਾ ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵਾਹਵਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਕੀ ਅਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਇਹਦਾ ਪਤਾ ਆਉਂਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹੋ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਇਕੱਲਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਨ ਦੀ ਵੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਨਾਰਦਨ ਦਿਵੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿਰਫ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਹੀ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਮ ਨਿਹਾਦ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਕੌਮੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਗਠਜੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਇਕੱਲਿਆਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਠਜੋੜ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ''ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ'' ਹੀ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਪ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਕੀਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਰਤਾਰੇ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਠਾਹ ਸੋਟਾ

–ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਧਰਤੀ ਦਾ ਭਾਰ?

ਉਮਰ ਆਖਰੀ ਸੁਣੇ ਨਾ ਦਰਦ ਕੋਈ,
ਹੋਇਆ ਹਾਲੋਂ ਬੇਹਾਲ ਸੰਤਾਪਿਆਂ ਦਾ।
ਹੌਕੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵਕਤ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ,
ਕੀ ਉਹ ਕਰਨ ਇਲਾਜ ਇਕਲਾਪਿਆਂ ਦਾ।
ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰ ਝੂਰਦੇ ਰਹਿਣ ਹਰ ਦਮ,
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੜ੍ਹੀ-ਸਿਆਪਿਆਂ ਦਾ।
ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਨਵੇਂ ਚਾਲੇ,
ਦਿਲ ਤੜਪਦਾ ਰਹੇ ਸਰਾਪਿਆਂ ਦਾ।
ਉਹ ਔਲਾਦ ਵੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭਾਰ ਜਾਣੋ,
ਜਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ।

ਚੋਣਾਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ

ਅਰੁਣ ਨਹਿਰੂ

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ 'ਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਆਈ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਹਰਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਥੇ 30 ਸੀਟਾਂ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ 'ਚ 2004 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 6 ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 1 ਸੀਟ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ 'ਚ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਦਰ ਅਤੇ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੁਧਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਜਿਥੋਂ ਭਾਜਪਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕੇਗੀ।

ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਜਿਥੇ 2004 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 9 ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 4 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਚ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਥੇ ਭਜਨ ਲਾਲ ਫੈਕਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਸਲ 'ਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ-ਇਨੈਲੋ ਗਠਜੋੜ ਅਜੇ ਆਪਣਾ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ) 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਅ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨੈਲੋ ਨੂੰ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਜਿਥੇ 2004 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 9 ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 4 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਚ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਥੇ ਭਜਨ ਲਾਲ ਫੈਕਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਸਲ 'ਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ-ਇਨੈਲੋ ਗਠਜੋੜ ਅਜੇ ਆਪਣਾ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ) 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਅ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨੈਲੋ ਨੂੰ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਦਾ ਅਕਸ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਦਾ ਅਕਸ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 2009 ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਲ ਰਹੇਗਾ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਕਾਫੀ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣਾ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ, ਜਿੱਤ ਕੇ ਸੰਸਦ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸੂਬੇ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਲਹਿਰ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 6 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਪਾਰਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਮਨਜ਼ੀ ਤਿਵਾੜੀ), ਸੰਗਰੂਰ (ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ), ਜਲੰਧਰ (ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਾਜਪਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ.) ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ) ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਰੀ ਸੀ।

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਗੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹੋਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਲਟਾ ਇਹ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੀ ਹੋਣਗੇ।

ਭਾਜਪਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਭਾਜਪਾ-ਅਕਾਲੀ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਟੱਕਰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ 2 ਵਾਰ ਕਾਫੀ ਸੰਘਰਸ਼ਪੂਰਨ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੇਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਖਬੰਸ ਕੌਰ ਭਿੰਡਰ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੇਤਾ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਥੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਰਾਜਦ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੇਹਤਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਝਾਰਖੰਡ 'ਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਰਾਜਦ ਲਈ ਸਥਿਤੀਆਂ ਢੁੱਕਵੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ 'ਚ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਭਗ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਦੀ ਹਾਰ (ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਹੋਈ) ਨਾਲ ਵੀ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਉਥੇ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 21 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ 4 'ਤੇ ਜਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਨਾਟਕੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦੀ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਕ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਬਾਂਸਵਾੜਾ, ਬਯਾਨਾ, ਭਰਤਪੁਰ, ਬੀਕਾਨੇਰ, ਚੁਰੂਰ, ਗੰਗਾਨਗਰ, ਜਾਲੌਰ, ਜੋਧਪੁਰ, ਸਾਲੰਬਰ, ਸੀਕਰ, ਟੌਂਕ ਅਤੇ ਨਾਗੌਰ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਉਥੇ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਥੋੜੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਖਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 78 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿਤਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਤੁਸੀਂ ਭੈਰੋਂ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਦੋ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸਿਰਫ 38 ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਵੀ ਦੋ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿਰਫ 58 ਸੀਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੀ, ਜਦਕਿ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਜਪਾ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ। ਭਾਜਪਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨ 'ਚ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਗੇ।

ਬਸਪਾ ਤੇ ਸਪਾ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਛਾਈਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਉਥੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਹੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। 2009 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਬਦੀਲੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਗਠਜੋੜਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਅਤੇ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਗੀਆਂ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ -ਕਾਂਗਰਸ ਗਠਜੋੜ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕੁਝ ਢੁੱਕਵੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ, ਬਸਪਾ ਆਦਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਪਣੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਗੀਆਂ।

ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼

ਕੀ ਹੁਣ ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਸਕਣਗੇ?

ਬਰਾਕ ਹੁਸੈਨ ਉਬਾਮਾ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 44ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਅਰਬਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੇਖੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਤਾਂਘਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੇਮਿਸਾਲ ਇਕੱਠ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਜਦੋਂ 1961 'ਚ ਉਬਾਮਾ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਅਫ਼ਰੀਕੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨਨ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ 1964 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਅੰਤਰ-ਨਸਲੀ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ

1967 ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਕਈ ਅਫ਼ਰੀਕੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਆਮ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਲੋਕ ਫ਼ਤਵੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ 'ਚ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅਜੇ ਇਕ ਵਧੇਰੇ ਅਹਿਮ ਅਧਿਆਇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ''ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਆਪ ਸਿਰਜਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜ ਸਕਦੇ ਜਿੰਦਾਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਖ਼ੁਦ ਨਹੀਂ ਚੁਣੇ ਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਸਿੱਧੇ ਸਿੱਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਜਿੰਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਇਕ ਡਰਾਉਣੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।''

ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਜੋ ਅਤੀਤ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਆਜ਼ਾਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਵਜੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਪੂਰਵ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵੈ ਐਲਾਨਿਆ ਅਧਿਕਾਰ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਉਹ ਬਦਨਾਮ 'ਰਾਜਕੀ ਅਤਿਵਾਦ' ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਊਬਾ ਵਿਰੁਧ ਮੁਜ਼ਰਮਾਨਾਂ ਆਰਥਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤਭੂਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਵੰਡਿਆ ਯੇਰੁਸ਼ਲਮ ਹੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਸਬੰਧੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਯੇਰੁਸ਼ਲਮ ਇਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਰਹੇਗੀ। ਕੀ ਇਹ ਹੁਣ ਬਦਲੇਗੀ?

ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਇਹ ਦਬਾਓ ਵਧੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਅਪਸਾਰ ਸੰਧੀ 'ਚ ਇਕ ਧਿਰ ਬਣੇ? ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਕਰਾਰ ਦੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਦਬਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਭਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਉਬਾਮਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਝਗੜਾ ਨਿਪਟਾਉਣ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੀ ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਇਹ ਦਬਾਓ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।

ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਚੋਣਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਉਹ ਉਕਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਬੋਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਬੁਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਪੈਸਾ ਉਪਰੋਂ ਰਿਸ ਰਿਸ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮੰਡੀ ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿੱਗੀ ਹੈ ਤੇ ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ ਬਾਅਦ ਵਿਚ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਕਟ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿੱਤੀ ਪੂੰਜੀ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਫੌਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਇਹ ਤਬਾਹਕੁੰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਸਦੇ 95 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਜੰਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਮਨ, ਹਵਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਿਆਰ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਨੇਤਾ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਆਵੇਗੀ? ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਹੀ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਇਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਧੋ ਲਵੋ ਚੀਤੇ ਦੀ ਖੱਲ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿੱਟਦੇ। ਜੇਕਰ ਇੰਜ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੂਰੀ

ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ''ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇੰਜਣ ਅਗਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖ਼ਰਚੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਅਸੀਂ ਸਸਤੇ ਕਰਜ਼ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਿਆ ਹੈ।'' ਪਰ ਅਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਦਿਨ ਹੁਣ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਗਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਐਪਰ ਬੁਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਬਾਮਾ ਲਈ ਪਿੱਛੇ 10.3 ਟਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਭਾਰੀ ਕਰਜ਼ਾ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰੇਰਕ ਦੇ ਬਦਲ ਸੀਮਤ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਬਜਟ ਘਾਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਟਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਬਾਮਾ ਕੋਲ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਵੇਂ ਹੀ ਇਕ "ਨਵੇਂ ਸੌਦੇ" ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੂਜ਼ਵੈਲਟ ਨੇ ਵੱਡੇ ਮੰਦਵਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਸੇ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਏਪਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਆਧਾਰ ਵਾਲੀ ਵਿੱਤੀ ਪੂੰਜੀ ਰਾਹੀਂ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਭੁਕਾਨੇ ਫੂਲਦੇ ਗਏ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਫੁਟਦੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

ਮੁੜ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਕਰ ਸਕਣਗੇ? ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿੱਤੀ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਇਸ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਤੀਜੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜ ਡੇਗ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਹ ਉਬਾਮਾ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਸਦੇ 95 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਜੰਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਮਨ, ਹਵਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਿਆਰ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਨੇਤਾ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਆਵੇਗੀ? ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਹੀ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਇਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਧੋ ਲਵੋ ਚੀਤੇ ਦੀ ਖੱਲ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿੱਟਦੇ। ਜੇਕਰ ਇੰਜ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਦੀਆਂ ਆਧਾਰ-ਰਹਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ

ਅਰਵਿੰਦ ਸ਼ਿਵਰਾਮਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਦੀਆਂ 15 ਜਨਵਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ 11.9.2001 ਤੋਂ 'ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ', ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨੀ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਇਤਿਹਾਦੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਇਕ ਗ਼ਲਤੀ ਸੀ। ਜਨਾਬ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਦੀ ਗਾਰਡੀਅਨ' ਵਿਚ ਇਹ ਛਪੀਆਂ ਸਨ। 'ਦ ਗਾਰਡੀਅਨ' ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਵਾਕ-ਅੰਸ਼ 'ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ' ਬੜੇ ਢਿੱਲੜ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ, ਹਿਜ਼ਬੁੱਲਾ, ਤਾਮਿਲ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੰਜ ਇਹ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ, ਇਹ ਵਾਕ-ਅੰਸ਼ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਜਵਾਬ ਫੌਜੀ ਹੀ ਹੈ। ਤੀਜੇ, ਇਹ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਇੰਜ ਸਧਾਰਨੀਕਰਨ ਇਕ 'ਦੋ-ਪੱਖੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ' ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਬਦੀ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਜ ਇਹ ਕੁਝ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਸਾਂਝੇ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ''ਜਮਹੂਰੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਵੱਸ਼ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਕੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ।''

ਐਨ ਇਹੋ ਹੀ ਦਲੀਲਾਂ 2001 ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋੜੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇਵਲ ਏਨਾ ਹੀ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ''ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ'' ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਕ ਗ਼ਲਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਵਲੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਹ ਨਾਹਰਾ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਉੱਦਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਡੇਵਿਡ ਮਿਲੀਬੈਂਡ

1945 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪਿਛ-ਲੱਗ ਬਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਉੱਤੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਬੁਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਨਰਮ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 2001 ਵਿਚ 165 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਓਦੋਂ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਨਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਜਨਤਕ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਘੜੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸੂਹੀਆ ਤੰਤਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ 2001 ਤੋਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਾਧੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਫਤਵਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਜਨਾਬ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਯੁੱਧਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧੀ ਟਿੱਪਣੀ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਉਸ ਡਰ, ਤਲਖ਼ੀ ਅਤੇ ਰੋਸ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਗਏ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਸਲੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ-ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਤੰਬਰ 2001 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੂੰਝਾ-ਫੇਰੂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਸਲੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਅੰਦਰ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਇਕ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਨੌਤ ਅਜਿਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਾਬ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਮਹੂਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ-ਕਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਨਵੀਆਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਜਾਸੂਸੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਜਨਾਬ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਕ ਟਾਲਾ ਇਹ ਵੀ ਵੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ''ਸਾਰੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕੁੰਜੀਵਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।'' ਇਹ ਗੱਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਲਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਗਰੁੱਪ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਰੋਧਾਤਮਕ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੂਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਕਰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਨਾਬ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਦੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਬਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼-ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਸਮਝ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਖਰਵਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਅਣ-ਮੰਗੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਨਾਬ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦਖ਼ਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜਨਾਬ ਮਿਲੀਬੈਂਡ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਅੰਤਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਆਟਾਨਾਮੋ ਖਾੜੀ ਵਿਚਲੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲਿਖਤੁਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ

ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਨੇਰੀ ਦੀ ਤੇਜੀ ਵਾਂਗ ਆਈ ਤਰੱਕੀ ਕਰਕੇ, ਭਾਵੇਂ ਟੀ.ਵੀ, ਵੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਵਗੈਰਾ ਸਾਡਾ ਲੱਖ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਪੀੜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਐਸੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰੇਡੀਓ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸੱਜਣ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਣਦੇ ਜਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਕਦੇ ਰੇਡੀਓ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾ ਸਕਦੇ। ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਘਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੀਅ ਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਣ-ਸੁਣਿਆ ਜਾਂ ਅਣ-ਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਰੇਡੀਓ 'ਔਨ' ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਲੜੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਲਤੀਫਾ-ਨੁਮਾ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਗੌਹਜ ਭਰੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਹਾਣੀ ਇਉਂ ਹੈ-

ਕੋਈ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਛੁੱਟੀ ਕੱਟਣ ਆਇਆ, ਨਾਲ ਇਕ ਟ੍ਰਾਂਜਿਸਟਰ ਰੇਡੀਓ ਲੈ ਆਇਆ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਇਹ 'ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ' ਨਿਰ੍ਹਾ ਅਚੰਭਾ ਸੀ। ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਰੇਡੀਓ ਵਿਚ ਅਲਗੋਜੇ, ਤੂੰਬੀ, ਢੋਲਕੀ ਆਦਿ ਵੱਜਦੀ ਸੁਣ ਕੇ ਪੇਂਡੂ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ। ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਵੱਜਦੇ ਗਾਣੇ ਸੁਣਨ ਆਏ ਪੇਂਡੂਆਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ, ਟ੍ਰਾਂਜਿਸਟਰ ਦਾ ਐਂਟੀਨਾ ਕੱਢ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ-ਦਿੱਲੀ ਵਗੈਰਾ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਐਂਟੀਨੇ ਰਾਹੀਂ ਪਕੜ ਕੇ, ਰੇਡੀਓ ਅੰਦਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿਆਣੇ ਪੇਂਡੂ 'ਹੈਅ ਸੈਂਸ ਦਾ ਕਮਾਲ!' ਕਹਿ ਕੇ ਫੌਜੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਪਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਿਰੀਆਂ 'ਗੱਪਲੀਆਂ' ਹੀ ਲਗਦੀਆਂ! ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰੀ 'ਕਰਾਮਾਤ' ਇਸ ਰੇਡੀਓ ਵਿਚ ਹੀ ਫਿੱਟ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ-ਜਲੰਧਰੋਂ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵੜਦਾ!!!

ਇਕ ਦਿਨ ਰੇਡੀਓ ਚਲਾ ਕੇ ਫੌਜੀ ਆਪ ਲੰਬੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਛੋਟੇ ਟੇਬਲ ਉੱਤੇ ਰੇਡੀਓ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜ ਦਸ ਪੇਂਡੂਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜ ਵੱਜਦੇ ਸੁਣ ਕੇ ਪੇਂਡੂ-ਸਰੋਤੇ ਮਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਗਾਣਾ ਖਤਮ ਹੋਵੇ, ਦੂਜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏ। ਵਿਚ ਵਿਚ ਅਨਾਊਂਸਰ ਇਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ, ਗੀਤ ਵਜਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦ ਔਧਾ-ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਪਰੋਂ ਪੇਂਡੂਆਂ ਦੇ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤਾਏ ਹੋਏ ਭਾਂਪਦਿਆਂ, ਫੌਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ-

''ਜੀ, ਹੁਣ ਬੱਸ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੈ!''

ਬਾਪੂ ਵਲੋਂ ਇੰਜ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਗੀਤ ਖਤਮ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਮਗਰੇ ਇਕ ਹੋਰ ਚੱਲ ਪਿਆ। 'ਚੱਲ ਐਦਾਂ ਕਰ, ਅਹਿ ਇਕ ਹੋਰ ਗਾ ਲੈ, ਫੇਰ ਬੱਸ ਕਰੀਂ.....ਸਾਨੂੰ ਕੁਵੇਲਾ ਹੋ ਰਿਹੈ!'

ਰੇਡੀਓ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੁੰਦਾ? ਇਕ ਗੀਤ ਮੁੱਕਣ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਦੂਜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪੇਂਡੂ ਭਰਾ ਤਰਲਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਆਖੀ ਜਾਣ- ''ਚੱਲ, ਹੁਣ ਬੱਸ ਕਰ ਦੇਈਂ!'' ਆਖਰਕਾਰ ਪੇਂਡੂ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ! ਫੌਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਉਠਿਆ-ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਪਰਨਾ ਲਾਹ ਕੇ, ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਪਏ ਰੇਡੀਓ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ- ''ਹੁਣ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਨੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਗਵੱਈਆਂ ਨੂੰ!'' ਪਰਨਾ ਵੱਜਣ ਨਾਲ ਰੇਡੀਓ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਡਿਗ ਪਿਆ। ਕੈਬਨਿਟ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਚਾਰ ਸੈੱਲ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਨੂੰ ਰਿੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ, ਪਰਨਾ ਮਾਰਨੇ ਵਾਲਾ ਬਾਪੂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ- ''ਦੇਖਿਆ, ਹੁਣ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਮਾਮੇ ਢੋਲਕੀਆਂ-ਤਬਲੇ ਵੀ ਵਿਚੇ ਈ ਛੱਡ ਗਏ!''

ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਬੜੀ ਹਸਾਉਣੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਕਾਲ ਦੇ ਜਨ-ਸਧਾਰਨ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਵਕਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਸੂਚਕ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ-ਸਾਦੇ ਪੇਂਡੂ ਭਰਾ, ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਭਾਰੀ 'ਨਿਰਾਦਰੀ' ਸਮਝਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ (ਗਾਇਕਾਂ) ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਵਿਚੇ ਈ ਛੱਡ ਜਾਣ! ਸਭ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਜਾਂ ਗਾ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵਕਤੇ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ। ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸਰੋਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ-ਪਸੰਦ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਨ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੁਣ ਕੇ ਜਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਸੁਣ ਕੇ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿਚ ਪਸੰਦੀਦਾ ਗੀਤ ਸੁਣਨ ਲਈ, ਖਤ ਲਿਖਣ ਜਿਹਾ ਤਰੱਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਟੇਪਾਂ, ਸੀਡੀਆਂ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਈ ਹੈ ਨਹੀਂ! ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉਪਰ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਅੱਗੇ ਰੇਡੀਓ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ 'ਸਭਾਵਾਂ' ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਹੁਣ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ, ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਟੀ.ਵੀ. ਚੱਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੇਡੀਓ ਵਾਲੇ, ਰਾਤ ਦਸ-ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਆਖ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਇਸ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੜਕੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਫਿਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵਾਂਗੇ....ਤਦ ਤੱਕ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਉ। ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਕਲ ਸੂਰਜ ਅਸਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਰਾਤ ਪਸਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ

ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਟੀ.ਵੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਉੱਥੇ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਤਨੇ ਕਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ, ਜਿੰਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਚੈਨਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨੇ। ਪਹਿਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਅੱਜ ਘਰਾਂ ਜਾਂ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਟੀ.ਵੀ. ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾ ਨਾ। ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਚੱਲਦਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫਿਲਮ, ਸਭ ਇੱਕੋ ਰੱਸੇ ਗਊ-ਗਧਾ ਬੰਨ੍ਹ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਵਿਚੋਂ ਖੇਹ-ਸੁਆਹ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਉਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਭਾਅ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ-ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ-ਅਣ ਸੁਣਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਬੇ-ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਦੀ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਘੜਮੱਸ ਵਿਚ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੰਗੀਤ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਉਭਾਰਨ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਰਲ-ਗੱਡ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਏ-

ਬਣ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਤੋਂ
ਫੇਰ ਲਫਜ਼
ਅਤੇ ਲਫਜ਼ੋਂ ਚਾਂਗਰਾਂ
...ਚੀਕਾਂ,
...ਚਿੰਘਾੜਾਂ!

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ 'ਚ ਖੁੱਭਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 'ਅਰਾਧਨਾ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ, ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਦਾ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਬੋਧ' ਵਾਲਾ ਦਸ ਮਿੰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤ੍ਰਿੰਜਣ ਵਿਚ, ਕੁਲਬੀਰ ਬਡੇਸਰੋਂ ਦੀ ਮਾਖਿਉਂ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਕਿਵੇਂ ਭੁਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚਾਨਣ-ਰਿਸ਼ਮਾਂ' ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਚਾਅਵਾਂ ਨਾਲ ਉਡੀਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਢਾਈ ਵਜੇ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਮ ਦਾ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ' ਅਤੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਰੂਹਾਨੀ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਦੇ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵਿਹਲਿਆਂ ਹੋ ਕੇ 'ਦਿਹਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਵਿਚਲੇ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ, ਠੰਢੂ ਰਾਮ, ਭਾਈਆ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਆਪਸੀ ਨੋਕ-ਝੋਕ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਇਉਂ ਸੁਣਿਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰ, ਸਾਡੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਹਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਫੁਰਮਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਟੁਣੇ ਹਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। 'ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ ਮਾਂ' ਅਤੇ 'ਖਾਲੀ ਘੋੜੀ ਹਿਣਕਦੀ' ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੀਆਂ ਡਲੀਆਂ ਵਰਗੇ ਜਾਪਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਤ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ-ਭੰਡਾਰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਰਦੂ ਸਰਵਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੀਟਰ-ਬੈਂਡ, ਚਾਰ ਸੌ ਬਾਈ ਇਸ਼ਾਰੀਆ ਪੰਜ ਮੀਟਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਜਲੰਧਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਦੇਸ-ਪੰਜਾਬ' ਅਤੇ 'ਯੁਵ-ਵਾਣੀ' ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸੁਣੇ ਹੋਏ ਕਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਦੇ ਝਰੋਖੇ ਵਿਚ ਹੀਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਇਕ ਵਾਰ ਰਾਤ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਵਜੇ 'ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਰਤੱਵ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਅਕਾਲੀ-ਪਤ੍ਰਿਕਾ' ਦੇ ਚੀਫ-ਐਡੀਟਰ ਗਿਆਨੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸਿੰਘ ਬੋਲੇ। ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਮੰਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਏ ਪਏ ਇਹ 'ਡਿਸਕਸ਼ਨ' ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਪੱਖੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ, ਗਿਆਨੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸਿੰਘ ਹੁਣੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਚੰਗਾ ਮੱਕੂ ਠੱਪਿਆ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ। ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਚੱਲਿਆ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਦੋਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕੋਠਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ 'ਤੇ ਮੰਜੇ ਡਾਹ ਕੇ ਪਏ ਸਾਰੇ ਗੁਆਂਢੀ ਬੋਲ ਉੱਠੇ! ਕੋਈ ਕਹੇ- ''ਲੈ ਬਈ, ਗਿਆਨੀ ਨੇ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਈ ਕਰ'ਤੀ!'' ਕੋਈ ਜਣਾ ਸ਼ਾਦੀ ਸਿੰਘ ਹੁਣਾ ਬਾਰੇ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ-

''ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦੈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ!''

ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਵਿਹੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਣਿਆ।

ਦਿਹਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ, ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਰੌਲਿਆਂ ਵੇਲੇ ਬਾਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਇਕ ਸੱਜਣ ਆਪਣੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ-

''.....ਅੰਨ੍ਹੀ ਕਤਲੋ-ਗਾਰਤ ਵਿਚ ਟੱਬਰ ਦੇ ਕਈ ਜੀਅ ਮਰਵਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦੇ ਸਾਏ ਹੇਠ ਡਿਗਦੇ-ਢਹਿੰਦੇ, ਭੁੱਖਣ-ਭਾਣੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਅੰਬ ਦੇ ਦਰਖਤ ਹੇਠ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਲਈ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ। ਸਵੇਰ ਹੋਈ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਰਖਤ ਨੂੰ ਅੰਬ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪੈਸਾ ਧੇਲਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਬ ਤੋੜ ਕੇ ਲੈ ਜਾ ਤੇ ਲਾਗੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵੇਚ ਆ। ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਅੰਬ ਤੋੜ ਕੇ ਗਠੜੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ ਤੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਵੇਚਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਅਸੀਂ ਘੁੰਮ ਲਿਆ, ਪਰ ਸਾਥੋਂ ਅੰਬ ਕਿਸੇ ਨੇ ਖਰੀਦੇ ਹੀ ਨਾ। ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਅੰਬਾਂ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ 'ਨਾਂਹ' ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਕਮਲਿਓ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਫਿਰਦੇ ਹੋ? ਜਾਉ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜਾਉ ਤੇ ਅੰਬ ਵੇਚਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿਉ।''

ਉਹ ਸੱਜਣ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਈ ਘੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਵਖਤ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਸਿਰ 'ਤੇ ਅੰਬਾਂ ਦੀ ਗੰਢੜੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੁੜ ਜਾ ਵੜੇ। ਜਦ ਮੈਂ ਗਲੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ 'ਅੰਬ ਲਉ ਜੀ, ਅਚਾਰੀ ਅੰਬ!' ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਭੁੱਬਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ!

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਇਕ ਦਫਾ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਕੇ ਭਰਾ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਐਸ.ਐਸ. ਮੀਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ- ''ਜਦ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਕੰਧ ਪਾੜ ਕੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੁਣਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲੈ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮਗਰੇ ਮਗਰ ਹੋ ਲਏ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਪੇਸ਼ ਕੋਈ ਨਾ ਗਈ। ਪੁੱਛਦੇ-ਪੁਛਾਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਹੁਸੈਨੀ ਵਾਲੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਾਡੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਰਾਖ ਸਤਿਲੁਜ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵਾਲੀ ਲਹੂ ਹੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਰੋੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ!'' ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲਹੂ-ਲਿੱਬੜੇ ਰੋੜੇ ਅਸੀਂ ਖਟਕੜੀਂ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ 'ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ' ਦੀ ਵੀ 'ਕਮਰਸ਼ਲ ਐਡਾਂ' ਨੇ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, 'ਉਹ ਗੱਲਾਂ' ਕਿੱਥੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹੁਣ!

ਪਰਮਜੀਤ ਸੋਹਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਹੇ ਪਿਆਰੇ

ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਪਰਵਾਜ਼ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇ
ਜਿਹੜੀ ਸੁੰਨ ਮੰਡਲ ਗਾਹ ਆਵੇ
ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇ
ਜਿਹੜੀ ਪਾਰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਵੇ

ਮੈਨੂੰ ਰੁਮਕਦੀਆਂ ਦੇ ਪੌਣਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਨੀਲਾ ਅੰਬਰ ਦੇ ਦੇ
ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਬਾਗ਼ਾਂ ਦੀ ਮਸਤੀ
ਕੋਈ ਖੋਲ਼ਾ-ਖੰਡਰ ਦੇ ਦੇ

ਮੈਨੂੰ ਧੁੱਪ ਦੀ ਕਾਇਆ ਦੇ ਦੇ
ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਪ ਦੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਦੇ
ਮੈਨੂੰ ਸਬਰ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੇ
ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਇਆ ਦੇ ਦੇ

ਇਹ ਅੰਬਰੀ ਤਾਰੇ ਦੇ ਦੇ
ਸਰਸਬਜ਼ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਦੇ
ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਗਰ ਖਾਰੇ ਦੇ ਦੇ

ਸ਼ਾਹਰਗ ਦੇ ਲਿਸ਼ਕਣ ਪਾਣੀ
ਕਰ ਮੱਥੇ ਨੂਰੀ ਚਾਨਣ
ਦੇ ਨਾਮ ਖ਼ੁਮਾਰੀ ਮੈਨੂੰ
ਰੰਗ ਲਾਲ ਲਲਾਰੀ ਦੇ ਦੇ

ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਕਮਲ ਖਿੜਾ ਦੇ
ਮੈਨੂੰ ਇਕੋ ਅਲਿਫ਼ ਪੜ੍ਹਾ ਦੇ
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਵਿਚ ਰਚ-ਮਿਚ ਜਾ
ਮੇਰੀ ਅੰਬਰੀਂ ਖ਼ਾਕ ਉਡਾ ਦੇ

ਮੈਂ ਦਸੇ ਦਿਸ਼ਾਵੀਂ ਗੂੰਜਾਂ
ਇੰਞ ਲੋਚਦੀਆਂ ਮਨ-ਕੂੰਜਾਂ
ਦੇ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਮੋਤੀ
ਸਦਗਤੀਆ ਹੰਸ ਬਣਾ ਦੇ

ਮੇਰੀ ਕੁਆਰੀ ਨੀਂਦਰ ਸੁਪਨੇ
ਹਨ ਲੂੰ ਲੂੰ ਵਿਚ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋਈਆਂ
ਮੈਨੂੰ ਘੋਲ ਹਵਾਵਾਂ ਅੰਦਰ
ਸਭ ਬਿਰਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰਚਾ ਦੇ

ਜਿੰਦ ਕਰ ਦੇ ਕਿਣਮਿਣ ਕਣੀਆਂ
ਵਰ੍ਹ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਥਲ 'ਤੇ
ਦੋ ਘੁੱਟ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਗੰਮੀ
ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾ ਦੇ

ਸਭ ਸਾਲ, ਦਹਾਕੇ, ਸਦੀਆਂ
ਸਭ ਨੇਕੀਆਂ ਤੇ ਸਭ ਬਦੀਆਂ
ਲੈ ਕੱਸੀਆਂ, ਸੂਏ, ਨਦੀਆਂ
ਇਕ ਸੁੰਨ ਦੀ ਤਾਰੀ ਦੇ ਦੇ
ਜੋ ਝੀਲ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਚਮਕਣ
ਦੁੱਧ ਵਰਗੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਦੇ
ਕੁਝ ਕੋਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਦੇ
ਕੁਝ ਕਾਲੇ ਅੱਖਰ ਦੇ ਦੇ

-0-

ਰਾਸ

ਆਪਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਹਾਂ
ਆਕਾਸ਼ ਦੇ ਜਾਏ
ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪੌਣ ਨੂੰ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਜੂਨੇ

ਸੂਰਜ ਦਾ ਰਥ ਹੋ ਗਿਆ
ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਓਹਲੇ
ਚਲ ਹੁਣ ਘਰ ਨੂੰ ਪਰਤੀਏ
ਜਿੰਦ ਭੋਲੀਏ ਮੂਨੇ!

ਨੌਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲੰਘ ਕੇ
ਆ ਦਸਵੇਂ ਵਿਹੜੇ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੋਣ ਦੇ
ਦਿਲ ਪਿਆਰ ਵਿਗੁੱਤੇ

ਸੁੱਤਾ ਨਾਗ ਜਗਾ ਰਹੀ
ਮੇਰੀ ਪਰਮ ਪਿਆਰੀ
ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਜਾ ਖੜੇ
ਕਣੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤੇ
ਮਹਿੰਦੀ ਕਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਦੀ

ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਗਾਨੇ
ਨਾ ਸੂਹੀਆਂ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ
ਨਾ ਅੱਗ ਦੇ ਫੇਰੇ

ਜਾਵਣ ਅਪਣੀ ਮੌਜ ਨੂੰ
ਜਿਤ ਕਿਤ ਪੰਖੇਰੂ
ਰਮਤੇ ਜੋਗੀ ਜਾਣਗੇ
ਕਰ ਰੈਣ ਬਸੇਰੇ

ਆਈ ਪਰਬਤ ਪੌਣ ਵੇ
ਲੈ ਤੇਰੀ ਖ਼ਾਤਰ
ਮਹਿਕ, ਯੁੱਗਾਂ ਦੀ ਹੋਸ਼
ਤੂੰ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਖੋ ਜਾ

ਜੋ ਸਿਰ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਰ ਹੈ
ਰਸ ਧੌਲੀਆਂ ਧਾਰਾਂ
ਭਰ ਕੇ ਘੁੱਟਾਂ ਉਸਦੀਆਂ
ਬੇਗਾਨਾ ਹੋ ਜਾ

ਹੀਰ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਝੂਰਦੀ
ਦਿਲ ਭਰੇ ਉਦਾਸੀ
ਵੰਝਲੀ ਸੁਣਦੀ ਪਾਰ ਤੋਂ
ਪਿਆ ਰਾਂਝਾ ਗਾਵੇ

ਉੱਠ ਚੱਲ ਰਾਧਾ ਚੰਗੀਏ!
ਨਾ ਰੁਸ ਰੁਸ ਬਹਿ ਨੀ
ਓਵੇਂ ਨੱਚਣ ਗੋਪੀਆਂ
ਜਿਉਂ ਕ੍ਰਾਨ ਨਚਾਵੇ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕਾ ਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ (ਲਖਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ): ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਸ. ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕਾ (ਦਰੜ ਭਰਾ) ਦਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪੋਲ ਸਟਾਰ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਰੜ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੌਜੀ, ਉਲੰਪਿਅਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੂਕਾ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਈਸ਼ਵਰ ਲਾਲ ਤਿਵਾੜੀ, ਬਾਬਾ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ (ਉਪਕਾਰ ਸੰਸਥਾ) ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਦਰੜ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਨੋਦ ਸੈਣੀ, ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਲੈਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੋਰਾਂਵਾਲੀ, ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰਿੰਕੂ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਸਿਆਲਾ, ਅਮਰੀਕ ਹਮਰਾਜ਼, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਲੀਆਂ, ਪਵਨ ਸੇਖੜੀ, ਸੌਰਵ ਹਾਂਡਾ, ਲਾਇਨਜ਼ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼ੌਕੀ ਮੇਲਾ ਭੱਜਲਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਰੜ ਭਰਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਜੁਆਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਆਫ ਮੁਸਲਿਮ ਆਫ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਫਾਰ ਐਂਪਾਵਰਮੈਂਟ ਨੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਮੁਸਲਿਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2009 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਿ ਉਹ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਮਾਇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਐਤਵਾਰ ਇਥੇ ਮੁਸਲਿਮ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸੱਚਰ ਅਤੇ ਰੰਗਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਟਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਹਾਲਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਫਾਰਵਰਡ ਬਲਾਕ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇਵਰਤ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਮਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੇ ਲਾਈ ਮੈਡਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ

ਮੋਗਾ: ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਪਰਵਾਸੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਥਲੀਟ ਜੋੜੇ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਪੂਨੀਆ ਤੇ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਪੂਨੀਆ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪਿੰਡ ਢੱਲੇਕੇ ਖੇਡ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ ਆਪਣੇ ਜੇਤੂ ਮੈਡਲਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਾਈ। ਪੂਨੀਆ ਅਥਲੀਟ ਜੋੜੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਡਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੰਤਵ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਉਮਰ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ -ਜਦੋਂ ਜਾਗੋ ਉਦੋਂ ਸਵੇਰਾ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਪੱਦੀ ਸੂਰਾ ਸਿੰਘ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਹੈ। ਉਹ 1990 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਕੋਲ ਬ੍ਰੈਂਪਟਨ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿਖੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਪੂਨੀਆ ਨੂੰ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 435 ਮੈਡਲ ਜੇਤੂ ਵੈਟਰਨ ਵਰਲਡ ਅਥਲੀਟ ਅਖਵਾ ਕੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ. ਪੂਨੀਆ ਨੇ 1990 ਵਿਚ ਵੈਟਰਨ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1997 ਵਿਚ ਸਾਊਥ ਅਫਰੀਕਾ, 1999 ਵਿਚ ਗੇਟ ਸੈਡ (ਇੰਗਲੈਂਡ), 2001 ਵਿਚ ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, 2003 ਵਿਚ ਯੂ.ਐਸ.ਏ., 2005 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ, 2006 ਵਿਚ ਸਪੇਨ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ ਵੈਟਰਨ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿਚ ਸੌ, ਦੋ ਸੌ, ਅੱਠ ਸੌ ਮੀਟਰ ਰੇਸ, ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣਾ, ਜੈਵਲਿੰਗ ਥਰੋ, ਪੋਲ ਵਾਲਟ ਆਦਿ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ 435 ਗੋਲਡ ਤੇ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ।

ਸ. ਪੂਨੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਸਾਥਣ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਪੂਨੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲਗਾ ਲਿਆ। ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਪੂਨੀਆ ਨੇ ਵੀ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ।

ਬੀਬੀ ਪੂਨੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ-2007 ਵਿਚ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ 2007 ਵਿਚ ਹੀ ਓਨਟਾਰੀਓ ਵਿਖੇ ਡਿਸਕਸ ਥਰੋ, ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣਾ, ਜੈਵਲਿੰਗ ਥਰੋ ਵਿਚ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 2008 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ 13 ਗੋਲਡ ਤੇ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਥਲੀਟ ਜੋੜਾ ਜੇਤੂ ਮੈਡਲਾਂ ਨਾਲ

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

*ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ
*ਸਿਆਸਤ, ਅਰਥਚਾਰੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਬਾਰੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਲੇਖ
*ਦਿਲਚਸਪ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ
ਲਿਖਤੁਮ, ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ, ਠਾਹ-ਸੋਟਾ
*ਮਿਆਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਾਮੱਗਰੀ
ਕਹਾਣੀ, ਕਵਿਤਾ, ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁਝ
*ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ

ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੇ ਕਦਮ
ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਵੇਕਲੀ ਥਾਂ

ਬੇਬਾਕ, ਬੇਲਾਗ ਤੇ ਨਿਧੜਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਨੌਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ

28 ਮਾਰਚ, 2009 ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ

Cascade Banquets

Ph: 630-860-0086

800 W Irving Park Rd, Bensonville IL 60106
(Irving Park and IL 83 East of 83)

ਨਿਰੰਤਰ ਉਸਾਰੂ ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਪਾਠਕਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ।

www.punjabtimesusa.com

ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਸੀ.ਡੀ. ਰਿਲੀਜ਼

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਯੂਨਿਟ ਵਲੋਂ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਸੀ.ਡੀ. ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸੀ.ਡੀ. ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਹਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੀ.ਡੀ. ਦਲ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੀ.ਡੀ. ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸ. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸੋਖੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ, ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਉਂਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਆਹੂਜਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਟੋਕੀਓ ਨੇੜੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਫਟਿਆ

ਟੋਕੀਓ : ਬੀਤੀ 2 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇਰ ਗਏ ਟੋਕੀਓ ਨੇੜੇ ਇਕ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੇ ਫਟ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੂਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਧੂਏਂ ਅਤੇ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ।

ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਏਜੰਸੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਟੋਕੀਓ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ 'ਚ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 150 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ 2568 ਮੀਟਰ ਉੱਚੇ ਅਸਾਮਾ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੇ ਫਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਲਕੇ ਧਮਾਕੇ ਹੋਏ। ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ। ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਭਾਰਤੀ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਿਕ 8.30 ਵਜੇ ਫਟਿਆ।

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਿਲਡਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਸਾਊਥ-ਈਸਟਰਨ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ): ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ 'ਸਿੰਘ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਲ.ਐਲ.ਸੀ.' ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਸਾਊਥ ਈਸਟਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪਲਿਮਥ ਦੇ ਰਿਚਰਡ ਕਲਿੰਗਮੈਂਨ ਨੂੰ ਸੈਕਟਰੀ, ਰਿਚਰਡ ਲਵੀਸ ਅਤੇ ਨੋਰਮ ਫਿਨਕੈਲਸਟਨ ਨੋਰਵੁਡ ਨੂੰ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਡੈਨਿਸ ਡਬਲਿਊ ਆਰਚਾਰ ਅਤੇ ਡਿਕਸਨ ਰਾਈਟ ਪੀ ਐਲ.ਐਲ.ਸੀ. ਲਾਅ ਫਰਮ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਸਟਰਲਿੰਗ ਹਾਈਟਜ਼ ਦੇ ਵੈਸਟ ਵੈਸਟਰਨ ਵਿਚ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ, ਬੈਂਕਰ, ਰੀਅਲ ਇਸਟੇਟ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਆਰਚੀਟੈਕਟਸ ਆਦਿ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਅਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਕਤਿਆਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੰਘ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਲ. ਐਲ. ਸੀ. ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕਾਫੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਕਤ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ 900 ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੰਪਲਾਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗਰੇਵਾਲ 1985 ਤੋਂ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ 'ਬਿਲਡਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' ਨਾਂ ਹੇਠ 1928 ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਂਝਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਆਸ ਦੁਆਈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸਮਝਦਿਆਂ ਲਗਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣਗੇ।

ਲੰਮੀ ਹੇਕ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਭਰਦਾ ਗਾਇਕ ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ

ਐਨ.ਐਸ. ਸੌਦਾਗਰ

ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨੀ ਉਹਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਵਾਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਹੇਠ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਮੋਹਰਲੀਆਂ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਉਸ ਕਹਿਰੀ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਵਰ੍ਹਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬੰਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਆਉਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ ਉਹ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੇ ਜੈ ਜਵਾਨ-ਜੈ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਉਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਕੀ ਕੋਈ ਸਕੂਲਾਂ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਅ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਤੇਸਿੱਧ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰੁਮਕਦੀ ਪੌਣ ਨਾਲ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਖੜ-ਖੜ ਵਿਚੋਂ ਸੰਗੀਤਕ ਲੈਅ। ਫੌਜ 'ਚੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ ਨੇ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੌਕ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਕਿਤੇ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਦੋਗਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਕੋਈ ਜ਼ਮਾਨਾ ਸੀ ਜਦ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬਾਪੂਆਂ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਖੇਤ ਵੀ ਗਏ, ਖੇਤੀਬਾੜੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ, ਪੁੱਤ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਵੀ ਗਏ, ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ। ਅੱਜ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਰੁਖ ਨਸ਼ਿਆਂ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਜਾਂ ਫੇਰ ਹਰ ਕੋਈ 'ਗੁਰਦਾਸ ਮਰਜਾਣਾ' ਬਣਨ ਦੀ ਚਾਹਤ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਾਇਕੀ ਵਲ ਨੂੰ ਦੌੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਹੀਰੋ ਅਤੇ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੇ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਸੁਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੰਗਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਸਿੰਗਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸਵਰਗੀ ਗਾਇਕ ਸੁਰਜੀਤ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਉਭਰ ਰਹੇ ਸਿੰਗਰ ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਹੁਣ/ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭੁਲੇਖੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਿੰਗਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਉਭਰ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਸਿੰਗਰ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਿੰਗਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਆਈਡੀਅਲ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਤੇ ਉਸੇ ਸਟਾਇਲ ਵਿਚ ਢਾਲ ਕੇ ਜਦ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਲੋਪ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 'ਨਿੱਤ ਮੰਗਵੀਂ ਨਹੀਂ ਥਿਆਉਣੀ, ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਲੈ ਮਿੱਤਰਾ।' ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਫੀ ਅਰੂਜ ਤੇ ਕਦਾਵਰ ਹੈ ਪਰ ਉਨੀ ਹੀ ਲੰਮੀ ਹੈ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ, ਜਿਸ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ ਕੋਈ:

> ਮੱਸਿਆ ਸੋਮਵਾਰੀ ਲੱਗੀ, ਲੈ ਜਾ ਨਾਲ ਹਾਣੀਆਂ,
> ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਸੁੱਖ, ਸਿਰ ਉਤੋਂ ਲਾਹੁਣੀ ਹੈ'

ਗਾਉਣ ਲਈ ਆ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਲਾਇਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੋਮਵਾਰ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕਦੇ ਕਦੇ ਆਉਣ ਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੱਕੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਜੱਟੀ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਸੁੱਖ ਜੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਤੇ ਜੱਟ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਨਾ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਨਾਮਵਰ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਕੋ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਸ਼ਿਵ-ਸੁਰਜੀਤ ਇਕੋ ਇਕ ਹਨ ਤੇ ਇਕੋ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਹਾਕਮ ਸੂਫੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਰਿਸ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ 'ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ' ਜਿਹਾ ਨਵਾਂ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਤੇ ਹੰਸ! ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਫਿਰਨੀ ਤੇ ਪੋਈਏ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਚਲਦਾ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੰਘਦੇ ਕਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਹੋਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ? ਕਿੱਦਾਂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ?' ਆਖਦਾ ਵਜੀਰਾਂ ਦੀ ਜਮਘਟਾ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੇ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ਾਂ-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਗੋਰੇ-ਗੋਰੀਆਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਕਾਇਲ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੰਗਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਗਾਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਉਹ ਹੈ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਜੇਤਾ, ਸਾਦਗੀ ਤੇ ਮਸਕੀਨ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਫੌਜੀ ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ, ਜੋ ਲੰਮੀ ਹੇਕ ਲਾਉਣ ਦਾ ਦਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਕ ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ ਪਿਤਾ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਰੱਕੜ ਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਾਏਪੁਰ ਮਾਜਰਾ ਜੱਟਾਂ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ) ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ। ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ ਭਾਰਤੀ ਥਲ ਸੈਨਾ 14 ਸਿੱਖ ਰਜਮੈਂਟ ਦਾ ਅਣਥੱਕ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਗਲੇ 'ਚ ਜੇ ਸੁਰਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਦਿਲੋ-ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਵਤਨ ਖਾਤਿਰ ਜਾਨ ਵਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਜਮੈਂਟ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਦੇਸ਼-ਕੌਮ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿੰਗਰ ਨਾ ਬਣਦਾ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਹੀਰ ਸਲੇਟੀ ਕੁਲਦੀਪ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਤੱਕ ਨਾ ਪਹੁਚਾਉਂਦੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ ਨਾਲ ਗਾਏ ਗੀਤ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

> 'ਲੈ ਜੀਂ ਚੰਨ ਮੱਖਣਾਂ ਵੇ, ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਕਰੇ ਤੇਰਾ,
> ਦਿਲ ਦੀ ਬਣਾਅ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਣੀ ਮੁੰਡਿਆ।'

ਫਿਰ ਉਸੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਰੋਤੇ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ ਰਿਆਜ਼ ਸਦਕਾ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਨਾਂਅ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਾਈ ਹਰਨੇਕ ਅਤੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ

ਅਜਮੇਰ ਹੋਠੀ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ 15 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਹਰਜ਼ਾਨੇ ਲਈ ਕੇਸ

ਸਟਾਕਟਨ: ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ 56 ਸਾਲਾ ਗੁਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਿਰੁਧ ਮਕਤੂਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹਰਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਦਿਵਾਨੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸਾ ਉਤੇ 27 ਮਾਰਚ 2007 ਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਹੋਠੀ ਨਾਂ ਦੇ 23 ਸਾਲਾ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਹੋਠੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਸਟਾਕਟਨ ਦੇ ਇਕ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਉਸ ਦੇ ਟਰੱਕ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਇਹ ਕਥਿਤ ਕਤਲ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤਾ।

ਲੋਡਾਈ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਠੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਹਰਜਾਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਇਵਜ ਵਿਚ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਠੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਸ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਸੈਨ ਜੌਕੁਇਨ ਕਾਊਂਟੀ ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹੋਠੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਠੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਹੋਠੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਟੀਵਨ ਬਰਾਊਨ ਨੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਹੋਠੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਜਮੇਰ ਹੋਠੀ ਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਧੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਅਜਮੇਰ ਹੋਠੀ ਤੋਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜੋੜੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਜੋਰ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਅਜਮੇਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਲਈ ਇੰਡੀਆ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਮੇਰ ਜਦੋਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੈਪਟਨ ਤੇ ਭੱਠਲ ਇਕੋ ਮੰਚ 'ਤੇ ਦਿਸੇ

ਨੂਰਮਹਿਲ : ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਪਾਟੋਧਾੜ ਦੇ ਉਲਟ ਲੰਘੀ 3 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਦੁਸਹਿਰਾ ਗਰਾਊਂਡ 'ਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਤਕ ਰੈਲੀ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੇ ਸ਼ਰੀਕ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਬੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਇੱਕਠਿਆਂ ਸਟੇਜ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਬੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਭਰਵੇਂ ਇਕੱਠ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਚੋਣ ਰੈਲੀ 'ਚ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹੀ ਤਿੱਖੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਿਓ-ਪੁੱਤ ਰਿਲਾਇੰਸ ਵਰਗੀ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੁੱਟੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਇਕ ਵੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਇਕੱਠ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਕ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੂਰਮਹਿਲ ਹਲਕੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਚੋਣ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੂਲੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ' ਫਰਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਮ ਵਰਕਰ ਦੀ ਪੁੱਛ ਦੀ ਥਾਂ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਪੁੱਛ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋਕਿ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਰਕਰ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੋਚ ਉਪਰ ਦੇਣ।

ਸ੍ਰੀ ਦੂਲੋ 6 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਉਪਰ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਵਰਗੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 'ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਓ, ਦੇਸ਼ ਬਚਾਓ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਨਾਅਰਾ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਫੁੱਟਬਾਲਰ ਉਲੰਪੀਅਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਨਾਮ

-ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਉਲੰਪੀਅਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਰਜੁਨ ਐਵਾਰਡੀ ਦੀ ਖਿਡਾਰੀ ਵਜੋਂ ਮਹਾਨਤਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਉਲੰਪੀਅਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਇਕ ਐਸਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਖੇਡਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫੁੱਟਬਾਲ ਜਗਤ ਦੀ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਜਨਮ 20 ਫਰਵਰੀ, 1935 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਸ. ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਸਰਦਾਰਨੀ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 272, ਜ਼ਿਲਾ ਲਾਇਲਪੁਰ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਸਰਹਾਲ ਮੁੰਡੀ (ਪੰਜਾਬ) ਤੋਂ 1951-52 ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦਾ ਜਾਦੂ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਿਆਂ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਇਹ ਜਰਨੈਲ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਕਲੱਕਤੇ ਵੱਲ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ 10 ਸਾਲ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਿਆ। 1964 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਰਜੁਨ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਏਸ਼ੀਆ ਕੱਪ, ਮਡਰੇਕਾ ਕੱਪ, ਏਸ਼ੀਆ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣਾ, ਉਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਇਲੈਵਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣਾ, 1970 ਅਤੇ 1974 ਵਿਚ ਸ਼ੰਤੋਸ ਟਰਾਫੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉਣੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਮੋਹਨ ਬਗਾਨ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਹੋਣਾ, ਉਸ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਇਕ ਕਮਾਲ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਵਧੀਆ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਇਸ ਦੀਵਾਨੇ ਤੋਂ ਚੀਨ, ਜਪਾਨ ਅਤੇ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਡਰਦੇ ਸਨ। ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਕੋਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਖੇਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੱਕ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਵੀ ਬੜੇ ਹੀ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਡੇ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ 13 ਅਕਤੂਬਰ, 2000 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਨਾਮਵਰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਕਲੱਬਾਂ ਤੇ ਕਾਲਜ ਟੀਮਾਂ ਭਾਗ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋਂ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਚਲੱਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਤੇ ਉਪਜੇਤੂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਇਨਾਮਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਟਰਾਫੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਖੇਡ-ਜਗਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਪਰਪਤਿ ਇਹ ਅੱਠਵਾਂ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਉਲੰਪੀਅਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫੁੱਟਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਬੀ.ਏ.ਐਮ. ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਉਸਾਰੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ 5 ਤੋਂ 9 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਉਲੰਪੀਅਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫੁੱਟਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ (ਰਜਿ.) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੌਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਖੇਡ ਜਗਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਰਪਣ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਤੇ ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੋਣਗੇ।

GOOD / BAD / UGLY CREDIT WE DO IT ALL

Credit Scores as low as 500 (Mortgage Lates are Okay)
Up to 97% Loan to Value Purchase / Cashout / Refinance
30 yrs Fixed @ 4.875 % APR Apply Today!!!!

Conforming Loans
Stated Income

FHA Loans
* Purchase upto 97%
* FHA Refinance / Cash Out

Gift Towards
Downpayment OK

FHA Streamline Refinance
* No Credit check
* No Credit Underwriting
* No Income Verification

FIRST START MORTGAGE
2376 N. Neva Ave. Chicago, IL 60707
Phone: 847-260-0600
Phone: 847-874-4884
Cell: 847-361-0606
Fax: 847-874-4885
7848 N Lincoln Ave. Skokie, IL 60076
Illinois Residential Mortgage Licensee

EQUAL HOUSING OPPORTUNITY

We Have Extended Hours to Serve you better.

We give Written Good Faith Estimates and We are right on the MONEY
97% Financing Available on 2-Unit / Single Family Home/ Town Home/ Condo.

WE GIVE YOU WHAT WE QUOTE YOU
Contact: Waqar Qureshi @ 847-361-0606 (Cell)

Commercial Financing Solutions 7848 N Lincoln Ave. Skokie, IL 60076

Late on your Mortgage Payments? NO PROBLEM!!! CALL OUR LOAN MODIFICATION EXPERTS

Attn. Gas Station / Motel Managers Be a Business Owner
We Have Very Good Opportunities Available For First Time Business Buyers.

* Financing Available for Gas stations / Hotels / Motels / Flagged and Unflagged.
* Working Capital available for Flagged and Unflagged Businesses with or without real estate.
* Limo / Fleet Loans available.

* Gas Station for Sale at busy Intersection on Northwest Suburbs. $ 199,000.00
* Liquor Store for Sale in Milwaukee, WI $199,000.00
* Grocery Store for Sale in Northwestern Suburbs. $ 79,000.00

* Loan Modifications for Residential / Commercial Loans Call us today.

Contact: Amar Singh @ 312-719-0505 (Cell)

ਚਾਂਦ-ਫਿਜ਼ਾ:ਲਾਈ ਬੇਕਦਰਾਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ,ਟੁੱਟ ਗਈ ਤੜੱਕ ਕਰਕੇ

–ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਮੋਹਾਲੀ: ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਦੇ ਬੇਟੇ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਉਰਫ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਅਨੁਰਾਧਾ ਬਾਲੀ ਉਰਫ ਫਿਜ਼ਾ ਦਾ ਪਿਆਰ ਵਿਆਹ ਕੱਚੇ ਧਾਗੇ ਵਾਂਗ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਚਾਨਕ ਘਰੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਿਆ ਹਾਂ।' ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਹ ਕੱਚਾ ਆਸ਼ਕ ਗੁੜਗਾਉਂ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸੀਮਾ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੀ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਧਰ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚਾਰੀ ਇਕ ਅੱਧਾ ਦਿਨ ਰੋਈ ਕੁਰਲਾਈ, ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਫੱਕਾ ਵੀ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਆਪਣੇ 'ਚੰਨ' ਦੇ ਬਦਰੰਗ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤਾਨ੍ਹੇ ਮਿਹਣਿਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਸਾਲ 2006 ਤੋਂ ਹੀ ਚੰਦਰਮੋਹਨ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਭੇਜਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ"।

ਫਿਜ਼ਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਇਸ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ ਕਿ ਜੇ ਅੱਜ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਵੱਡੇ ਲੋਕ' ਕਦੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਵਿਚ ਚਾਂਦ ਨੇ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁਲਦੀਪ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ। ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਡਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਵਿਚ ਚਾਂਦ ਨੇ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਹਾਂ ਤੇ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਮਗਰੋਂ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ 2006 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2008 ਤੱਕ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਏ। ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇੰਨੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਮੰਤਵ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਜਦੋਂ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੰਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲ ਵੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਫੋਨ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਂਭੇ ਪਏ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਉਸਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਆਪਣੇ ਨਿਕਾਹ ਬਾਰੇ ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਚਾਂਦ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਨਿਕਾਹ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸਦਾ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕਰੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ

ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ

ਸਹੁਰੇ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰੂਪ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਉਸਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਵੀ ਵੇਖਣਗੇ। ਚਾਂਦ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇਗੀ।

ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਲਈ ਹੁਣ ਸੀਮਾ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ? ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਕੀ ਹਾਂ'। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਹੈ ਜਾਂ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ। ਚਾਂਦ ਵਲੋਂ ਫਿਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਇਹ ਆਖੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ (ਫਿਜ਼ਾ) ਵਧੀਆ ਹੈ, ਭੜਕਦੇ ਹੋਏ ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਮੈਂ ਸਬਜ਼ੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਕੋਲਡ੍ਰਿੰਕ ਹਾਂ ਜਾਂ ਲੱਸੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਪੀ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ 'ਵਧੀਆ' ਹਾਂ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ 'ਵਧੀਆ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਸੀ।

ਫਿਲਮ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ : ਉਸਨੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਸੱਚ ਦੁਨੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕੇ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਹੀਰੋਇਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਵੀ ਆਏ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਵੀ ਫਿਜ਼ਾ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਸ੍ਰੀ ਚਾਹਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਰਾਧਾ ਬਾਲੀ (ਫਿਜ਼ਾ) ਪੰਜਾਬ ਤੇ

ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਕ ਕੁਲੀਗ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਥੇ ਆਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਚਾਹਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਸਥਾ ਲਾਇਰਜ਼ ਫਾਰ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਹਨ। ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਚਾਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ।

ਯਾਦ ਰਹੇ 28 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਫਿਜ਼ਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੀ ਲੁਕਣ-ਮੀਟੀ ਪਿਛੋਂ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਲੰਘੀ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗੁੜਗਾਉਂ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ 43 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਉਰਫ਼ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਗਭਗ ਖ਼ਤਮ ਸਮਝੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਚਾਂਦ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਣਾਅ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਅਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸੀਮਾ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੀ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸਿਧਾਰਥ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਿਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।" ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਚਾਂਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਔਰਤ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਣਦੱਸੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਫ਼ੋਨ ਕਰ ਕੇ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਨੇ ਦੂਜੇ ਹੀ ਦਿਨ ਨੀਂਦ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ 'ਚੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਨੇ ਵੀ ਚਾਂਦ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚਾਂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਔਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਇਰਾਂ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਫਿਰ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਈ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ 'ਬੋਲਡ ਲੇਡੀ' ਰਹੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਚੁਕਾਂ।"

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਐ–ਠਾਕੁਰ

ਮੋਹਾਲੀ : ਗਲੋਬਲ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਰਵਿੰਦ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਸੀਮਾ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਦੀ ਇਸ ਲਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਨਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਦੀ ਸ਼ੁਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸੀਮਾ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਪਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀਮਾ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇਗੀ।

ਫਿਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ.

* ਅਨੁ ਪਲੀਜ਼ ਕਿਲ ਮੀ, ਆਈ ਡੌਂਟ ਵਾਂਟ ਟੂ ਲਿਵ।
* ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ।
* ਅਨੁ ਯੂ ਡੌਂਟ ਨੋ, ਹਾਓ ਮਚ ਆਈ ਲਵ ਯੂ, ਗਾਡ ਹੈਜ਼ ਕ੍ਰਿਏਟਿਡ ਯੂ ਵਿਦ ਗ੍ਰੇਟ ਲਵ ਐਂਡ ਅਫੈਕਸ਼ਨ, ਯੂ ਆਰ ਦਾ ਗਾਡਸ ਬੈਸਟ ਕ੍ਰਿਏਸ਼ਨ।
* ਕੁਲਦੀਪ ਇਜ ਹਿਅਰ ਆਈ ਵਿਲ ਟਾਕ ਟੂ ਯੂ ਟੁਮਾਰੋ।
*ਸਿਟਿੰਗ ਵਿਦ ਫਾਦਰ ਟਾਕ ਟੂ ਯੂ ਆਫਟਰ ਹਾਫ ਐਨ ਆਵਰ।
* ਡੌਂਟ ਯੂ ਲਾਈਕ ਦਿਸ, ਯੂ ਡੌਂਟ ਨੋ ਹਾਓ ਮਚ ਆਈ ਲਵ ਯੂ, ਆਈ ਵਿਲ ਡਾਈ। ਅਨੁ ਆਈ ਏਡੋਰ ਯੂ ਐਂਡ ਆਈ ਵਿਲ ਆਲਵੇਜ ਲਾਯਲ ਟੂ ਯੂ।
* ਪਲੀਜ਼ ਪਿਕ ਮਾਈ ਫੋਨ ਅਰਜੰਟਲੀ, ਮਾਈ ਲਵ ਇਜ਼ ਇਨੋਸੈਂਟ।
* ਆਈ ਵਿਲ ਮੈਰੀ ਯੂ, ਦ ਡੇ ਯੂ ਵਿਲ ਸੇ।
* ਆਈ ਵਿਲ ਟੇਕ ਸਟੈਂਡ ਆਰ ਯੂ ਰੈਡੀ ਫਾਰ ਦਿਸ।
* ਅਨੁ ਵਿਲ ਯੂ ਮੈਰੀ ਮੀ, ਫਿਕਸ ਦ ਟਾਈਮ 10 ਐਂਡ 20 ਯੀਅਰ।
* ਅਨੁ ਪਲੀਜ ਮੈਰੀ ਮੀ, ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਚੋਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਫਾਇਦਾ।
* ਅਨੁ ਪਲੀਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਭੀਖ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗਾਂਗਾ।
* ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਤਰਸ ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੰਨਾ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵੀ ਮੰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
*ਯੂ ਨੇਵਰ ਗਿਵ ਰਿਪਲਾਈ ਟੂ ਮਾਈ ਮੈਸੇਜਿਜ਼।
* ਓਕੇ ਆਈ ਵਿਲ ਸ਼ੂਟ ਮਾਈ ਸੈਲਫ।

ਇਸ ਕੇ ਸਿਵਾ ਹਮ ਕੁਛ ਭੀ ਨਾ ਪੂਛੇਂ, ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਸਭ ਫਜ਼ੂਲ ਮੀਆਂ!

–ਕਮਲੇਸ਼ ਸਿੰਘ

ਦੇਖ ਹਮਾਰੇ ਮਾਥੇ ਪਰ
ਦਸ਼ਤ-ਏ-ਤਾਲਾਬ ਕੀ ਧੂਲ ਮੀਆਂ
ਹਮਸੇ ਅਜਬ ਤੇਰਾ ਦਰਦ ਕਾ ਨਾਤਾ,
ਦੇਖ ਹਮੇਂ ਮਤ ਭੂਲ ਮੀਆਂ

ਚਾਂਦ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਫਿਜ਼ਾ ਨੇ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰ ਭਿਜਵਾਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਨਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੰਨਾ ਦਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਤਨੀ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹ ਉਨਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੰਨਾ ਫਿਜ਼ਾ ਨਾਲ। ਪਿਆਰ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਹੈ ਸਾਡਾ ਚਾਂਦ।

ਫਰਹਾਦ ਨੇ ਨਹਿਰ ਪੁੱਟ ਸੁੱਟੀ ਸੀ ਇਕ ਸ਼ੀਰੀਂ ਲਈ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਪਰ ਨਿਕਲੇ। ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚਾਰੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਸ ਸੰਤ ਦਾ ਸੰਯੋਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਭਲਾਂ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਦਾ ਸਹੀ ਪਰ ਭਜਨ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਯੋਗ ਤਾਂ ਹੋਇਆ। ਯੋਗ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਵਿਯੋਗ ਵੀ। ਧਰਮ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਤਲਾਕ ਵੀ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਸਤਾ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਤਲਾਕ ਬੋਲ ਕੇ ਚਾਂਦ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਕਲ ਆਉਣਗੇ। ਇਬਨੇ ਇੰਸ਼ਾ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:-

ਸੁਨ ਲੀਆ ਏਕ ਨਾਰ ਕੀ ਖਾਤਿਰ,
ਕਾਟਾ ਕੋਹ ਨਿਕਾਲੀ ਨਹਿਰ,
ਇਕ ਜ਼ਰਾ ਸੇ ਕਿੱਸੇ ਕੋ ਅਬ
ਦੇਤੇ ਹੋ ਕਿਉਂ ਤੂਲ ਮੀਆਂ!

ਫਿਜ਼ਾ ਕਿੱਥੇ ਨੇਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਦੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਵਾਂਗ ਬਣ-ਠਣ ਕੇ ਇਤਰਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਡਾਇਲਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਖਿਰ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪੜਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆਰ ਦੀ। ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਸੇਰਾ ਬਣਾ ਲੈਣ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਚਾਂਦ ਦਾ ਦਿਲ ਦਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਸਮੁੰਦਰ। ਤੁਸੀਂ ਆਏ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਜੱਗ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਖਾਰਾਪਨ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ। ਮੂੰਹ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਗੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੀਮਾ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਨਾਲ ਤਾਂ ਵੀ ਸਮੁੰਦਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਯੰਤਰ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਵਰਨਾ ਨੇਤਾ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਵੰਡਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਕੋਈ ਜੰਤਰ ਤਾਂ ਸੀ ਕਿ ਚੰਦਰਮੋਹਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਾੜ ਨਾ ਕੱਟਿਆ ਹੋਵੇ, ਨਹਿਰ ਨਾ ਕੱਢੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਰਸਤਾ ਤਾਂ ਕੱਢਿਆ ਹੀ। ਕਿਥੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਮਸੀਹਾ ਮੰਨਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। 'ਪਿਆਰ ਕੀਆ ਤੋ ਡਰਨਾ ਕਿਆ' ਮੁਗਲ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੱਚਿਆ। ਇਬਨੇ ਇੰਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ :

ਯਹ ਤੋ ਕਹੋ ਕਭੀ ਇਸ਼ਕ ਕੀਆ ਹੈ,
ਜਗ ਮੇਂ ਹੁਏ ਹੋ ਰੁਸਵਾ ਭੀ,
ਇਸ ਕੇ ਸਿਵਾ ਹਮ ਕੁਛ ਭੀ ਨਾ ਪੂਛੇਂ,
ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਫਿਜ਼ੂਲ ਮੀਆਂ!

ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਟੋਰੀ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਲੇਕਿਨ, ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਟਵਿਸਟ ਦੇਖੋ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹੀ 'ਦਿ ਐਂਡ' ਹੋ ਗਿਆ। ਪੈਕ-ਅੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉੱਠੋ ਅਤੇ ਚਲੋ ਘਰ। ਗੋਲੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪਰਤਣ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਝੂਠੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਰੋਵੋ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਲੈਲਾ ਅਤੇ ਮਜਨੂੰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਫਰਹਾਦ ਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਸਾਮਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸੋ ਮਿਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਰੁਸਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਪਰ ਮਿਹਨਤ ਵਸੂਲ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਗੇ ਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਹੈ:

ਅਬ ਤੋ ਹਮੇਂ ਮੰਜ਼ੂਰ ਹੈ ਯੇਹ ਭੀ
ਸ਼ਹਿਰ ਸੇ ਨਿਕਲੇਂ ਰੁਸਵਾ ਹੋ,
ਤੁਝਕੋ ਦੇਖਾ ਬਾਤੇਂ ਕਰ ਲੀਂ,
ਮੇਹਨਤ ਹੁਈ ਵਸੂਲ ਮੀਆਂ!

ਚੰਦਰਮੋਹਨ ਨੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਜ਼ਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ, ਹਾਲੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ, ਜਿਹੜਾ ਲਾਅ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਆਪਣੇ ਵਿਰੁਧ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਤੁਸੀਂ, ਹੁਣ ਹੱਥ ਮਲ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਅਜੀਬ ਹੋ। ਹੁਣ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕੀ ਖੇਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਦਈਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਇਬਨੇ ਇੰਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ:

ਖੇਲਨੇ ਦੋ ਇਨ੍ਹੇਂ ਇਸ਼ਕ ਕੀ ਬਾਜੀ,
ਖੇਲੇਂਗੇ ਤੋ ਸੀਖੇਂਗੇ,
ਕੈਸ ਕੀ ਯਾ ਫਰਹਾਦ ਕੀ ਖਾਤਿਰ
ਖੋਲੇਂ ਕਿਆ ਸਕੂਲ ਮੀਆਂ!

ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਚਾਂਦ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਨਹਾ ਕੇ ਨਿਖਰੋਗੇ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਰੀਸ ਕਰੇਗੀ। ਹੁਣ ਤਾਰੀਖਾਂ ਘੇਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਡਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਨਾਕਾ ਰੂਪਨਗਰ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਟੋਕਨ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਨ-ਵੇ ਦਈਏ ਜਾਂ ਟੂ-ਵੇ। ਵਨ-ਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨਾਕੇ 'ਤੇ ਚੰਦਰਮੋਹਨ ਨੇ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਟੋਲ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਯੋਗ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਆਏ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁੱਖ ਮਿਲੇਗਾ। ਸੋ ਦਿਲ-ਓ-ਜਾਨ ਦਾ ਮਹਿਸੂਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਚਾਹੇ ਜਿੰਨੀ ਜਾਨ ਛਿੜਕੋ, ਉਹ ਮਹਿਸੂਲ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਰੂਪਨਗਰ ਵਲ ਗਏ ਹੀ ਨਹੀਂ...ਪਾਵਰ ਦੀ ਪਾਇਰੇਸੀ ਦਿੱਲੀ ਵਲ ਵਧੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਕਹਾਣੀ ਅਧੂਰੀ ਰਹਿ ਗਈ....ਪਰ ਇਬਨੇ ਇੰਸ਼ਾ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ;

ਇੰਸ਼ਾ ਜੀ ਕਿਆ ਉਜ਼ਰ ਹੈ ਤੁਮਕੋ,
ਨਕਦ-ਏ-ਦਿਲ-ਓ-ਜਾਨ ਨਜ਼ਰ ਕਰੋ,
ਰੂਪਨਗਰ ਕੇ ਨਾਕੇ ਪਰ ਯਹ
ਲਗਤਾ ਹੈ ਮਹਿਸੂਲ ਮੀਆਂ!

ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਬਥੇਰੀ ਸੱਤਾ ਭੋਗੀ ਏ, ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਮੇਰੀ-ਪਾਸਵਾਨ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਟੀਲ ਅਤੇ ਖਾਦ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਝੱਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ''ਮੈਂ ਹੁਣ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।''

ਸ੍ਰੀ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2004 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ 2005 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਸੁਟਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ''ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।'' ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਜੋ ਕਿ ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ ਨੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵਿਚ ਜੂਨੀਅਰ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ''ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ

ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ

ਦਲ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।'' ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਚੋਣ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਚਾਰ ਪੰਜ ਵਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਦੀ ਲੋਕਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 2005 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 14 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਲੋਕਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨਾਲ ਗੱਲਜੋੜ ਕਰਕੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੋਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 10 ਸੀਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਗਠਜੋੜ ਨੇ 244 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਬਿਹਾਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ 143 ਸੀਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1999 ਦੀਆਂ ਲੋਕਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦਾ ਲੋਕਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਮਝੋਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਇਹ ਗੱਠਜੋੜ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 40 ਸੀਟਾਂ ਉਪਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ 'ਚ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਮਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੇ ਸਿਰਫ ਉਹ ਹੀ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਤਕੜਾ ਬਦਲ ਹੈ। ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਹੋਰ

ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ

ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲਾਲੂ ਰਾਬੜੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਕਥਿਤ 'ਸੁਸ਼ਾਸ਼ਨ' ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਹੁਣ ਤਬਦੀਲੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲ ਤਿਲਕੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਰਾਮਬਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਦ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਦਲਿਤ ਆਗੂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਮਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਥਾਪੀ ਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦਾ ਹਾਂ। ਲਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ''ਪਾਸਵਾਨ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਪਾਸਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਦਾ ਸੁਆਗਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਚੋਣ ਇਕਲਿਆਂ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ।''

ਵਿਰਾਸਤੀ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਬਣੇਗਾ ਕੌਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਰਾਸਤੀ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਲੰਮੇ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਕੌਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਵਿਰਾਸਤੀ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਇਕ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ 7 ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਪੁਰਾਤਤਵ ਵਿਗਿਆਨ, ਇਤਿਹਾਸ, ਨਕਸ਼ਾਨਵੀਸੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਭਾਲ, ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਬਿੱਲ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਰੇਨਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਨਿਊਏਬਲ ਐਨਰਜੀ ਏਜੰਸੀ (ਇਰੇਨਾ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਊਰਜਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸਬੰਧੀ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਕਰੀਬ 54 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਲੰਘੀ ਰਾਤ ਹੋਈ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਹਾੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਚ ਵਾਧਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਣਕ ਸਮੇਤ ਹਾੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲੇਗਾ ਉਥੇ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਖੇਤੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਜ਼ਨ 2009-10 ਵਾਸਤੇ 80 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ 1080 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੈਬਨਿਟ ਵਲੋਂ ਨਵੇਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਚ 30 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ 1800 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਇਹ 1830 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਾਲਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਛੋਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮਸਰਾਂ ਦਾ ਭਾਅ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1730 ਅਤੇ 1870 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1600 ਤੋਂ 1700 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਬਾਜਰੇ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਚ ਵੀ 35 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ 680 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹ 1650 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਕਣਕ ਦਾ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਸੀ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗ਼ਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ | ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ | ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ | ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ | ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖ਼ੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)
MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

PUNJAB AUTO WERKS
Akal Transport Corp
1930 W. Hubbard St., Chicago, IL

For Excellent Auto Body Work, Taxi Cab Leasing, 24 Hours Towing, Complete Auto Repair of Domestic & Foreign Cars

ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਇੰਪੋਰਟਡ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਦੇ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਟੈਕਸੀ ਕੈਬ ਵੀ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Call
Gurcharn Singh Jhaj
Jaidev Singh Bhattal
Sukhraj Singh Takhar

Tel. 312-243-3344, 312-243-2255
Fax: 312-243-2277

ਸਾਨੀਆ, ਭੂਪਤੀ ਤੇ ਯੂਕੀ ਭਾਂਬਰੀ ਅਸਟਰੇਲੀਅਨ ਓਪਨ 'ਚ ਜਿੱਤੇ

ਸਰੇਨਾ ਤੇ ਰਾਫੇਲ ਨਡਾਲ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸਿੰਗਲ ਗਰੈਂਡ ਸਲਾਮ ਖਿਤਾਬ

ਮੈਲਬੋਰਨ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹੇਸ਼ ਭੂਪਤੀ ਤੇ ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਪਹਿਲਾ ਗਰੈਂਡ ਸਲੈਮ ਜਿੱਤਦੇ ਹੋਏ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਓਪਨ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲਜ਼ ਫ਼ਾਈਨਲ 'ਚ ਐਂਡੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਨਤਾਲੀ ਡੇਚੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਸੈਟਾਂ 'ਚ ਹਰਾ ਦਿਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਾਈਲਡ ਕਾਰਡਧਾਰੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੜ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਰਾਮ ਅਤੇ ਫ਼ਰਾਂਸ ਦੀ ਡੇਚੀ ਨੂੰ 55 ਮਿੰਟ 'ਚ 6-3, 6-1 ਨਾਲ ਹਾਰ ਦਿਤੀ। ਇਹ ਭੂਪਤੀ ਦਾ 7ਵਾਂ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲਜ਼ ਅਤੇ ਕੁਲ 11ਵਾਂ ਗਰੈਂਡ ਸਲੈਮ ਖ਼ਿਤਾਬ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਓਪਨ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲਜ਼ 'ਚ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਖ਼ਿਤਾਬੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 2006 'ਚ ਮਾਰਟਿਨਾ ਹਿੰਗਿਸ ਨਾਲ ਖ਼ਿਤਾਬ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੀਆ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਗਰੈਂਡ ਸਲੈਮ ਖ਼ਿਤਾਬ ਹੈ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ 34 ਹਜ਼ਾਰ 460 ਡਾਲਰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਖ਼ਿਤਾਬੀ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਭੂਪਤੀ ਨੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੀਆ ਨੇ ਵੀ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਟ ਲਗਾਏ।

ਭਾਂਬਰੀ ਬਣੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਓਪਨ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਕਿੰਗ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਯੂਕੀ ਭਾਂਬਰੀ ਨੇ ਲੰਘੀ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਓਪਨ ਟੈਨਿਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਲੜਕਿਆਂ ਦਾ ਸਿੰਗਲ ਖਿਤਾਬ ਜਿਤ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਨੰਬਰ ਦੋ ਬਣੇ ਖਿਡਾਰੀ ਯੂਕੀ ਨੇ ਖਿਤਾਬੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਅਲੇਕਜੇਂਡਰੋਸ ਫਟ੍ਰਿਨਾਂਦੋਸ ਜਾਜਰਦਾਸ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ 6-3, 6-1 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰਮੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਤੇ ਲਿਏਂਡਰ ਪੇਸ ਨੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਮੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨੇ 1979 ਵਿਚ ਫ਼ਰੈਂਚ ਓਪਨ ਅਤੇ ਵਿੰਬਲਡਨ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਪੇਸ ਨੇ 1990 ਵਿਚ ਵਿੰਬਲਡਨ

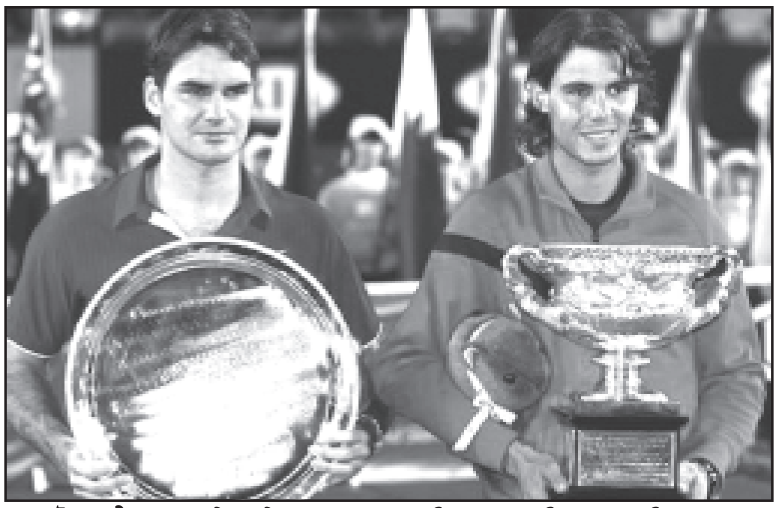

ਰੋਜਰ ਫੈਡਰਰ ਅਤੇ ਰਾਫੇਲ ਨਡਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਟਰਾਫੀਆਂ ਨਾਲ

ਦਾ ਜੂਨੀਅਰ ਖਿਤਾਬ ਅਤੇ 1991 ਵਿਚ ਯੂ.ਐਸ. ਓਪਨ ਦਾ ਜੂਨੀਅਰ ਖਿਤਾਬ ਜਿਤਿਆ ਸੀ। 16 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਯੂਕੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਥੇ ਸੈਮੀਫ਼ਾਈਨਲ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਫ਼ਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਬਲਕਿ ਆਖ਼ਰੀ ਰੁਕਾਵਟ ਵੀ ਪਾਰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਾਈਨਲ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 57 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਤਾਰੇ ਦਿਖਾ ਦਿਤੇ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਯੂਕੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਜਰਮਨ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵੀ ਬਰੇਕ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ। ਯੂਕੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫ਼ਾਈਨਲ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੈਚ ਨੂੰ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਪਟਾ ਦਿਤਾ। ਯੂਕੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸੈੱਟ 31 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ 6-3 ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੂਜੇ ਸੈੱਟ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਵੀ ਇਕ ਤਰਫ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਅਗਲਾ ਸੈੱਟ ਕੇਵਲ 27 ਮਿੰਟ ਵਿਚ 6-1 ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਿੰਗਲ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਯੂਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੈਂ ਹੁਣ ਸੀਨੀਅਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਅਪਣਾ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।' ਮੇਲਬਰਨ ਪਾਰਕ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਗਰਮੀ ਨੇ ਜਿਥੇ ਨੋਵਾਕ ਜੋਕੋਵਿਕ ਵਰਗੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਥਕਾ ਦਿੱਤਾ ਉਥੇ ਯੂਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਭੈਣਾਂ ਵਲੋਂ ਓਪਨ ਡਬਲਜ਼ ਖਿਤਾਬ ਫਤਿਹ : ਇਥੇ ਖੇਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਓਪਨ ਟੈਨਿਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਡਬਲਜ਼ ਵਰਗ ਦੇ ਖ਼ਿਤਾਬ ਜੇਤੂ ਦਾ ਲੰਘੀ 1 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਰਗ 'ਚ ਖ਼ਿਤਾਬੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਭੈਣਾਂ ਸੈਰੇਨਾ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਤੇ ਵੀਨਸ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਦੀ ਜੋੜੀ ਅਤੇ ਸਲੋਵਾਕੀਆ ਦੀ ਡੈਨੀਏਲਾ ਹੰਤੂਚੋਵਾ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਆਈ. ਸੁਗੀਆਮਾ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦਰਮਿਆਨ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸੈਰੇਨਾ ਤੇ ਵੀਨਸ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਸੈਟਾਂ ਵਿਚ 6-3, 6-3 ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੈਟ ਵਿਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੰਤੂਚੋਵਾ ਤੇ ਸੁਗੀਆਮਾ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਵਿਲੀਅਮਜ਼

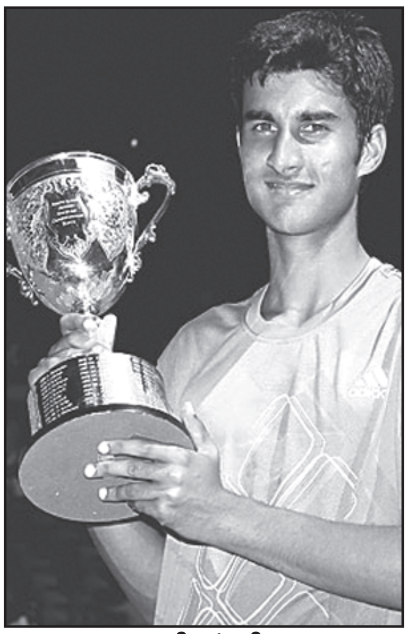

ਯੂਕੀ ਭਾਂਬਰੀ

ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁਝ ਹਿੰਮਤ ਵਿਖਾਈ, ਪਰ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਹਿਜ਼ 38 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹਿਲਾ ਸੈਟ ਆਪਣੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਸੈਟ ਵਿਚ ਹੰਤੂਚੋਵਾ ਤੇ ਸੁਗੀਆਮਾ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦਰਮਿਆਨ ਬਿਹਤਰ ਤਾਲਮੇਲ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਜੋੜੀ ਵਲੋਂ ਵਧੀਆ ਖੇਡ ਦੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਪਰ, ਸੈਟ ਅਤੇ ਮੈਚ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਹੀ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਭੈਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿੱਤੇ ਗਏ ਡਬਲਜ਼ ਗਰੈਂਡ ਸਲੈਮ ਖ਼ਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 8 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 2001 ਅਤੇ 2003 ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਜੋੜੀ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਓਪਨ ਖ਼ਿਤਾਬ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਚੀਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੀਜਿੰਗ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਡਬਲਜ਼ ਵਰਗ ਦਾ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਵੀ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਹੀ ਝੋਲੀ ਪਿਆ ਸੀ।

ਸੇਰੇਨਾ ਨੇ ਜਿਤਿਆ 10ਵਾਂ ਗ੍ਰੈਂਡਸਲੈਮ ਖ਼ਿਤਾਬ : ਸੇਰੇਨਾ ਵਿਲੀਅਮਸ ਨੇ ਲੰਘੀ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਰੂਸ ਦੀ ਦਿਨਾਰਾ ਸਾਫ਼ੀਨਾ ਨੂੰ 6-0, 6-3 ਨਾਲ ਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਓਪਨ ਮਹਿਲਾ ਸਿੰਗਲ ਖਿਤਾਬ ਜਿਤ ਕੇ 10ਵਾਂ ਗ੍ਰੈਂਡਸਲੈਮ ਅਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ।

ਸੇਰੇਨਾ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਈ ਰਖਿਆ ਤੇ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਗ੍ਰੈਂਡਸਲੈਮ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਜ ਦਿਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਾਫ਼ੀਨਾ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਡਬਲ ਫ਼ਾਲਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰੇਕ ਪੁਆਇੰਟ ਗਵਾਇਆ। ਸੇਰੇਨਾ ਨੇ ਅੰਤਮ 20 ਵਿਚੋਂ 18 ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲਾ ਸੈੱਟ 22 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰ ਲਿਆ। ਬੀਮਾਰੀ ਅਤੇ ਚੋਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਥੇ ਕਈ ਮੈਚ ਛੇਤੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ 1962 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਓਪਨ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਇਕ ਤਰਫ਼ਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਰਿਹਾ। 1962 ਵਿਚ ਮਾਗਰੇਟ ਸਮਿਥ ਨੇ ਜਾਨ ਲੋਹਾਨੇ ਨੂੰ 6-0, 6-2 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਸੇਰੇਨਾ ਨੇ ਮੇਲਬਰਨ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਫ਼ਾਈਨਲ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2003 ਤੋਂ ਅਪਣੇ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰਖਿਆ।

ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਸਿੰਗਲ ਖਿਤਾਬ ਰਾਫੇਲ ਨਡਾਲ ਦੇ ਨਾਂ : ਸਥਾਨਕ ਮੈਲਬੌਰਨ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਲੰਘੀ 1 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਟੈਨਿਸ ਦੇ 2 ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਟੱਕਰ ਹੋਈ। ਇੱਥੇ ਖੇਡੇ ਗਏ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਓਪਨ ਦੇ ਪੁਰਸ਼

ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮਹੇਸ਼ ਭੂਪਤੀ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਸਿੰਗਲਜ਼ ਵਰਗ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸਪੇਨ ਦੇ ਰਾਫ਼ੇਲ ਨਾਡਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਰੌਜਰ ਫੈਡਰਰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਮੈਚ ਸਾਢੇ 4 ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਇਸ ਮੈਚ ਵਿਚ ਰਾਫ਼ੇਲ ਨਾਡਾਲ ਨੇ 7-5, 3-6, 7-6, 3-6 ਤੇ 6-2 ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। ਦੋਵਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅਤੇ ਗਹਿ-ਗੱਚ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਦਰਸ਼ਕ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਖ਼ਿਤਾਬ ਦਾ ਜੇਤੂ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ? ਦੋਵਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮੈਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਕਦੇ ਨਾਡਾਲ, ਫੈਡਰਰ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਤੋੜਨ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਫੈਡਰਰ, ਨਾਡਾਲ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ।

ਦੋਵਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਟੈਨਿਸ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਦੌੜਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਚ ਦੇ 5ਵੇਂ ਅਤੇ ਆਖ਼ਰੀ ਸੈਟ ਵਿਚ ਚੌਥੀ ਗੇਮ ਦੌਰਾਨ ਫੈਡਰਰ ਦਾ ਬੈਕਹੈਂਡ ਸ਼ਾਟ ਸਿੱਧਾ ਨੈਟ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਜਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾਡਾਲ ਨੇ ਫੈਡਰਰ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 8ਵੀਂ ਗੇਮ ਵਿਚ ਇੱ ਵਾਰ ਫ਼ਿਰ ਨਾਡਾਲ, ਫੈਡਰਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਡਰਰ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਸੈਟ ਅਤੇ ਮੈਚ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਇਹ ਖ਼ਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਰਾਫ਼ੇਲ ਨਾਡਾਲ ਪਹਿਲੇ ਸਪੇਨੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਗਏ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਡਾਲ ਦੀ ਫੈਡਰਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਗਾਤਾਰ 5ਵੀਂ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਫਰੈਂਚ ਓਪਨ ਤੇ ਵਿੰਬਲਡਨ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਵੀ ਫੈਡਰਰ ਨੂੰ ਨਾਡਾਲ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਖ਼ਿਤਾਬੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਨਾਡਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਿੱਤੇ ਗਏ ਗਰੈਂਡਸਲੈਮ ਖ਼ਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 6 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਨਾਡਾਲ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਅਮਰੀਕੀ ਓਪਨ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਿੱਤਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਫੈਡਰਰ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ, ਇਸ ਹਾਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 14ਵੀਂ ਵਾਰ ਗਰੈਂਡਸਲੈਮ ਖ਼ਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਖਤਮ ਹੋਇਆ-ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : "ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਹਾਕੀ ਆਪਣੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਭਵਿੱਖ ਵਲ ਮੁੜ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਜਾਬ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਗੋਲਡ-ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਰਾਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।''

ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਥੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਨੇ ਖੇਡ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੇ.ਅਰਮੁਗਮ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਕਿਤਾਬ 'ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਕੀ ਸਾਲ 2008'' ਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕਹੀ। ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ 'ਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਪੁਸਤਕ ਵਿਮੋਚਨ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਭਰਮ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਦੂ ਦੀ ਛੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੋਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੇ ਕਲਾਤਮਕ ਹਾਕੀ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟੂਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਖੇਡ ਵਲ ਤਵੱਜੋ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਲੋਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਿਆਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਵਾਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਖੇਡ ਦੀ ਜਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਇਕ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰ ਸਕੇ।

ਹਾਕੀ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਹੈ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਜੇ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਲਈ ਬੈਨੇਫਿਟ ਮੈਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਓਲੰਪੀਅਨ ਕਰਨਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਓਲੰਪੀਅਨ ਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕੀ ਕੋਚ), ਦਲੀਪ ਟਿਰਕੀ ਤੇ ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ 31 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ 9 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਪੰਜਾਬ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਬੇਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਜਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਮੈਚ 4-4 ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਰਿਹਾ। ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕੜੀ ਟੀਮ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਇਹ ਮੈਚ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਰਿਹਾ। ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਦੋ ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਪਛੜਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੈਚ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗੋਲ ਕਰਕੇ ਡੱਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਖਿਲਾਫ ਗੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਰੌਂਅ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਿੱਛੋਂ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਇਹ ਮੈਚ 4-4 ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਮੈਚ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫਾਰਵਰਡ ਖਿਡਾਰੀ ਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਗੋਲ ਕੀਤੇ, 1-1 ਗੋਲ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੁਸ਼ਾਰ ਖਾਂਡੇਕਰ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 2-0 ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਤੀਜੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਵੀ ਜਰਮਨ ਟੀਮ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤ ਨੇ 2-0 ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇੰਝ ਪੰਜਾਬ ਗੋਲਡ ਕੱਪ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅਜੇਤੂ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਰਮ ਸੁਰ ਅਪਣਾਉਣ ’ਤੇ ਇਰਾਨ ਵੀ ਨਰਮੀ ਵਲ

ਦਾਵੋਸ (ਸਵਿੱਟਜ਼ਰਲੈਂਡ) : ਇਰਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਤਮੰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਰੌਲੇ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਹੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਹਿਮੂਦ ਅਹਿਮਦੀਨੇਜ਼ਾਦ

ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ

ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਫੋਰਮ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਤਹਿਰਾਨ ਵਲੋਂ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 80 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ‘ਚ ਪਏ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਮੰਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਸ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਵਧਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਣ ਦੌਰਾਨ ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਇਥੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ‘ਗਾਰਡੀਆਨ’ ਨੇ 30 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਛਾਪੀ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵਲੋਂ ਤਹਿਰਾਨ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਤਹਿਰਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਵਧਾਉਣ ‘ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ‘ਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਇਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਹਿਮੂਦ ਅਹਿਮਦਨੇਜ਼ਾਦ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਰਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਚੇਹਰ ਮੋਤੱਕੀ ਨੇ ਇਥੇ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ‘‘ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੁਕਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਕਾਰਨ ਦੁਖੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸਲਾਮੀ ਆਲਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰੇਗਾ ਹੀ ਕਰੇਗਾ।’’

ਇਥੇ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਨ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਓਹਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਹਿਰਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਊਰਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲ ਬਰਦੇਈ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਰਸਤਾ ਇਕ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੁਰ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।’’ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਇਰਾਨ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਿਮੋਨ ਪੇਰੇਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਸਮੱਸਿਆ ਤਾਂ ਇਰਾਨ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ‘ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਾਨ ਯਾਹੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਸਾਡੇ ਦੌਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਿਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਰਾਨ ਵਲੋਂ ਗੁੱਝੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਮਲੇ ਵੀ ਰੋਕ ਸਕਾਂਗੇ।’’

ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਿਜਾਰਤ ਮੰਤਰੀ ਕਮਲਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਕੌਮੀ ਸਨਅਤਾਂ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਲ ਨੂੰ ਤੋਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਬਚਾਅਵਾਦ ਇਸ ਉਲਟ ਗੇੜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਖੂਬੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋ-ਮ-ਦਾਰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ‘ਤੇ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ।’’

ਉਂਜ ਇਥੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਆਪੀ ਮੰਦੇ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਨੀਤੀਸਾਜ਼ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀਂ ਹੀਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿੰਘ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ ਸਿੱਖੋ

ਹਿੰਦੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ-847-791-9331
Singh Driving School
473-W, Northwest Highway, Palatine-12-60067

ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤ ਸਬੰਧੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅੰਤ੍ਰਿਮ ਰਾਹਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਸੀ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਸੂਰਿਆਕਾਂਤ ਨੇ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਾਹਤ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ 25 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ‘ਚ ਹੋਈ ਮੌਤ ਸਬੰਧੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 2006 ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ‘ਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਵਕੀਲ ਨਵਦੀਪ ਛਾਬੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿੰਦਰ ਤਸ਼ੱਦਦ ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਾਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ‘ਚ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ‘ਚ ਬੰਦ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤਰ 26 ਅਕਤੂਬਰ 2006 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਐਨ ਤੰਦਰੁਸਤ ਤੇ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 5.22 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ 6.30 ਵਜੇ ਉਹਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਚ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰੀਰ ‘ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ‘ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਬੰਧਤ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ 13 ਜੁਲਾਈ 2007 ਨੂੰ ਸਦਰ ਥਾਣੇ ‘ਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਅਧੀਨ ਸੀ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਵਰਤਾਓ ਵਿਰੁਧ ਸਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ‘ਚ ਐਸ.ਐਚ.ਓ ਨੂੰ ਚਲਾਨ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ।

ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਤੋਂ ਖਫਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਨਿਆਂ ਲਈ ਭਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਚ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਰੂਨੀ ਦਾ ਮੇਰੀ ਸਿਆਸਤ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਸਰਕੋਜ਼ੀ

ਲੰਡਨ: ਇਟਲੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਸੁਪਰ ਮਾਡਲ ਕਾਰਲਾ ਬਰੂਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੋਹਣੀ ਪਤਨੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਸਿਆਸਤ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਰੇਗੰਢ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਸਦੇ ਸੁਝਾਅ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਮੇਰੀ ਸੋਚਣੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਮਜ਼ੇ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਮਹਾਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਬਰੂਨੀ ਵਲੋਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ‘ਤੇ ਕਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮਿਸ਼ੇਲ ਉਬਾਮਾ ਦੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਅਫਵਾਹ

ਲੰਡਨ : ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫਸਟ ਲੇਡੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਿਸ਼ੇਲ ਓਬਾਮਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਵਲੋਂ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਮਿਸ਼ੇਲ ਓਬਾਮਾ

ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਡੇਲੀ ਸਟਾਰ’ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਮੀਦਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ 45 ਸਾਲਾ ਪਤਨੀ ਮਿਸ਼ੇਲ ਓਬਾਮਾ ਮਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਦੋ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਇਕ ‘ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਬੇਬੀ’ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਓਬਾਮਾ ਜੋੜੀ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ 10 ਸਾਲਾ ਮਾਲੀਆ ਅਤੇ 7 ਸਾਲਾ ਸਾਸ਼ਾ ਹਨ।

ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਬਲਾਗਰ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਦੇ ਸੈਲੀਬ੍ਰਿਟੀ ਬਲਾਗਰ ਪੇਰੇਜ ਹਿਲਟਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਅਪੁੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੋੜ ‘ਤੇ ਇਹ ਇਕ ਅਫਵਾਹ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਿਸ਼ੇਲ ਓਬਾਮਾ ਗਰਭਵਤੀ ਹੈ।

ਹਿਲਟਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਮੁੰਡਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ।

ਬਲਾਗ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸ਼ੇਲ ਅਤੇ ਓਬਾਮਾ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਗੱਪਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੌਣਕ ਮੇਲਾ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ ’ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
www.Raunakmela.com
Enjoy Live Radio Show
Every Sun: 9am-9.30am
(Central Time)
on 1590AM
or on Internet.
Since 1983

ਮੇਜ਼ਬਾਨ: ਪੰਮੀ ਗਿੱਲ

Loose Weight Feel Great !
Fast Weight Loss
*Natural *Guaranteed
*Doctor Recommended
ਕੁਦਰਤੀ ਹਰਬਲ Products ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ Side Benefits ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਘਟਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
IQBAL KAUR
Ph: 708-444-0554

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚਲਾ ਟਕਰਾ ਸਿਖਰ ਵਲ, ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸੀ.ਈ.ਸੀ.) ਐਨ. ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਲੰਘੀ 2 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਸੀ.ਈ.ਸੀ. ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਹੰਸਰਾਜ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ।

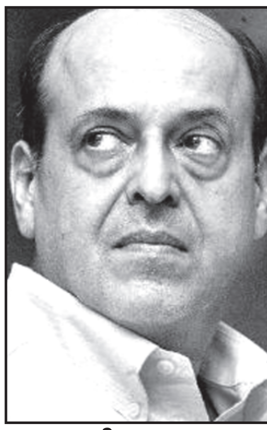
ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸੀ.ਈ.ਸੀ. ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ ਦੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਉਤਰਾਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਸਕੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨਾ ਗ਼ਲਤਫਹਿਮੀ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਵੀ ਹਾਸਲ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਈ.ਸੀ. ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤੈਨਾਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਫਾਈਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਪੁੱਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਕੱਤਰ ਟੀ.ਕੇ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਐਨ. ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ 25 ਜਨਵਰੀ 1950 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਨ 1989 ਤੱਕ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਕ ਹੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

1989 'ਚ 2 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1991 'ਚ ਸੰਸਦ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 2 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ 3 ਮੈਂਬਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਕੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸ੍ਰੀ ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ 16 ਮਈ 2005 ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 30 ਜੁਲਾਈ 2010 ਤੱਕ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ 16 ਮਾਰਚ 2002 ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਰਾਜਗ ਦੇ 204 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ੍ਰੀ ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਨੂੰ ਇਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਮੈਮੋਰੰਡਮ 'ਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸੰਪਰਕਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਇਸ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੈਮੋਰੰਡਮ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮਈ 2006 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਹਟਵਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ

ਐਨ. ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ

ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਵਿਰੁਧ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉੱਪ-ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸਨ ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੋਈਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਉਲਟ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਜੈਪੁਰ 'ਚ ਸੰਚਾਲਿਤ ਲਾਲਾ ਚਮਨ ਲਾਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ ਲਈ 5 ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ.ਹਲਕਾ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ 'ਚੋਂ ਧਨ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲੱਗਾ।

ਜਨਵਰੀ 2008 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਮਈ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਆਦਿ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਭਾਜਪਾ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਨ. ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਵੀਨ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਗਰਮਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਹਿੰਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਦੀ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਹੀ ਕਦਮ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਤੁਰੰਤ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਲਾਲੂ ਕਿਹਾ 'ਆਈ ਲਵ ਯੂ'

ਪਟਨਾ : ਇਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਲਾਲੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਾਲੂ ਦੇ ਬਲਾਗ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ।

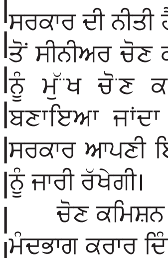

ਲੜਕੀ ਨੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਲੂ ਜੀ ਆਈ ਲਵ ਯੂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਰਾਬੜੀ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨਾ। ਮੇਰੀ ਦਿਲੀ ਤਮੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਸਨਲੀ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਹੇਅਰ ਸਟਾਈਲ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ ਲਵ ਯੂ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਇੰਜ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਰਾਬੜੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣੂੰ? ਤਾਂ ਲਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਆਈ ਲਵ ਯੂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹੀ ਪਿਆਰ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹੋ। ਪਿਆਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਇਕ ਪਿਆਰ ਪਿਓ-ਧੀ ਦਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਰਥਚਾਰੇ ਲਈ 40 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਾਹਤ

ਟਰਾਂਟੋ : ਸਾਰੇ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਲੋਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ, ਹਫਤਿਆਂ ਅਤੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਥੈਲੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਆਈ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਚਰਚਿਤ ਬੱਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਘੜਨ ਦੇ ਰਉਂ ਵਿਚ ਸਨ। ਲੜਖੜਾਉਂਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਠੁੰਮਣਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 35 ਅਰਬ ਡਾਲਰ 'ਚ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਪਰ ਹਾਰਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਟੱਬਰਾਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਰਲੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬੱਜਟ 'ਚ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ 8 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਖਰਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਜਿੰਮ ਫਲਾਹਰਟੀ ਨੇ ਬੱਜਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਰੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਵਚਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਪੁਲਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਸੇਬੇ 'ਤੇ ਕੋਈ 12 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ 'ਚੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਹਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਲਈ 470 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਅਤੇ 2010-11 'ਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਜੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਨਾ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 539 ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਭੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ 540 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਗਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਾਰਨ ਨਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਮਾਰ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ 7.8 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਵਾਂ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 750 ਡਾਲਰ ਟੈਕਸ ਦੀ ਰਾਹਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤੇ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬੰਦਾ 50 ਹਫਤਿਆਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਭੱਤਾ ਵਸੂਲ ਸਕੇਗਾ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜ ਕੁ ਹਫਤੇ ਵਧ ਹੈ।

ਇਹ ਭੱਤਾ ਔਸਤਨ 435 ਕੁ ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹਫਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ 12 ਲੱਖ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਅੱਧੇ ਬੇਕਾਰੀ ਭੱਤੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਿਆਈ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਘਾਟੇ ਵਾਲਾ ਬੱਜਟ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਭਰਨ ਲਈ ਅੱਧਾ ਦਹਾਕਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਟੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਹਾਂ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਜੁਟ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਉਂਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਦੋ ਲੱਖ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲਵੇਗੀ।

ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਘਾਟਾ 85 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਵਧ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ 2013-14 ਦੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ 'ਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ 542 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਏਗਾ।

ਇਹ ਬੱਜਟ ਅਜੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਨੀ ਬੱਜਟ 'ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਚ ਪੈਸਾ ਝੋਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਟੌਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਬਸਿਡੀ ਵੀ ਰੋਕ ਲੈਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਿਬਰਲ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਟੋਰੀਆਂ ਨੇ ਪਾਸਾ ਪਲਟਦਿਆਂ ਨਵੇਂ ਬੱਜਟ 'ਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਭਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਅ ਜਾਣ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਦੇ ਬੱਜਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਵੱਡੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਈਕਲ ਇਗਨਾਟਿਅਫ ਅਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੰਬਲਭੂਸੇ 'ਚ ਹੀ ਰੱਖੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੱਜਟ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਝੋਕਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਬੱਜਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਵੋਟ ਇਸੇ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਦੀ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਕੰਨ ਪਾੜੇ

ਮੁੰਬਈ : ਫਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਦਾ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਰਾਤ ਦੇਰ ਗਏ ਜਨਮ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ ਦੌਰਾਨ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਦਾ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ 34ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਸੀ।

ਪਾਲੀ ਹਿਲ ਸਥਿਤ ਇਕ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਦੀ 10ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚੋਂ ਤੇਜ਼ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ ਕਿ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਨਹੀਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਆ ਕੇ ਚੱਲੀ ਗਈ ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਗੁਆਂਢੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਤੜਕੇ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵੱਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਗੁਆਂਢੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਖੁਦ ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਰੁਕਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖਾਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੀਤੇ ਮਹੀਨੇ ਅਭਿਨੇਤਾ ਰਿਤਿਕ ਰੋਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕੋਂਡਾਲੀਜ਼ਾ ਰਾਈਸ ਨੂੰ ਹੈ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭਾਲ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕੋਂਡਾਲੀਜ਼ਾ ਰਾਈਸ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਡਬਲਯੂ. ਬੁਸ਼ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਈਸ ਹੁਣ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਂਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ, ਬਸ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮਿਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਨਕਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦੌਰਾਨ 15 ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਲਾਕ

ਮੁੰਬਈ : ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗੜ੍ਹਚਿਰੌਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਮੇਤ 15 ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਕਸਲੀ ਜਾਂ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਬੀਤੀ 1 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨਾਲ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਲ 2007-08 ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਤੀ 7 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਨਕਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਕਸਲੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਸਾਂਝੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਪਾਕਿ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਲਾਰਾ ਲਾਇਆ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੱਪ ਪਈ ਠੋਸ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸਫ਼ਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹ ਮਹਿਮੂਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਨਗਰ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਘਟੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਘੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਹੀ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੰਘੀ 1 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਬਹਿਰਾਮਪੁਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿ ਵਲੋਂ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ - ਕੁਰੈਸ਼ੀ : ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਦੀਆਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਾਕਿ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹ ਮਹਿਮੂਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਸਲਾਮਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਇਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੰਘੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰੇਗਾ। ਜਨਾਬ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਮੁੰਬਈ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖ਼ੁਦ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਤਾਜ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਇਕ-ਦੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਕਦਮ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੇਸ : ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਦੁਹਾਈ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੋਧ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬਾਬਰ ਅਵਾਨ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੌਮੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਿਊਰੋ (ਐਨ.ਏ.ਬੀ.) ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਆਗੂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਜਨਾਬ ਅਵਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਚਾਰਟਰ ਆਫ਼ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੇ ਉਸ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਨਏਬੀ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੈ।

ਸਪਾ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ!

ਪਟਨਾ : ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਬੱਚਨ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਸਪਾ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੱਧੇਪੁਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨਗੇ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਪੱਪੂ ਯਾਦਵ ਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ 'ਚ ਪਰਤਣਗੇ ਕੰਮ 'ਤੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਲੰਘੀ 1 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਏਮਜ਼ (ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼) ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਅੰਬੂਮਣੀ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦਫ਼ਤਰ ਪਰਤਣਗੇ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਫ਼ਤਾ ਭਰ ਉਹ ਘਰ ਤੋਂ ਹੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਜਿਸ ਚਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਆ ਜਾਣਗੇ।" ਏਮਜ਼ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰ 'ਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 76 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮਲੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀਪਕ ਸੰਧੂ ਅਨੁਸਾਰ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲਣ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 23 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਡਾ. ਰਮਾਕਾਂਤ ਪਾਂਡਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਹਾਰਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਸਰਜਰੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।" ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੈਲਰੀ 'ਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਤੋਰਾ-ਫੇਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਐਚ.ਆਈ.ਵੀ. ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਡਾ. ਅਸ਼ੀਸ਼ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਜੇ ਡਿਸਲਵਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿੰਨ ਨਰਸਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗੀ।

ਪਿਸ਼ਾਵਰ 'ਚ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦੇ ਦਿਨ ਫਿਰਨਗੇ?

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਹਾਨ ਫਿਲਮੀ ਹਸਤੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਸ਼ਹਿਰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿਚਲੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਖਰਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਕਾਇਆ-ਕਲਪ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿੱਸਾ ਖਵਾਨੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਢੱਕੀ ਮੁਨੱਵਰ ਸ਼ਾਹ ਵਿਖੇ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੈਲਾਨੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਹਿੱਸਾ ਡਿੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਮਰਹੂਮ ਅਦਾਕਾਰ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਰਹੇ ਦੋਧੀ ਚਾਚਾ ਯਾਕੂਬ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਘਰ ਇਕ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਇਹ ਢੱਕੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ।"

ਡਾਅਨ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਇਥੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਲੰਘਦੇ ਸਾਰ ਮਿੱਟੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਲਗਾਈ ਸੀ।' ਇਸ ਬਹੁਮੰਜ਼ਿਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 40 ਕਮਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੂਹਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਫੁੱਲ-ਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਝਰੋਖਿਆਂ

ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ

ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕ ਨਦੀਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਘਰ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਚਾਅ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਰਣਧੀਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ 1990 ਵਿਚ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ।

1947 ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਇਥੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ ਸੀ। 1968 ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਚਰਸੱਦਾ ਕਸਬੇ ਦੇ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਰਸੂਲ ਨੇ ਬੋਲੀ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਘਰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਇਕ ਵਸਨੀਕ ਨੇ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਅਕੀਲ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਇਸ ਜੱਦੀ ਘਰ ਸਣੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਕਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਬਰੂਨੀ ਦਾ ਮੇਰੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ

ਲੰਡਨ: ਇਟਲੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਸੁਪਰ ਮਾਡਲ ਕਾਰਲਾ ਬਰੂਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੋਹਣੀ ਪਤਨੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਰੇਗੰਢ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਸਦੇ ਸੁਝਾਅ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਮੇਰੀ ਸੋਚਣੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਮਜ਼ੇ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਮਹਾਨ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਬਰੂਨੀ ਵਲੋਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹਫਤਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਹੀਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਚੀਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਈ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਵਾਲੀ...

ਲੰਦਨ : ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ 'ਤੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟਣ ਵਰਗਾ ਕਾਂਡ ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੇਨ ਜਿਆ ਬਾਓ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਹਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਟਾਈਮਜ਼ ਆਨ ਲਾਈਨ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਦਨ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਚੀਨੀ ਨੇਤਾ 'ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਸੁੱਟੀ ਜੁੱਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ।

ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਵੇਨ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਖਾਤਮੇ 'ਤੇ ਸਨ, ਤਦ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਚਿਲਾਇਆ, "ਇਸ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਲੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।" ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਲਾਹ ਕੇ ਮੰਚ ਵਲ ਸੁੱਟੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਚੀਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਵਿਚਾਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਵਨਿਯੁਕਤ ਓਬਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ

ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਡੇਵਿਡ ਸੀ ਰੇਡਿਅਰਮੇਲ ਵਲੋਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੇ ਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਮੂਹ 'ਜੂਡੀਸ਼ੀਅਲ ਵਾਚ' ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਰੇਡਿਅਰਮੇਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਲੇਰੀ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਜੂਡੀਸ਼ੀਅਲ ਵਾਚ' ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਰੇਡਿਅਰਮੇਲ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲੇਰੀ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ 1991 ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਸੌਂਹ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹਿਲੇਰੀ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ 'ਤੇ 5.9 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ।

ਹਿਲੇਰੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੰਡ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੂਨ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਰੀਬ 25.2 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਹਿਲੇਰੀ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਘੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹਿਲੇਰੀ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ 21 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ।

ਮੈਂ ਵੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ-ਸਾਜੀ

ਮੁੰਬਈ : ਮਾਦਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਅਰੋਪ ਵਿਚ ਗਿਰਫਤਾਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੈਡਰ ਦੇ ਆਈਪੀਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਜੀ ਮੋਹਨ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲ ਦੇ ਕੋਚੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਰਵਰਤਨ ਨਿਦੇਸ਼ਾਲਯ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਾਜੀ ਤੋਂ ਪੁਛਗਿੱਛ ਕਰ ਰਹੇ ਏਟੀਐਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਪੁਲਿਸ ਆਯੁਕਤ ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਏਟੀਐਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ ਹਨ। ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਅਗਰ ਸਾਜੀ ਨੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੌਣ ਹਨ?'

ਇਹ ਹਨ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ-ਸਾਜੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼ਕ ਦੀ ਸੂਈ ਰਾਂਚੀ ਵਿਚ ਤੈਨਾਤ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁਮ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਬਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਰੋਕਣਾ

-ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਦਿਨ ਪਿਛਲੀ ਚੌਵੀ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜ ਕਰਨਾਟਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੰਗਲੂਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਪੱਬ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਦਰ ਨੱਚ ਰਹੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਵਧ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਾਹ ਕੁ ਜਣੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਦਾ ਢੰਗ ਸਿਰਫ ਮਾਰਨ-ਕੁੱਟਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਵੀ ਸੀ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦਾ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹੋਣਾ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਕੇ, ਸਗੋਂ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਅਗਾਊਂ ਦੇ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਪੁਲਸ ਦਾ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।

ਇਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਵਰਨਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਚੈਨਲਾਂ ਤੱਕ ਸਭ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਕੇ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਏਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਗੁਪਤ ਰਹਿ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਓਥੋਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਡੀਕਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨ ਰੁਝੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ 'ਆਪਣੇ' ਬੰਦੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬੇਗਾਨੇ?

ਸਾਡੇ ਇਸ ਤੌਖਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਤੋਂ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨੇ ਪੂਰੇ ਦੋ ਦਿਨ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਏਨੀ ਸੀ ਕਿ ਪੱਬ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਇਮਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਨਾ ਸਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਓਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਬੇਗਾਨੇ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਓਦੋਂ ਹੀ ਆਈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲੋਂ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਮਿਲ ਗਈ।

ਜਿਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਹ ਕਰਤੂਤ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂਅ 'ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸੈਨਾ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਏਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ 'ਸੈਨਾ' ਤੁਰੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਛੇੜ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਚਮਕਾਇਆ ਹੈ। 'ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ' ਓਦੋਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦਾ

ਬੀ.ਐਸ. ਯੇਦੂਰੱਪਾ

ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਉਸੇ 'ਸੈਨਾ' ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਰਾਜ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਕੇ 'ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਸੈਨਾ' ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਰਸਤਾ ਉਸਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਚਾਚੇ ਨੇ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਤੀਜੇ ਨੇ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਛਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਣਾ-ਖਣਾ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ 'ਸੈਨਾ' ਬਣਾਉਣ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ 'ਸੈਨਾ' ਨਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਰਗੀ ਜੰਗ ਮੌਕੇ ਮੋਰਚੇ ਉਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁੜ-ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਕਾਰਜ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ 'ਸੈਨਾ' ਖੁੰਬਾਂ ਵਾਂਗ ਉੱਗੀ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਬਹਾਨਾ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ।

ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀਆਂ ਜਾਂ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਜਿੰਨਾ ਖੋਖਲਾ ਸੀ, ਓਨਾ ਹੀ ਖੋਖਲਾ ਪੱਬ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਓਥੇ ਤਾਂ ਪੱਬ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕੁਝ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਮਾਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਲੱਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਗਾਂਵਾਂ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਾਂਵਾਂ ਲੱਦਣ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਸਿਰਫ਼ ਓਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਟੋਲਿਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੰਗਲੌਰ ਦੇ ਪੱਬਾਂ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ-ਕਲੋਤਰ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਬਹਿਸ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ ਕਿ 'ਪੱਬ ਸਭਿਆਚਾਰ' ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਕ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਤਿਲਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵਾਲਾ ਫ਼ਾਰਮੂਲਾ ਹੈ। ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਜਿਉਂਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਮੌਕੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਉਤੇ ਜੋ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਹਿਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਮੌਕੇ ਉਸ ਨੇ ਓਥੇ ਜਾ ਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਝਾੜ ਪਾਈ ਤੇ ਅਗਲੇਰੇ ਦਿਨ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਗੋਆ ਜਾ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਭਾਸ਼ਨ ਝਾੜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਇਹ

ਰਾਜ ਠਾਕਰੇ

ਲੋਕ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਖੁਦ ਹੀ ਚੈਨ ਨਾਲ ਦਿਨ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਵੱਸਣ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।"

ਹੁਣ ਇਹੋ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਵਰਤਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਜਦੋਂ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਈਸਾਈਆਂ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋਏ, ਉਦੋਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰੀਟੀ ਜਿੰਟਾ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ

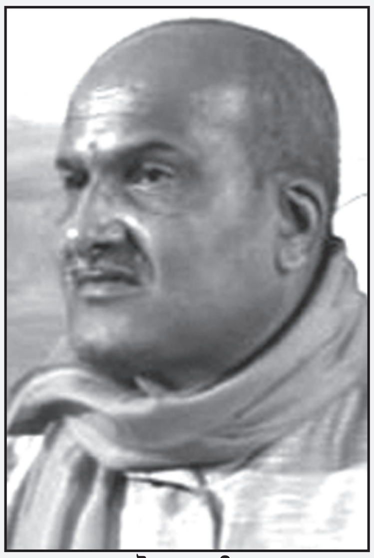

ਪ੍ਰਮੋਦ ਮੁਥਾਲਿਕ

ਆਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਕੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਥਾਂ ਖਾਸ ਪਛਾਣ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਖੋਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਭਾਰਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਏਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਅਸੀਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲ ਸਕਾਂਗੇ? ਇਥੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਓਥੇ ਓਥੋਂ ਦੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਏਸੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮੰਗਲੌਰ ਦੇ ਪੱਬ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਓਥੋਂ ਦੇ ਭਾਜਪਾਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਸਿੱਧੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਿਆਂ 'ਪੱਬ ਕਲਚਰ' ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾਕਟਰ ਰਾਮਾਦੌਸ ਵੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਲਾਗ ਆਖ ਕੇ ਭੰਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤੇ ਹੋਰ ਫਿਰਕੂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਉੱਤਰ ਆਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਲਾਗ ਆਖ ਕੇ ਜਾਂ 'ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਵੀ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜੰਤਾ ਅਤੇ ਅਲੋਰਾ ਦੀਆਂ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਕਾਮਕਲਾ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਿਸੇ ਪੱਛਮੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣਾਏ। ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਗੇਟਵੇਅ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਬਣੀਆਂ ਐਲੀਫੈਂਟਾ ਕੇਵਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਖੁਰਚ ਕੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪੱਛਮੀ ਬੁੱਤ-ਘਾੜੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣਾਏ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੱਛਮ ਹਾਲੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਖਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹਾਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ 'ਅਸ਼ਲੀਲ' ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੱਛਮ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਆਖ ਕੇ ਕੋਸਦੇ ਹਨ। 'ਸੋਮ ਰਸ' ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਰਿਸ਼ੀ-ਮੁਨੀ ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ? ਉਹ ਪੱਛਮ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਗਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੁਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਇਕ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਮੂਹਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੇ ਤੋ 'ਸੋਮ ਰਸ' ਪੀਆ ਹੈ, ਜੋ ਦੇਵਤਾ ਲੋਗ ਪੀਆ ਕਰਤੇ ਥੇ।" ਇਸਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਨਸ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਕੋਈ ਵੀ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚਾਹ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਵੀ, ਮਾੜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਮਾਰਤੰਡ' ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਾਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਈ ਨਸ਼ੇ ਡਾਕਟਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਫ਼ੀਮ ਕਈ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕਈ ਡਾਕਟਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸਲਾਹ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਪੈੱਗ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਠੀਕ ਠਾਕ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਪੱਖ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਦਾ ਰੁਖ ਹਾਲੇ ਬਰਕਰਾਰ : ਕਮਲ ਨਾਥ

ਦਾਵੋਸ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਨਅਤ ਤੇ ਕਾਮਰਸ ਮੰਤਰੀ ਕਮਲਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਅਗਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ (2009-2010) ਦੌਰਾਨ 7 ਤੋਂ 7.5 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਏ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦਾ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਥੇ ਵਰਲਡ ਇਕਨਾਮਿਕ ਫੋਰਮ ਵਿਚ ਬੀਤੀ 29-30 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਫੀਸਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਫੰਡ ਨੇ ਸਾਲ 2009 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 5.1 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਨੌਂ ਫੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਦਰ ਹੁਣ ਸੱਤ ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਘੱਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਘਰੇਲੂ ਖਪਤ ਵਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਯਾਤ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਰਯਾਤ ਦਾ ਕੁਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਕੇਵਲ 15-16 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਯਾਤ ਪੱਖੀ ਸੈਕਟਰ ਜਿਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੰਗ ਘੱਟੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੱਖੀ ਸਨਅਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਟਰ 'ਤੇ ਮਾਰ ਪੈਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੰਜ ਲੱਖ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵਧਣ ਨਾਲ ਮੰਗ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੌਲਿਕ ਢਾਂਚਾ ਨੁਕਸਾਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸਭ ਕੁਝ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਧ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਹੋੜ ਚੀਨ ਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੇਨ ਜਿਆਬਾਓ ਅਤੇ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਚੋਟੀ ਵਾਰਤਾ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਸਾ (ਲਾਭ) ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋੜ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਦਿਨ ਦਿਖਾਏ ਹਨ।

ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਹਿਸਾਬਾ ਲਾਭ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਕਾਰਨ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ ਰੂਸੀ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਪੂਤਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ੀ ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ ਰੇਤੀਲਾ ਮਹਿਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਸੋ ਇਹ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਵੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਢੁਕਵੀਆਂ ਮੈਕਰੋ ਇਕਨਾਮਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਤ ਨਾ-ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਕੇਵਲ ਖਪਤ ਹੀ ਖਪਤ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਲ ਹੀ ਸੀ।

ਕਮਲਨਾਥ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਬੇਲੋੜਾ ਵਾਧਾ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਤੇ ਲਾਭ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋੜ ਲੱਗ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਭਾਰੂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਫੇਲ੍ਹ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।

ਰੂਸੀ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾੜੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਕੇਵਲ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਬਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕੋਂਡਾਲੀਜ਼ਾ ਰਾਈਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਖਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਚੋਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ 40 ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਾਂਡ : ਇਕ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਅਗਵਾ ਦੇ ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਇਕ ਮੁਸਾਫਰ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਐਮਰਜੰਸੀ ਲੈਂਡਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਬੀਤੀ 2 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੁਛਗਿੱਛ ਪਿਛੋਂ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਔਰਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 14 ਦਿਨ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਤਾ।

ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨੋਂ ਜਣਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪੁਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇੰਡੀਗੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਜਿਤੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਸਮੀਰ ਉਪਲ ਅਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਪੁਛਗਿੱਛ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਮੁਸਾਫਰ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 163 ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੋਆ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਇੰਡੀਗੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਤਾਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੇ ਏਅਰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁੰਨਸਾਨ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਤਾਰਨ ਪਿਛੋਂ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਕਬਰ ਨੇ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਨੂੰ 'ਰਾਜ ਗਾਇਕ'?

ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਦੇਣ ਕਿ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਐ? ਸਮਝੋ ਉਹ ਵੱਡੇ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਤੇ ਉਹ ਵੱਡੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਕਹਿਣ 'ਹੁਣ ਛੱਡੀਂ ਨਾ' ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁਆੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੇ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਕੰਧ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਡੱਬੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵੱਡੇ ਵੱਡੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਪਿਆਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਆਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ। ਕੇਰਲ ਦੇ ਮਹਾਰ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕਰਾਮਾਤਾਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਾਉਣ ਮਹੀਨੇ ਮੀਂਹ ਨਾ ਵਰ੍ਹੇ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਵਾਇਲਨ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੀਕਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨਾ। ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਪਤੰਗ ਉਡਾ ਕੇ ਦੇਖੋ, ਕਾਟੀਮਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਕਲ ਆਉਣਗੇ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਉਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜਿਹਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣਾ ਉਤਰਦਾ ਦਿਸੇ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇਵੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸੰਗੀਤ 'ਚ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਲਈ ਅਕਬਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ 'ਚ ਸੌ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਸੰਗੀਤਰਸੀਏ ਕਰਕੇ ਵਧ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਨੌਂ ਰਤਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਥਾਂ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਸੰਗੀਤਕ ਸਫਰ ਬਾਬੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਰਬਾਬ ਤੋਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ 'ਤੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਕੋਈ ਬਹਾਦਰ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਬਲਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦੇ ਹੀ ਬਹਾਦਰ ਹਨ। ਖੈਰ! ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਕਬਰ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 'ਬਾਦਲ ਦਰਬਾਰ' ਨੇ 'ਰਾਜ ਗਾਇਕ' ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ
ਫੋਨ: 925-752-8025

'ਆ ਬਈ ਅਮਾਮਦੀਨਾ।'

'ਸੁਣਾ ਫੇਰ ਫਜਲਦੀਨਾ ਕੀ ਹਾਲ ਜੇ।'

'ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਆ।'

'ਇਕ ਗੱਲ ਦੱਸ।'

'ਬੋਲ ਅਮਾਮਦੀਨਾ।'

'ਭਲਾ ਸੂਰਜ ਕਿਧਰੋਂ ਚੜਦੈ?'

'ਹਰਦੂ ਲਾਹਨਤ ਤੇਰੇ। ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਚੱਲਿਐਂ। ਹਾਲੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।'

'ਪਤਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆ, ਪਰ ਸ਼ੱਕ ਜਿਹੀ ਪੈ ਗਈ।'

'ਸੂਰਜ ਪਤੰਦਰਾ ਪੂਰਬ 'ਚੋਂ ਈ ਚੜਦੈ।'

'ਤੇਰੇ ਗੱਲ ਖਾਨੇ ਨੀ ਪਈ।'

'ਪੈਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ।'

'ਕਿਉਂ?'

'ਵੇਖ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆਂ ਤਾਂ ਹੰਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਬਣਾ ਤਾ'

'ਫੇਰ?'

'ਹੁਣ ਵੇਖ ਲੈ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੁਖਬੀਰ ਬਣ ਗਿਐ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ?'

'ਹੁਣ ਸਮਝਿਆ ਮੈਂ?'

'ਕੀ?'

'ਬਾਦਲ ਜਿਧਰੋਂ ਚਾਹੇ ਉਧਰੋਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਾ ਦਊ।'

'ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸਹੀ ਏ ਫਜਲਦੀਨਾ।'

ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਭੰਡਾਂ ਦੇ ਟੋਟਕਿਆਂ ਦੀ ਨ੍ਹੀ, ਵਿਚਾਰਨ ਤੇ ਪਰਖਣ ਵਾਲੀ ਵੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਭਾਗ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹ ਚਲਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਪਰ ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਕਬਰ ਦੇ ਨੌਂ ਰਤਨਾਂ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੇ ਰਾਜ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਤਿਹਾਸ ਕੀ ਹੈ। ਨੁਕਤਾ-ਨਿਗਾਹ ਤੋਂ ਇਹੋ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਬੈਜੂ-ਬਾਵਰਾ ਦਾ ਨਾਂ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਂ ਮਾਂ ਸਰਸਵਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਲਟਕਦੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਤਾਨਸੇਨ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ, ਤਾਨਸੇਨ, ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਤੇ ਗੋਪਾਲ ਲਾਲ ਸਮਕਾਲੀ ਸਨ। ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਪੰਦਰਵੀਂ ਤੇ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਦੀ ਰਚੀ ਧਰੁਪਦ 'ਕਹਤ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰੇ ਸੁਨੋ ਹੈ ਗੋਪਾਲ ਲਾਲ' ਅਤੇ ਗੋਪਾਲ ਲਾਲ ਦੇ ਧਰੁਪਦਾਂ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ, ਗੋਪਾਲ ਲਾਲ, ਤਾਨਸੇਨ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਸਮਕਾਲੀ ਸਨ।

ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਦਾ ਜਨਮ ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਚਘਨੇਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਂਜ ਉਹਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਬੈਜਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਸੀ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬਰੁਧਾ ਨੇ ਹੀ ਉਹਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮਾਂ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਬਾਂਕੇ ਬਿਹਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿੰਦਾਵਣ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕੁਦਰਤੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਸਵਾਮੀ ਹਰੀਦਾਸ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਸੰਗੀਤਕ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਲੜਕੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ ਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿੰਦਾਵਣ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਕਾਰਨ ਬੈਜੂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਗਈ। ਬੈਜੂ ਤੇ ਗੋਪਾਲ ਦਾ ਮੇਲ ਵੀ ਅਚਨਚੇਤ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇਉਂ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਜਮੁਨਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਲੜਕੇ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਲੜਕਾ ਸੁਰ ਵਿਚ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੈਜੂ ਨੇ ਇਸ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਲੈ ਆਂਦਾ ਤੇ ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਰੱਖ ਲਿਆ।

ਚੰਦੇਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾ ਨਾਲ ਗੋਪਾਲ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ। ਪ੍ਰਭਾ ਨੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇਕ ਪੁੱਤਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਮੀਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬੈਜੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਪਿਆਰ ਮੀਰਾ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬੱਚੀ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਰਾਜੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੋਮਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੁੰਦਰੀ ਮਿਰਗਨੈਨੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਬੈਜੂ ਦੇ ਗਲੇ ਤੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਜੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੈਜੂ ਨੇ 'ਗੁਜਰੀ ਟੋਡੀ, ਮਿਰਗ ਰੰਜਨੀ, ਟੋਡੀ ਮੰਗਲ ਗੁਜਰੀ' ਆਦਿ ਨਵੇਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ।

ਗੋਪਾਲ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੇ ਮੀਰਾ ਦੇ ਸਨੇਹ ਟੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਬੈਜੂ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਪਾਗਲਪਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੈਜਨਾਥ ਤੋਂ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਪਾਲ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਚੰਦੇਰੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਵਣ ਵਿਚ ਕਲਿਆਣ ਰਾਗ ਅਲਾਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਸੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਸਾਰਾ ਜੰਗਲ ਹੀ ਸੰਗੀਤਮਈ ਹੋ ਉੱਠਿਆ। ਅਚਾਨਕ ਉਥੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵਪਾਰੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੋਪਾਲ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਬੀਵੀ ਤੇ ਬੇਟੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਿਆ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗਵੱਈਆ ਜਾਣੀ ਕਿ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਗੋਪਾਲ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕਲਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਉਹਦੇ ਗੁਰੂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਿਆ, ਪਰ ਸ਼ੋਹਰਤ ਦੀ ਭੁੱਖ ਵਿਚ ਉਹ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਦਾਨ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਗੋਪਾਲ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬੈਜੂ ਨੂੰ ਬਾਵਰਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਵਾਮੀ ਹਰੀਦਾਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੰਨਾ ਮਿਸ਼ਰ (ਤਾਨਸੇਨ) ਨੂੰ ਬੈਜੂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਗਵਾਲੀਅਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਦੋਂ ਤਾਨਸੇਨ ਨੇ ਬੈਜੂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਗਵਾਲੀਅਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆ ਪੀਠ ਵਿਚ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਧਮਾਲ ਦਾ ਰੰਗ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੈਜੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਬੈਜੂ, ਗੋਪਾਲ ਤੇ ਮੀਰਾ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਭਟਕਣ ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਬੇਲੇ ਭਾਲਦਾ ਬ੍ਰਿੰਦਾਵਣ ਆਪਣੀ ਬਿਰਧ ਮਾਤਾ ਤੇ ਸਵਾਮੀ ਹਰੀਦਾਸ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ।

ਹਮਾਯੂੰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1556 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਕਬਰ ਦਿੱਲੀ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤਾਨਸੇਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਤਾਨਸੇਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਰਬਾਰੀ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਲਿਆ।

ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤਾਨਸੇਨ ਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਬੈਜੂ ਨੂੰ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਲਾਤਮਿਕ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਕਬਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਬਰ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਗਰੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਰੱਖ ਲਈ। ਪਹਿਲ ਤਾਨਸੇਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਟੋਡੀ ਰਾਗ ਵਜਾਇਆ ਤਾਂ ਹਿਰਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਝੁੰਡ ਤਾਨਸੇਨ ਦੁਆਲੇ ਆ ਜੁੜਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਬੇਹੱਦ ਸੰਗੀਤ ਮੁਗਧ ਹਿਰਨ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਹਾਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਗ ਮੁਕਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਹਿਰਨ ਜੰਗਲ ਵਲ ਚਲੇ ਗਏ।

ਵਾਰੀ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਦੀ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਤਾਨਸੇਨ ਮੈਂ 'ਮਿਰਗ ਰੰਜਨੀ' ਰਾਗ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹਿਰਨ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਹਾਰ ਸੀ' ਤੇ ਸੱਚੀ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਰਾਗ 'ਮਿਰਗ ਰੰਜਨੀ' ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਲਾਪ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹਾਰ ਵਾਲਾ ਹਿਰਨ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਬੈਜੂ ਨੇ ਉਹ ਹਾਰ ਲਾਹ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ 'ਮਹਾਰਾਜ ਹੁਣ ਮੈਂ ਰਾਗ ਮਾਲੁ ਕੌਂਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇ ਇਹ ਕੋਲ ਪਿਆ ਪੱਥਰ ਮੋਮ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਮੋਮ ਹੋਏ ਪੱਥਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਤਾਨਪੁਰਾ ਠੋਕ ਦਿਆਂਗਾ। ਰਾਗ ਮੁਕਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਮੋਮ ਫਿਰ ਪੱਥਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਤਾਨਸੇਨ ਬਿਨਾਂ ਪੱਥਰ ਤੋੜਿਆਂ ਮੇਰਾ ਤਾਨਪੁਰਾ ਸਾਬਤ ਸਬੂਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਖਾਵੇ। ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਤਾਨਸੇਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗੁਰਭਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਕੋਲ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਸਵਾਮੀ ਹਰੀਦਾਸ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲਏ ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਵਾਲੀ ਉਪਾਧੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਕ ਮੱਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦਾ ਦਿਹਾਂਤ 1543 ਜਾਂ 1563 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿਚ 'ਗਵਾਲੀਅਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਪੀਠ' ਹਾਲੇ ਵੀ ਪੂਰਨ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਗਾਇਨ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਅਨੇਕਾਂ ਖੋਜਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਵਾਮੀ ਹਰੀ ਦਾਸ ਦਾ ਉਹ ਪਲੇਠਾ ਚੇਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰਾਗ ਰਾਗਣੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਲੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਲਏ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਪਾਗਲਪਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਕਰਕੇ ਝੱਲਾ ਤੇ ਫੱਕਰ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਮੌਲਵੀਆਂ ਵਰਗਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਵੀ ਪਹਿਨਿਆ। ਚਿੱਟੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾ ਕੇ ਰੱਖੀ, ਲਪੇਟਵੇਂ ਵਲਾਂ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹੀ। 'ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ' ਤੇ 'ਨਾਗਿਨ' ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਪੱਖੋਂ ਉਹਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਸੰਗੀਤ ਦਰਬਾਰਾਂ, ਘਰਾਣਿਆਂ, ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੁਝਾਨ ਤੇ ਸ਼ੌਕ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਨੌਂ ਰਤਨ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਰਤਨ 'ਰਾਜ ਗਾਇਕ' ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਦੀਵਾਨਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਵਿਚਰਦੇ ਸਨ ਰਾਜ ਗਾਇਕ? ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ।

ਰਾਗ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਬੱਘੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬਕਾਇਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਛਤਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚੋਂ ਚੋਖਾ ਪੈਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਤੇ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਰਸੋਈਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹਕੀਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਦੇਸੀ ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਖਾਸ 'ਦੁਸ਼ਾਂਦਾ' ਹਰ ਰੋਜ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਗਲਾ ਤਰ ਰਹੇ।

ਅਕਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਨੌਂ ਰਤਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਬਿਉਰਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਜਿਥੇ ਅਕਬਰ ਨੇ ਆਪ ਪੁੱਜਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਦਾ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਪੈਸਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਨਹੀਂ ਦੋ ਤਰੱਕੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਤੀਜ-ਤਿਓਹਾਰ ਵੇਲੇ ਖਾਸ ਤੋਹਫੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਸ਼ਾਹੀ ਸੰਗੀਤਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨੌਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਰਤਨ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਬੱਘੀ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਹੱਲਾ ਗੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਸਭ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਅਕਬਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਾਦਲ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਕਬਰ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਪਹਿਲਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 'ਰਾਜ ਗਾਇਕ' ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਛੇੜੀ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਉਹ ਸੁਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਾਨ ਕੌਣ ਦੇਵੇਗਾ? ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤਕ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਨ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰਬ ਦੀ ਜੋਤ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੂਪ ਸਨ। ਨਾਮ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸਨ। ਉਹ ਨਾਮ ਦੇ ਸਰੂਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨਾਮ ਦੇ ਸੋਮੇ ਸਨ। 'ਜੈਸੀ ਮੈ ਆਵੈ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨ ਵੇ ਲਾਲੋ।' ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਅੰਕਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਨਾਮ ਵੰਡਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾਮ ਮਿਲ ਹੀ ਸਿਰਫ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ, ਰਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਸਚ ਦੀ ਡਾਇਲੈਕਟਿਕਸ ਪੇਸ਼ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੁਤਾਬਕ ਰੱਬ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਰੱਬ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਤੇ ਪਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਦੀ ਡਾਇਲੈਕਟਿਕਸ ਦੀ ਇਕ ਜੁਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਸਚ ਦੀ ਬੋਲੀ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਵਸਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸੱਚ (Absolute Truth) ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਸਮਝਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਰਾਏ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਟੀ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਹੁਕਮ ਦੀ ਡਾਇਲੈਕਟਿਕਸ ਦੀ ਇਸ ਜੁਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹਨ। ਉਹ ਰੱਬ ਦੀ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ, ਸੱਚ ਦੀ ਡਾਇਲੈਕਟਿਕਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਜਿਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਅੰਤ ਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆਂ ਬਗੈਰ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰਿਆਂ ਬਗੈਰ, ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਰੱਬ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। 'ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ਕਿਵ ਕੂੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ। ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ। (ਜਪੁ।) 'ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਨਿ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਤਾ। ਪ੍ਰਭ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਤਿਨਿ ਭੇਦੁ ਜਾਤਾ।' (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ, ਸਫਾ 885) ਜੇ ਰਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪਛਾਤਾ ਅਤੇ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਿਸ ਨੇ ਹੈ? ਜੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤਕ ਸਭ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨੇ ਹੈ?

ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ। ਚੇਤਨਤਾ ਵਲੋਂ, ਸਚ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਵਲੋਂ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਹੈ। ਅਮਲ ਵਲੋਂ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਪਣੇ ਰਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਲਗ ਕੇ ਦਸਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤਕ ਜੋ ਬਾਣੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਰਚੀ, ਉਹ ਨਾਮ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਨਾਮ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤਕ ਜੋ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜੋ ਵੀ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾਨੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸੱਚ, ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਸੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ, ਸਮੂਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਰੱਬ ਦਾ ਸੱਚ, ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਉਸ ਦੀ ਕਰਨੀ, ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾਨੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਮੂਲ ਕੀ ਹੈ? ਉਸ ਦਾ ਮੂਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਇਆ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਸੇ ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਤੋੜੇ। ਰੱਬ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਜੋਗ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਰਨੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਵਾਲਿਉਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦਾ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਉਖੇੜਨ ਵਾਸਤੇ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਉਹ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਿਤਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੈ।

ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ, ਮਨੁਖ ਦੇ ਦਵਾਲਿਉਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਬੰਧਨ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਪੈਂਤੜੇ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ, ਖਸਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਵਿਹੂਣੀ ਰਈਅਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸੱਚ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਸਨ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਇਕ ਸਨ। ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸਨ। ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ, ਕੁਦਰਤੀ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾਨੀ ਸੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨੋਰਥਾਂ ਦੇ, ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਦੋ ਪੈਟਰਨ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਕ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮਨਮੁਖਾਂ ਵਾਲਾ। ਜੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਜਿਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਹ ਆਗੂ ਸਨ, ਉਸ ਦੀ ਕਰਨੀ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰਨ ਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਤੇ ਉਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਰਨੀ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਲੱਭਦੇ ਹਨ- ਮਾਇਆ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਵਾਲੇ ਮਨੋਰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਮਨਮੁਖੀ ਮਨੋਰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਟਪਲਾ ਖਾਣਗੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਰਨੀ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਨਗੇ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ 'ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ' ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਕੀ ਸੀ? ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨੇੜ ਤੋਂ ਉਹ ਹਾਸਲ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਸਲੇ ਦੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਸਮਝ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ। ਕਾਬਜ਼ ਨਿਜ਼ਾਮ ਮਾਇਆ ਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਸੀ। ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਸੀ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਹਿਰ ਆਪਣਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਵਾਲਾ ਖਾਲਸਾ ਮੈਦਾਨੇ-ਜੰਗ ਦੀ ਭੇਟ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਮੁਕਤੇ ਲਗ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ, ਫੀਊਡਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਤ ਕੀ ਸੀ? ਹਿੱਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੂਬੇਦਾਰ ਸਥਾਪਤ ਵੀ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਬਗੈਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਤਬਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋ ਕੇ ਖ਼ੁਦ-ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਡਾਇਲੈਕਟੀਕਲ ਸੀ। ਉਸ ਡਾਇਲੈਕਟਿਕਸ ਦੀ ਕਦੀ ਇਕ ਜੁਜ਼ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਦੀ ਦੂਜੀ। ਜਿਹੜਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੀਡਰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਡਾਇਲੈਕਟੀਕਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਪਾਏ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦਾ, ਉਹ ਕਾਹਦਾ ਲੀਡਰ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੜੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਾਬਜ਼ ਸਟੇਟ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੀਡਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਾ ਵਰਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਲਹਿਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਬਜ਼ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਤਿੰਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਜ਼ਾਲਮ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੋਂ ਬਾਹਰੇ ਹੋ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੇ ਹਨ। ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਕੇ ਧੋਖੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੁਜ਼ਰਮ ਹਨ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ

> ***ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੱਲੀ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਲੈਣੀਆਂ ਤੋਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਾਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਡਰਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਤਿਲ ਭਾੜੇ ਕੀਤੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨੇੜ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੀ ਔਖਿਆਈ ਵੇਲੇ ਉਹ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।***

ਲਹਿਰ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਖੁਰਾ-ਖੋਜ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹੇ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਤਰੀਕਾ ਉਹ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮਗਰੋ ਲਹਿ ਜਾਵੇ। ਵਾਹ ਲੱਗਦੀ ਹੋਰ ਜ਼ਖ਼ਮ ਲੱਗਿਆਂ ਬਗੈਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੁੜ ਚੜ੍ਹਾਅ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੱਕ ਦਾ ਵਕਤ ਟੱਪ ਜਾਵੇ। ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਦਾ ਲਹੂ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤੌਖਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਰ ਪਾਸਿਉਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੋਰਧਰੇ ਸੀ। ਸਸਤਾਂ ਦੀ, ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂ ਰਹੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਤੁਖਣੇ ਦੇ ਦੇ ਬਦੋ ਬਦੀ ਟੈਂਟਾ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨਾਲ ਘਲ ਘਸਾਵਾ ਪੁਗਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨੇੜ ਪੁਗਦਾ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੁੰਡਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਹੀ ਰਾਹ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਵੇਖੀ। ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਤਾਣੀਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨੇੜ ਦੇ ਤੰਦ ਨੂੰ ਪਕੜਿਆ।

ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਲ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾ ਲਿਆ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੁਚਲਾ ਲਿਆ। ਨਿਜ਼ਾਮ ਫੀਊਡਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਤੋਰ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਆਉਂਦੀ।

ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ ਵਿਚ ਉਹ ਉਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਬਣਾਏ ਸਟੇਟ ਦੇ ਰੈਸ਼ਨੇਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਸਟੇਟ 'ਰਾਜੇ ਸੀਹ ਮੁਕੱਦਮ ਕੁਤੇ' ਸੀ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਉਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਰਾਜੇ ਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਹਰ ਪੁਰਜ਼ੇ ਦਾ ਇਹ ਅਸਲਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਅਸਲਾ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਉਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਰੈਸ਼ਨੇਲ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ, ਰਾਜਾ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਰਈਅਤ ਦਾ ਮਾਈ ਬਾਪ ਹੈ, ਮਾਪਿਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਰਈਅਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਰੈਸ਼ਨੇਲ ਉਸ ਸਟੇਟ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਈਅਤ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸੀ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਰੈਸ਼ਨੇਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਸਾਰੀ ਰਈਅਤ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਤੇ ਸੁਖੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ, ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਇਖਲਾਕੀ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਿਆ। ਤੂੰ ਉਸ ਰੱਬ ਦਾ ਸਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਤੀਸਰਾ ਨੁਕਤਾ: 'ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ' ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਨਿਆਸਰਾ ਹੋ ਕੇ, ਨਿਹੱਥਾ ਬਣ ਕੇ ਪੁਕਾਰ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਜਿਸ ਲਹਿਰ ਉੱਤੇ ਤੇਰੇ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਲੀਆਮੇਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣਾ ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਛ ਵੀ ਹੈ, ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅੰਤਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਲਹਿਰ ਅਜਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ, ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੱਚ, ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਖੁਰਾ-ਖੋਜ ਮਿਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਜੰਮਿਆ ਨਹੀਂ। ਅੰਤ ਉਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਵਕਤੀ ਦਸ਼ਾ ਕੁਛ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਜਿੱਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਅਜਿੱਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿੱਖੀ ਚਿੱਠੀ 'ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ' ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਜੰਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਜਿੱਤ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪਾਸਾ ਪਰਤਿਆ। ਤਖ਼ਤ ਵਾਸਤੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦਾ ਨੇੜ ਕੀਤਾ। ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਹਰ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਹਰ ਮੁਮਕਿਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੇਟ ਆਪਣੇ ਹੱਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਆਹਰ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਰਤਣਾ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨਾਲ ਨੇੜ ਕਰਕੇ ਸਥਾਨਕ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬਣੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲ ਚੱਲੀ, ਉਹ ਹੀ ਲਾਈਨ ਲਈ ਜੋ ਸਿੱਖ-ਲਹਿਰ ਲੈਂਦੀ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਨੇੜ ਕਰਨਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਪੁਗਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ (ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਵਾਰਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਅਜੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ) ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਨੇੜ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਗਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੱਲੀ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਲੈਣੀਆਂ ਤੋਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਾਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਡਰਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਤਿਲ ਭਾੜੇ ਕੀਤੇ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨੇੜ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੀ ਔਖਿਆਈ ਵੇਲੇ ਉਹ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਲਹਿਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸਨ। ਲਹਿਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਵਲ ਨੂੰ ਮੁੜਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਅਗਾਉਂ ਭੇਜਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਲਹਿਰ ਉਠੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਰਹੰਦ ਢਾਹੀ ਅਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਹ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਲਈ ਗੁਰੀਲਾ-ਜੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪੈ ਗਈ। ਅੰਤ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਹੀ ਬਸ ਕੀਤਾ।

ਅੱਜ ਦਾ ਸੂਰਜ

ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹ ਸਰ ਕਰ ਲੈਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾ
ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ 'ਤੇ ਚਮਕਿਆ ਸੂਰਜ ਉਬਾਮਾ
ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੀਵੇ ਹੋਏ ਜਾਰੋ ਜਾਰ ਰੋਏ
ਜੋ ਕਦੇ ਗੁਲਾਮੀ ਹਢਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।
ਮੰਜਲ ਰਹੀ ਕੋਸਾਂ ਦੂਰ ਨੱਚ ਗਾ ਕੇ
ਹੋਂਦ ਆਪਣੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।
ਇਕੋ ਸ਼ੇਰ ਦੂਲੇ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ
ਅਸਮਾਨ 'ਤੱਕ ਗੂੰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਦਮਾਮਾਂ
ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਤੇ ਚਮਕਿਆ ਸੂਰਜ ਉਬਾਮਾ।

ਜੋ ਆਏ ਰਸਤੇ ਵਿਚ,
ਸਾਰੇ ਕੀਤੇ ਪਾਰ ਤੁਫਾਨ ਬੰਦੇ
ਲਿਖੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦਾਸਤਾਨ ਬੰਦੇ
ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਤੇਜ ਤਰਾਰ ਪਿਤਾਮਾ
ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਬਰਾਕ ਨੂੰ ਕਰਨ ਸਲਾਮਾਂ
ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ 'ਤੇ ਚਮਕਿਆ ਸੂਰਜ ਉਬਾਮਾ

ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਠਿਨ ਰਸਤੇ ਨੇ।
ਕਦ ਛੋਵੇਗਾ ਉਹ ਛੇਕਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਸ਼ਤੀ
ਵਿਚ ਜਿਸ ਭਵਸਾਗਰ ਪਾਰ ਕੀਤੇ ਨੇ
ਜਵਾਨ ਦੇ ਅਟਲ ਇਰਾਦੇ ਦੇ
ਦੁਨੀਆਂ ਸੁਖਦ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਨੇ।
ਬਰਾਕ ਦੇ ਐਸੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ
ਪੰਨੂ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਪ੍ਰਣਾਮਾਂ।
ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ 'ਤੇ
ਚਮਕਿਆਂ ਸੂਰਜ ਉਬਾਮਾ

-ਅਜਮੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

****

ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਅਛੂਤ,
ਅੱਜ ਸਨਮਾਨਿਤ ਹੈ
ਸਵਰਨ ਸ਼ੁੱਧ ਸੋਨਾ।
ਉਸ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਜਦ ਗੋਰੇ ਨਾਲ,
ਭਿੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਗੋਰਾ ਸੂਦਰ ਨਾਲੋਂ।
ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਖੂਹ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ,
ਦੁਰਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਗੱਡੀ, ਬੱਸ, ਜਹਾਜ਼,
ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੰਮੀਂ ਕਿਰਤੀ।

ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਕਿੰਗ ਦਾ ਸੁਪਨਾ,
ਗਾਂਧੀ, ਅਬਰਾਹਮ ਲਿੰਕਨ ਦੇ ਰਸਤੇ,
ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਕੰਡਿਆਲੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਲ।
ਗੁਲਾਮ ਜੋ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਕਾਲਾ,
ਠੁੱਡੇ ਲਗਾ ਕੇ ਛਮਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ,
ਪੰਜਾਲੀ ਜੋੜਨ ਵਾਸਤੇ ਖੋਪੇ ਲਗਾ ਕੇ।
ਸਿਨਕਰੋ ਦੀ ਤਲਬ ਆਉਂਦੀ ਸੀ,
ਛੂਤ ਧੋਣ ਵਾਸਤੇ,
ਸਾਰੇ ਮਹੱਲੇ ਦੀ,
ਸਾਰੇ ਖਰਾਸ ਦੀ,
ਜਿੱਥੇ ਦੀ ਉਹ ਵਿਚਰਦਾ।
ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਮੈਲ, ਮੱਥੇ ਦੇ ਪਸੀਨੇ
ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਆਈਆਂ ਨੇ,
ਚੁੰਮ ਲਈ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉਸ ਦੀ।
ਹੁਣ ਕਰੂਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ,
ਕਬੂਲ ਹੈ,
ਪਵਿੱਤਰ ਨਿਹਕਲੰਕ ਉਬਾਮਾ।

ਸੱਤੇ ਸਵਰਗ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ,
ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰੇ-ਇਨਾਇਤ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ।
ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਰਵਟ ਨੇ,
ਜਨਤਾ ਦੀ ਕੁਠਾਲੀ ਨੇ,
ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਇਤਿਹਾਸ।
ਕੀਤਾ ਪਵਿੱਤਰ ਕਿਟਾਣੂ-ਰਹਿਤ
ਕੰਚਨ ਨਿਰਮਲ ਖੱਬੂ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ,
ਸੋਲਾਂ ਕਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਉਬਾਮਾ।

-ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ ਜਸਵੰਤ ਦਾ ਖ਼ਤ

ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਮਾਰੋ ਮਾਰ ਕਰਦੀ ਚੜ੍ਹੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਹਾੜ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮੈਂ ਜਨਮਿਆ। ਦੁਪਹਿਰੇ ਡਾਕੀਆ ਇਕ ਕਾਰਡ ਤੇ ਇਕ ਬੰਦ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਗਿਆ। ਕਾਰਡ ਕਿਸੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਸੀ। ਬੰਦ ਲਿਫਾਫਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਪੇਪਰ ਦੇ ਖੱਬੇ ਨਾਂ ਛਪਿਆ ਸੀ, ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਗਿੱਲ, ਸੀਮੈਂਟ ਫੈਕਟਰੀ ਸੂਰਜਪੁਰ। ਬਈ ਕੌਣ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਜੰਮ ਪਿਆ, ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ।

''ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਕੰਵਲ ਜੀ! ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ!''

ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿਚ 'ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ' ਬਾਰੇ ਵਾਹਵਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਵਾਲੀ ਪੱਕੀ ਇੱਟ ਵੀ ਮੱਥੇ ਮਾਰੀ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ

ਹੋਈ ਸੀ। ''ਤੁਸਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਐਨਾ ਵਧੀਆ ਕਰੈਕਟਰ ਉਸਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਪਦਿਕ ਦੇ ਕੇ ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ? ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਿਹਤਵਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਏ? ਮੇਰਾ ਸਖ਼ਤ ਗਿਲਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚਲਾ ਗਿਲਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਘਬਰਾਇਆ ਤਾਂ ਨਾ, ਪਰ ਸਿਰ ਨੂੰ ਵਾਹਵਾ ਚੱਕਰ ਜਿਹਾ ਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੀ ਘੁੰਮੇਰ ਉਸ ਡਾਕਟਰ ਕੁੜੀ ਬਣ ਕੇ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੋਂ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਮਰਦ ਹੀ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਾਲੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੇਲੇ-ਕਵੇਲੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਕੁੜੀ ਦੀ ਖੜਕਵੀਂ ਚਿੱਠੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਘਬਰਾਇਆ ਵੀ। ਢੇਰ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਅਨੁਭਵ ਮੁਸਕਾ ਪਿਆ।

''ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤੇ ਗਲ ਪਰਨੇ ਕਰਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ?''

ਚਿੱਠੀ ਫੜੀ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਤੁਰਿਆ। ਬੇਮੁਹਾਰੇ ਊਠ ਵਾਂਗ। ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਕਣਕ ਦੇ ਢੇਰ ਉਸਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਫਲ੍ਹੇ ਬਰਾਬਰ ਗਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰੋਂ ਹੁਲਾਸਿਆ ਤੇ ਮਹਿਕਿਆ ਵੀ ਸਾਂ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਛੰਡਿਆ ਝੰਜੋੜਿਆ, ਤੂਤ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਕਾਰੇ ਦੀ ਆਲਣੀ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ।

'ਇਹ ਕੁੜੀ ਕੌਣ ਹੋਈ ਬਈ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਕਰਦੀ ਐ ਤੇ ਝੰਡੋ ਦੇ ਜੁੱਲ ਵਾਂਗ ਝਾੜਦੀ ਵੀ ਐ? ਖਬਰੇ ਖਰਾ-ਖੋਟਾ ਨਿਖਾਰਦੀ ਹੋਵੇ? ਮਨ ਟਿਕਾਣੇ ਕਰਕੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਖੜੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਜੀਦਗੀ ਬਹੁੜ ਪਈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੀਤਿਆਂ, ਮੈਂ ਪਹਿਲੋਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ ਸੀ। ਵੇਦਾਂਤ ਤੇ ਮਾਰਕਸਿਜਮ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਅਸਮਾਨ ਗਾਹ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਪੇਂਡੂ ਮਾਹੌਲ ਅੰਦਰ ਵਾਹਵਾ ਠਾਠ ਜਿਹਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪਾਰ ਅਸਮਾਨ ਅਸਗਾਹ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਾਰ ਕੁਤਾਵਲੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਛੋਟੀ ਕਥਾ ਯਾਦ ਆਈ :

ਮੀਂਹ ਠੱਕੇ ਵਿਚ ਬਾਂਦਰ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿਚ ਨਿੱਘੀ ਹੋਈ ਬੈਠੀ ਚਿੜੀ ਨੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਬਾਂਦਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ-

''ਭਲਿਆ, ਮਨੁੱਖ ਵਰਗੀ ਤੇਰੀ ਦੇਹ, ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਪੈਰ। ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਿੱਘ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਾਣਦਾ।''

ਬਾਂਦਰ ਨੇ ਚਿੜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਘੂਰਿਆ।

''ਸੂਈ ਮੂੰਹੀਏ, ਰੰਡੀਏ, ਤੂੰ ਪੰਡਤ ਨਾਲ ਤਕਰਾਰ ਕਰਦੀ ਏਂ? ਠਹਿਰ?'' ਬਾਂਦਰ ਨੇ ਦਰਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਚਿੜੀ ਦਾ ਆਲ੍ਹਣਾ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਢਾਹ ਸੁੱਟਿਆ।

ਜੀ ਵਿਚ ਆਈ ਇਸ ਵੱਡੀ ਡਾਕਟਰਨੀ ਨੂੰ ਇੱਟ ਵਰਗਾ ਈ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂ। ਪਰ ਸੋਚ ਨੇ ਜੱਟ ਦੇ ਕੰਨ ਖਿੱਚੇ। ਚਿੜੀ ਨੇ ਬਾਂਦਰ ਨੂੰ ਸਚਿਆਰੀ ਮੱਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਤੂੰ ਚੰਗਿਆਈ ਨੂੰ ਭਲਿਆਈ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਤੂੰ ਲੇਖਕ ਮਨੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਬਾਂਦਰ ਕਿਉਂ ਬਣਦਾ ਏ। ਪਰ ਡਾਕਟਰਨੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਤੂੰ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ ਏਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਜਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ 'ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ' ਵਿਚ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮਜ਼ਾਰਾ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਵੇਰਾ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤਹੱਮਲ ਸਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸੁਥਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਊਂ ਮੇਰੇ ਨਾਵਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਤੇ ਕਰੜੇ ਸੁਝਾਅ ਵਾਲੀ ਸਿਆਣੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਚਿੱਠੀ ਸੀ। ਪਰ ਜੱਟ ਹੈਂਕੜ ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਬਰਾਬਰ ਸੁੰਦਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਯਾਰ, ਸਿਆਣੇ ਪਾਠਕ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਹਿਤ ਬੰਦ ਪਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ? ਅਖ਼ੀਰ ਸੋਧ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਮੋੜਿਆ।

''ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ! ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ! ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਪੱਤਰਕਾ ਮਿਲੀ, ਧੰਨਵਾਦ। ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾਲ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵਾਲੇ ਕੰਨ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਰੋੜਨੇ ਆਉਂਦੇ ਐ। ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰੀਆ। ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਲਿਖਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਸੀ- ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਵੇਰਾ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਸਗੋਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਐਨੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਮਧ ਵਰਗ ਦੀ ਕੁੜੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ। ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਾਮੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਵੇਰੇ ਦਾ ਨਿੱਘ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤੇ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਸਭ ਲਈ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੱਕ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ। ਆਸ ਹੈ, ਤੁਸਾਂ ਮੇਰੇ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ....।''

ਮੇਰੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਮੋੜ ਵਿਚ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਹੋਰ ਤੱਤੇ ਰੋਹਬ ਨਾਲ ਬੋਲ ਪਏ: ''ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। ਔਰਤ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਚ ਮਰਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜੂਝਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮਰਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਬਾ ਕੇ ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਰਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੋਚਣ ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੁਲਤਾਨੀ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਮਰਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਜਬਰ ਨਾਲ ਨਕਾਰਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਤਾਰੀਖੀ ਸੱਚ ਨਹੀਂ?''

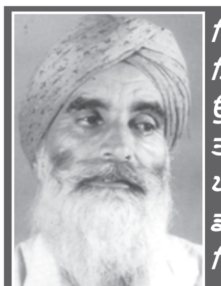
ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ

ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿਚ 'ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ' ਬਾਰੇ ਵਾਹਵਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਵਾਲੀ ਪੱਕੀ ਇੱਟ ਵੀ ਮੱਥੇ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ''ਤੁਸਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਐਨਾ ਵਧੀਆ ਕਰੈਕਟਰ ਉਸਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਪਦਿਕ ਦੇ ਕੇ ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ? ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਿਹਤਵਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਏ? ਮੇਰਾ ਸਖ਼ਤ ਗਿਲਾ ਹੈ।'' ਮੈਂ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚਲਾ ਗਿਲਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਘਬਰਾਇਆ ਤਾਂ ਨਾ, ਪਰ ਸਿਰ ਨੂੰ ਵਾਹਵਾ ਚੱਕਰ ਜਿਹਾ ਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੀ ਘੁੰਮੇਰ ਉਸ ਡਾਕਟਰ ਕੁੜੀ ਬਣ ਕੇ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੋਂ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਮਰਦ ਹੀ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਾਲੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੇਲੇ ਕਵੇਲੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਕੁੜੀ ਦੀ ਖੜਕਵੀਂ ਚਿੱਠੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਘਬਰਾਇਆ ਵੀ। ਢੇਰ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਅਨੁਭਵ ਮੁਸਕਾ ਪਿਆ।

ਰੋਹ-ਰੋਸ ਵਾਲੀ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਪੈਰ ਮੁੜ ਉਖੜ ਗਏ, ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ, ਐਨੀ ਸੂਝ ਵਾਲੀ ਖੜਕੇਦਾਰ ਚਿੱਠੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਵਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣਾ ਆਪਣੇ ਸਾਊ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ-

''ਤੁਸਾਂ ਗਿਲੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਠੀਕ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਔਰਤ, ਮਰਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖੜੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਾਇਆਕਲਪ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਐਨੀਆਂ ਸਿਆਣੀਆਂ ਤੇ ਜੇਰੇ ਜੁਰੱਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਮਰਦ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਜਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ।''

ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪਰ ਕੜਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਮੁੜ ਆਇਆ- ''ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸਿਆਣੀਆਂ ਤੇ ਜੁਰਅੱਤ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੱਕੋ। ਸਮਝ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਹੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ। ਜੁਰਅੱਤ ਕਦੇ ਵੀ ਕਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਰਦ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਜ਼ਿਹਨੀਅਤ, ਔਰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ....।''

ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਮੈਂ ਨਿਢਾਲ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮਨ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਔਰਤ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਰਦ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਯਾਰ ਇਕ ਕੁੜੀ ਐਨੀ ਤੇਜ਼ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਬਲਾ? ਮੈਨੂੰ ਐਨੀ ਕਰੜੀ ਸਾਹਮਣੀ

ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ

ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਵਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧੁਰ ਆਤਮਾ ਤੱਕ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕਦਮ ਮਨ ਨੂੰ ਖ਼ਿਆਲ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਇਸ ਬਲਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਜਸਵੰਤ ਗਿੱਲ ਦੀ ਅੜਿੱਕਣ ਮੜਿੱਕਣ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਲਾਜਪਤ ਰਾਇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਟਿਕ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆ ਪਈ। ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਮਿੱਥ ਲਿਆ। ਊਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਸੂਝ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਕਾਇਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੰਜੋੜ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚਿੱਠੀ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਅਟੈਂਡ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸੂਰਜਪੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੋਂ ਸੂਰਜਪੁਰ ਦਸ ਕੁ ਮੀਲ ਹੀ ਸੀ।

ਸੂਰਜਪੁਰ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਬੱਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਰੀ ਬਾਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਨਦੀ ਵਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਰੇਲਵੇ ਪੁਲ ਹੇਠ ਦੀ ਮੈਂ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪੁੱਛ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਪਹਿਲੋਂ ਇਕ ਉੱਚੀ ਲੰਮੀ ਨਰਸ ਨੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਜੁਗਰਾਫੀਆ ਤਾੜਿਆ। ਇਹ ਲੋਕ ਓਪਰੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਵੇਖਦੇ ਐ? ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਥੁੜੇ ਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

''ਉਹ ਤਾਂ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਬੀਮਾਰ ਹਨ।'' ਏਨੀ ਆਖ ਉਹ ਸ਼ੱਕੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ।

ਮੈਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਕਰ ਲਈ। ਐਰੋ ਐਰ ਹੁੰਦੀ ਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਮੋੜ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਬੀਮਾਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁਖ ਸਬੀਲੀ ਪੁੱਛ ਲਈ। ਚਿੱਠੀ ਤਾਂ ਸੂਰਜਪੁਰ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਪਰ ਮਨ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾ ਗਈ। ਜੀ ਭਿਆਣਾ, ਬਿਨਾ ਕੰਮ ਕਾਰ, ਮੋਗੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਦੋਸਤ ਕਾਮਰੇਡ ਸਹਿਦੇਵ ਲਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਗਿੱਲ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਵਾਲੀ ਖੜਕਵੀਂ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਝੱਟ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ,

''ਐਨੀ ਸਿਆਣੀ ਕੁੜੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਵੇਗੀ।'' ਉਹ ਕੱਟੜਤਾ ਤੱਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਉਹ ਅੱਧੇ ਮੋਗੇ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਉਸਤਾਦ ਸੀ। ਢਿੱਲੜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਝਾੜ-ਝਾੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਆਪਣੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ ਫਾੜ ਸੋਟਾ ਮਾਰਿਆ।

''ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਦੀ ਚੰਡੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਨੀ ਸਿਆਣੀ ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਰਹੀ।'' ਉਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਰੜਕਾਈ।

''ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ।'' ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ। ''ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਭਲਾਮਾਣਸ ਵੀ ਚੋਰ ਦਿੱਸਦਾ ਏ।'' ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾ ਕੇ ਆਖਿਆ।

''ਤੈਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਏ, ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਨਹੀਂ ਨਾ ਪਿਆ।'' ਉਸ ਝੱਟ ਇੱਟ ਵਾਂਗ ਜਵਾਬ ਮੱਥੇ ਮਾਰਿਆ।

''ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਦਿਨ ਹਵਾਲਾਤ ਕੱਟੇ ਸੀ ਤੇ ਬੈਟਰਮੈਂਟ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤੂੰ ਆਪ ਮੈਨੂੰ ਫਸਾ ਆਇਆ ਸੀ।''

''ਜੇਲ੍ਹ ਵੀ ਇਕ ਸਕੂਲ ਐ। ਅਗਲੀ ਪਿਛਲੀ ਮੱਤ, ਜੇਲ੍ਹ ਪਾਸ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੱਚ ਪਿੱਲ ਨਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ,'' ਉਸ ਮੈਨੂੰ ਜਰਕਾਇਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੇ ਚੰਨੀ ਬਾਰਾਂ ਕੁ ਵਜੇ ਦਾਤੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆ ਖਲੋਤੇ। ਮੈਂ ਇਕ ਓਪਰੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਦਾਤੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਤੱਕਿਆ। ਮੈਂ ਦਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾਈ। ਦਾਤੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰ ਚੰਨੀ ਖੜਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਪਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਦਾਤਾ ਸਮਝਦਾ ਏ, ਮਲਵਈ ਜੱਟ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਮੂਰਖ ਐ, ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ, ਇਕ ਹੋਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਘਸੀਟੀ ਫਿਰਦਾ ਏ। ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਵਲ ਤੱਕਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਚੁੱਪ ਤੇ ਸੁੰਗੜੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗੀ। ਅਸੀਂ ਚਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦੇ ਘੁੱਟੇ ਵੱਟੇ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਮੈਨੂੰ ਚੰਨੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਤੇ ਜਸਵੰਤ ਨੂੰ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, ''ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਸਮਝੋ, ਆਪਾਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਚੱਲੀਏ, ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਵਲ? ਇਥੇ ਤਾਂ...।'' ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਸੀ, ਇਥੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ।

''ਹਾਂ ਠੀਕ ਐ'', ਉਹ ਆਪਣਾ ਪਰਸ ਤੇ ਛੱਤਰੀ ਸੰਭਾਲਦੀ ਝੱਟ ਉਠ ਖਲੋਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਥੇ ਔਖ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਦਾਤੇ ਵਲ ਥੋੜਾ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ਤੇ ਚੰਨੀ ਨਵਯੁਗ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਮੈਂ ਪਿਛਾਂਹ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਚੰਨੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆਉਣਾ ਗ਼ਲਤ ਸੀ। ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਨੇ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ, ਇਕ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ। ਪਰ ਜੱਟ ਨੂੰ ਇਕ ਮੂਰਖਤਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਕਲ ਆਉਂਦੀ ਐ।

ਸਫਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਅਸੀਂ ਸੜਕ ਦਾ ਚੌਰਾਹਾ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਦਰਖ਼ਤ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਆ ਖਲੋਤੇ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਅੱਗਾ ਸੁੰਨਸਾਨ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

''ਕਿਲ੍ਹਾ ਅੰਦਰੋਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?'' ਮੈਂ ਗੱਲ ਤੋਰਨ ਲਈ ਸੁਭਾਵਕ ਪੁੱਛਿਆ।

''ਨਹੀਂ, ਵੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਏ।'' ਉਹ ਇਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬਹਿ ਗਈ। ਮੈਂ ਵੀ ਲਾਗੇ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ, ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇੱਟ ਵਾਂਗ ਮੱਥੇ ਆ ਵੱਜੀ। ਬਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਮੇਰੀ ਵਲ ਧਿਆਨ ਫੇਰਿਆ। ''ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਬਿਮਾਰ ਐ?''

''ਮੈਂ ਸੂਰਜਪੁਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਉੱਚੀ ਲੰਮੀ ਨਰਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?'' ਮੈਂ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛ ਕੀਤੀ।

''ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਹਨ, ਹੁਣ ਫਿਕਰ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਡਿਊਟੀ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣਗੇ।''

''ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਡਿਊਟੀ? ਉਥੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਐ?''

''ਉਥੇ ਉਹ ਐਸ.ਪੀ. ਲੱਗੇ ਹਨ।'' ਥੋੜ੍ਹੀ ਚੁੱਪ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਹਾਲ ਐ?'' ਉਹ ਅੱਧੀ ਕੁ ਮੁਸਕਾ ਪਈ।

''ਨਾ ਹਾੜ ਸੁੱਕੇ, ਨਾ ਸਾਉਣ ਹਰੇ।'' ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਪੁੱਛ ਬਾਰੇ ਖ਼ਾਸ ਕੁਝ ਨਾ ਜਾਣ ਸਕਿਆ।

''ਇਹ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ?'' ਉਸ ਝਿਜਕ ਤੋੜ ਕੇ ਅਸਚਰਜ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ।

''ਬਈ ਜਦੋਂ ਹਾਣ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਸਭ ਦਾ ਹੀ ਇਹ ਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।''

''ਹਾਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਐ।'' ਉਸ ਹਾਉਕੇ ਵਰਗਾ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਭਰਿਆ। ਕੁਝ ਯਾਦ ਆ ਜਾਣ ਵਾਂਗ ਚੁੱਪ ਤੋੜੀ। ''ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ'' ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੌੜੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ?''

''ਨਹੀਂ, ਐਨੀ ਨਹੀਂ, ਦਰਖ਼ਤ ਆਸਿਓਂ ਪਾਸਿਓਂ ਛਾਂਗਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਸਿੱਧਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ।''

ਉਹ ਸੰਗ ਤੋੜ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਿਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ।

''ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਕਰੜੀ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਔਖੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਏ ਹੋਵੋਗੇ। ਮੈਂ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਖਿੱਝੀ ਸੀ, ਰਾਜ ਦਾ ਵਧੀਆ ਕਰੈਕਟਰ ਉਸਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਪਦਿਕ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਸੀ।'' ਉਸ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ।

''ਤੁਸੀਂ ਇਸਤਰੀ ਡਾਕਟਰ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੋਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਸਾਨ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਸਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਮਰਦੀ ਜਮਾਤ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਦੀ ਹਾਰ ਵਿਖਾਉਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ?''

''ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਆਖਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਮੈਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਦੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।'' ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਲੱਗਦਾ ਇਉਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਰਾਜ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਆਪੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

''ਮੱਧ ਵਰਗ ਦਾ ਪੇਂਡੂ ਡਾਕਟਰ, ਧੀ ਨੂੰ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕੇ ਆਪ ਸ਼ਾਨਾਂ-ਮੱਤਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਧੀ ਦੇ ਜਵਾਨ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ, ਆਪਣੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਤਰਜ਼ੀਹ ਦੇਣੀ ਹੀ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਜਵਾਨ ਜਜ਼ਬੇ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਜੁਰਅੱਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੁੰਡਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਬਦਨਾਮੀ ਸਮਝਦਾ ਏ। ਮੈਂ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੱਥੋਂ ਛੱਡਦਾ? ਕਿਉਂਕਿ ਲੜਾਈ ਤਾਂ ਲੋਟੂ ਸਮਾਜ ਵਿਰੁਧ ਸਿੱਧੀ ਟੱਕਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ।'' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ।

''ਹੁਣ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ, ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?'' ਜਸਵੰਤ ਨੇ ਚਲਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪਲਟੀ ਦੇ ਮਾਰੀ।

''ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਉਖੜ ਕੇ ਮੁੜ ਰਾਹ ਸਿਰ ਆ ਗਿਆ ਆਂ। ਉਖੜੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮੱਧ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸਥਿਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ? ਬਸ ਧੱਕੇ-ਧੌੜੇ ਤੋਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਐ।'' ਮੈਂ ਅਬਤਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਕਿਤੇ ਧੂੰ ਨਾ ਕੱਢੀਂ

ਕਹਾਣੀ

ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ

ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਦੋ ਬੰਦੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੰਮੇ ਪਏ ਦਿਸੇ। ਮੂੰਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਫੈਦ ਚਾਦਰਾਂ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੋਏ ਸਨ।

'ਉਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਜਾਗਦੇ? ਮਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ?' ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੁੱਤੇ-ਸਿੱਧ ਹੀ ਉਹਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਦਸ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਖਲੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਗਰਵਾਦ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਰਡਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਟਾਈਮ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਹਦਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਪਟਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਘਰੀਂ ਪਰਤ ਆਇਆ ਕਰਨ। ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਤ ਦੇ ਟਾਈਮ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਜਵਾਨ, ਉਗਰਵਾਦੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਮੱਗਲਰ। ਦਿਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਣ ਨਾਲ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਘਬਰਾ ਜਿਹਾ ਗਿਆ। ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣਾ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਖ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਮਿੱਸ ਕਰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਰਗੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਬਿਜਲੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਕਿੰਨਿਆਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਆਵੇਗੀ? ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਹਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ।

ਉਹਨੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਕੀ ਲਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਡਰ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕੰਬ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਪੈਰ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਧਰੇ ਉੱਡ ਪੁੱਡ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਦੂਰ ਖੜ੍ਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਦੀ ਤਾਂ ਹਿੱਲਣ ਜੁੱਲਣਗੇ?

'ਭੈਣ ਦੇਣਾ ਨਵਾਂ ਸਿਆਪਾ। ਇਕ ਗਰੀਬ ਤੇ ਕਲਾਪਾ ਬੰਦਾ ਕਿੱਧਰ ਕਿੱਧਰ ਹੋਵੇ? ਕੀ ਕਰੇ? ਕੀ ਨਾ ਕਰੇ?' ਉਹਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਂਬਾ ਛਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੱਸੀ ਅਤੇ ਡਾਂਗ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਡੌਲ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਸੀ-ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਫਾਇਰ ਨਾ ਕਰ ਦੇਣ?

ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਤਰਕੀਬ ਸੁੱਝੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੈ ਤਾਂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਖੜਕਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਮਾਦ ਦੇ ਮੋਹੜੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ, ਪਰ ਇਹ ਨਿੰਮਾ ਜਿਹਾ ਖੜਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਜਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਹੋ ਸਕਦੈ ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਪੱਤੇ ਖਾ ਕੇ ਵਿਹਲੀ ਥਾਂ ਵੇਖ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਉਸ ਡਰਦਿਆਂ-ਡਰਦਿਆਂ ਦੋ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਡਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਬਚਾਵੇਂ ਜਿਹੇ ਸੁੱਟੇ। ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਉੱਠੇ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਹਿਲਾਇਆ। ਉਗਰਵਾਦੀਏ ਤਾਂ ਮਾੜੇ ਜਿਹੇ ਖੜਕੇ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਤੋੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ- 'ਇਹ ਤਾਂ ਮੋਏ ਹੀ ਹਨ'। ਉਹਦਾ ਸ਼ੱਕ ਯਕੀਨ 'ਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦੱਬੇ ਪੈਰੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਚਾਦਰੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਹੁਤੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨੀ ਅਸੰਭਵ ਸੀ।

-ਕਿਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਫੋਟੋ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ ਇਸ ਲਈ ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਟੋਹ ਟਾਹ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਉਚਿਤ ਨਾ ਸਮਝਿਆ।

-'ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਥੇ ਖਪਾਵਾਂ? ਕਿਥੇ ਸਿੱਟਾਂ?' ਇਕ ਹੋਰ ਖ਼ਿਆਲ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

-ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੀ ਗਸ਼ਤੀ ਟੋਲੀ ਉਹਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਐ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਦੂਰਬੀਨਾਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਈ ਮੀਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਨਿੱਕੀ ਤੋਂ ਨਿੱਕੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਸੇ? ਪਲ ਪਲ ਉਹਦੀ ਸੋਚ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

-ਜੇ ਕਿਸੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਏਥੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਰੌਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਰੌਲਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਉਂਦਾ।

ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਡਰੇ ਤੇ ਸਹਿਮੇ-ਸਹਿਮੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚਾ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਦਾ। ਹਰ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ 'ਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੌਤ ਪਰਛਾਈ ਵਾਂਗ ਹਰ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰੀ ਫਿਰਦੀ ਸੀ।

ਇਕ ਹੋਰ ਖ਼ਿਆਲ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ- 'ਜੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਾਂ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਕੇਸ ਸਿਰ ਪਾ ਦੇਣੈ ਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਉਗਰਵਾਦੀਆਂ ਤਕ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੰਦੇ ਫਲਾਣਿਆਂ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਖਾਨਾ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰ ਬਾਰ ਫੂਕ ਦੇਣੈ ਤੇ ਜੀਆ ਜੰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਂਜ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦੇਣੈ।' ਉਹਦੀ ਜਾਨ ਦੋਹ ਪੁੜਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫਸੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਇਕ ਵਾਰ ਉਹਨੂੰ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਘਰ 'ਚੋਂ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਦੇ ਕੋਠੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਘਰ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੰਦੇਹਾਂ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਲਾਟ ਬੁਝਣ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ।

ਉਸ ਖ਼ਿਆਲ ਦੀ ਵੱਟ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰੇ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਹਲਕੇ ਦੇ ਥਾਣਾ ਇੰਚਾਰਜ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ- 'ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਉਗਰਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਥਾਣੇ ਇਤਲਾਹ ਦੇਵੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਏ-ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਪੁਲਿਸ ਅਜਿਹੇ ਮਸ਼ਕੂਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਕਰਦੀ ਏ....।'

ਬਹੁਤ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਜਿਗਰਾ ਕਰਕੇ ਥਾਣੇ ਖ਼ਬਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਉਹ ਕਦੀ ਤੁਰਦਾ ਤੇ ਕਦੀ ਰੁਕਦਾ। ਇਕ ਭੈਅ ਜਿਹਾ ਉਹਦੇ ਮਨ 'ਚ ਬੈਠਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਸੱਚ ਨੂੰ ਝੂਠ ਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਐ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਛੱਡੀਆਂ ਹਨ।

-ਸਾਲੇ, ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਉਲਟਾ ਸਿਰ ਨਾ ਪਾ ਦੇਣ। ਇਸ ਖ਼ਿਆਲ ਨੇ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਸੂਤ ਲਈ ਸੀ। ਕਦਮ ਅਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜਨ-ਮੁੜਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਰੀ ਹਿੰਮਤ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੀ....'ਚੱਲ ਦੇਖੀ ਜਾਏਗੀ। ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਹੰਨੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗੀ।' ਇਹ ਸੋਚ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਥਾਣੇ ਤਕ ਧੂ ਕੇ ਲੈ ਆਈ।

ਥਾਣੇ ਦੇ ਗੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸੰਤਰੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ- ''ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ? ਕਿਸ ਕੋ ਮਿਲਣਾ ਹੈ?'' ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਬੱਟ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ।

''ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਸਾਬ੍ਹ ਨੂੰ ਮਿਲਣੈ?'' ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਬੋਲ ਨਿਕਲਿਆ।

''ਮਿਲਣੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਨਿਆਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਜਾਹ।''

''ਉਹ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਐ?'' ਮੈਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਥਾਣੇ 'ਚ ਆਇਆ ਆਂ।''

''ਬਸ ਸਾਡਾ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦੇ ਜਾਹ ਤੇ ਅੱਗੇ ਚਲਿਆ ਜਾਹ।'' ਉਹਨੇ ਗੱਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਕੀਤੀ।

ਉਹਨੇ 20 ਰੁਪਏ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ- 'ਬੱਸ ਮੇਰੀ ਜੇਬ 'ਚ ਐਨੇ ਈ ਨੇ' ਉਹਨੇ ਜੇਬ ਉਲਟੀ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਈ।

ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਡਰਦਾ-ਡਰਦਾ ਵੱਡੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਥਾਣਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸਰਦਾਰ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾਈ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਕਾਲੀ ਐਨਕ ਲਾਹ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ- 'ਆ ਬਾਈ! ਕਿਵੇਂ ਆਉਣਾ ਹੋਇਆ?'

''ਜਨਾਬ! ਮੇਰੀ ਅੱਜ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਖੇਤ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ, ਮੇਰੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਲੰਮੇ ਪਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਚਾਦਰਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ।

ਇਹ ਏਥੇ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਲੰਮੇ ਪਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਇਹ ਉਗਰਵਾਦੀਏ ਈ ਹੋਣਗੇ....ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਲੁਕਦੇ-ਛੁਪਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਥੱਕ ਟੁੱਟ ਕੇ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ...ਕਦੀ ਤਾਂ ਪਾਸਾ ਪਰਤਣਗੇ ਜਾਂ ਅੰਗ ਹਿਲੌਣਗੇ। ਅੰਤ ਮੇਰਾ ਭੈਅ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਹੱਦ ਟੱਪ ਗਿਆ। -ਇਹ ਮਰੇ ਹੋਏ ਹਨ....ਜਿਊਂਦੇ ਤੇ ਨਹੀਂ....। ਮੈਂ ਜਨਾਬ ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਏ, ਹੁਣ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਏ ਕਰ ਲਓ...।''

''ਹੂੰ, ਬੰਦੇ ਆਪ ਮਾਰ ਕੇ ਹੁਣ ਸੱਚਾ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਥਾਣੇ ਆ ਵੜਿਐਂ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਬੰਦੇ ਸਨ?''

''ਮੈਂ ਤੇ ਜੀ, ਇਕੱਲਾ ਈ ਆਂ।''

''ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਤੇਰੇ ਜਿਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ ਵਾਹ ਪੈਂਦੈ।''

ਉਹਨੇ ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੋੜੇ ਹੋਏ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਰੂਲ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸੀ-ਸੀ, ਕਰਦਾ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਹੌਲਦਾਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ- ''ਕਰੋ ਇਸ ਕੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼, ਅਭੀ ਸੱਚ ਉਗਲ ਦੇਗਾ...ਸਾਲਾ ਮਕਰਾ ਜੱਟ....''।

''ਜਨਾਬ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਕੁੱਤੇ ਬਿੱਲੇ ਨੂੰ ਸੋਟੀ ਨੀਂ ਮਾਰੀ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਓ...।''

''ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਆਪੇ ਇਥੇ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਅਸਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪੁੱਛਣੈ। ਇਹ ਬੰਦੇ ਤੂੰ ਹੀ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੇਰੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਮੁਜਰਮ ਏਂ। ਕਾਤਲ ਏਂ। ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਤੂੰ ਆਪੇ ਚੱਲ ਕੇ ਆ ਗਿਐਂ। ਸਾਨੂੰ ਢੂੰਡਣਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ...।''

'ਸਾਲਿਆ ਗੁੱਜਰਾ, ਤੂੰ ਆਪੇ ਈ ਫਸਿਐਂ। ਨਿਆਣੇ ਲੈ ਕੇ ਕਿਤੇ 'ਪੀਲੀਭੀਤ' ਵਲ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਆਪੇ ਸੂਹਾਂ ਕੱਢਦੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ। ਹੁਣ ਖਾ ਡੰਡੇ...' ਉਹਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ 'ਚ ਕਿਹਾ।

''ਓਏ! ਤੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦਾ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ 'ਜਾਸੂਸ' ਤੇ ਨਹੀਂ? ਸ਼ਕਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਜਾਸੂਸਾਂ ਵਾਲੀ ਲੱਗਦੀ ਏ। ਦੱਸ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵੱਢੀ ਲਈ ਤੂੰ? ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਫਸਾ ਨਾ ਦੇਵੀਂ।'' ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦਾ ਕਾਲਜਾ ਹਿੱਲ ਗਿਆ। ਰੋਹਬ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

''ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਸਾਬ੍ਹ! ਕਿਸੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਐ।''

''ਅੱਛਾ! ਹੁਣ ਥਾਣਾ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖ ਲੈ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾਤ ਵੀ, ਜਿਹੜੀ ਕੋਠੜੀ 'ਚ ਕਹੇਂਗਾ, ਓਸੇ 'ਚ ਤੈਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਹੁਣ ਤੇਰਾ ਥਾਣੇ 'ਚ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਬਣਿਆ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।

ਜੇ ਉਹ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਤੂੰ ਟੋਆ ਕੱਢ ਕੇ ਦੱਬ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਥਾਣੇ ਜ਼ਰੂਰ ਇਤਲਾਹ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੰਮ ਥੋੜ੍ਹੇ ਆ-ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਢੇਟੇ ਹੀ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਝੂਠ ਸੱਚ ਐਵੇਂ ਹੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੇ ਆਂ...।'' ਇਕ ਸੱਚ ਉਹਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ।

''ਉਹ ਵਾਕਿਆ ਈ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਤੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦੈਂ।'' ਉਹਨੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ।

''ਹਾਂ ਜਨਾਬ! ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੰਮੇ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮੁਰਦਾ ਹੋਵੇ।''

''ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ ਹਥਿਆਰ ਸੀ?''

''ਹਥਿਆਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ। ਚਾਦਰੇ ਥੱਲੇ ਭਾਵੇਂ ਹੋਵੇ।''

''ਫਿਰ ਉਹ ਮਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਗਏ?''

''ਜਨਾਬ! ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣਗੇ।''

''ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨੀ। ਹਥਿਆਰ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਲੁਕੋ ਲਏ ਹੋਣਗੇ ਸਾਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।''

''ਨਾ ਜਨਾਬ! ਮੈਂ ਹਥਿਆਰ ਕੀ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਹਥਿਆਰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜਿਹੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਗਲ ਪਾਏ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਐ।''

''ਮੈਂ ਜਾਣਦੈਂ...ਬੰਦੂਕ ਤੇ ਘੋੜੀ ਜੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹੁੰਦੈ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦੈ...।''

''ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਟਾਂ, ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਆਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਪੈਲੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲਦਾ ਆਂ...।''

''ਫਿਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਈ ਇਹਨਾਂ ਕਿਹੜੀ ਤੇਰੀ ਕੁੜੀ ਚੁੱਕੀ ਸੀ...ਸੱਚ ਦੱਸ।''

''ਜਨਾਬ! ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੁਲਿਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਏ ਜਾਂ ਉਗਰਵਾਦੀ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਖ਼ਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਗਰਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਏਥੇ ਲਿਆ ਕੇ ਟੱਟੂ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੈ...ਤੁਸੀਂ ਚੱਲ ਕੇ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲਵੋ...।''

''ਤੇਰਾ ਇਹ ਸ਼ੰਕਾ ਸੱਚਾ ਹੋ ਸਕਦੈ।'' ਥਾਣੇਦਾਰ ਉਹਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ''ਗੁੱਜਰ ਸਿਹਾਂ ਇੰਜ ਤੇਰਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ...।''

''ਉਹ ਕਿਉਂ? ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੇਰੇ ਖੇਤ 'ਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲੈ ਦੇਹ। ਹੁਣ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ਤੇਰੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਐ...।'' ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਕੌੜੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਹਦੇ ਵਲ ਕੱਢੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਹੁੱਝ ਉਹਦੀ ਵੱਖੀ 'ਚ ਮਾਰੀ। ਉਹ ਡਰਦਾ ਮਾਰਾ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ।

''ਮੇਰਾ ਬਚਾਅ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੈ'' ਉਹਨੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲਏ।

''ਜੇ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਖਾਣੇ ਈ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਉਂਜ ਇਕ ਲੱਖ, ਦੋ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ'' ਉਹਨੇ ਇਕ ਉਂਗਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ।

''ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਕੋਈ 'ਵਾਜ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰੂਗਾ।'' ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਯਰਕ ਗਿਆ।

''ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਵਾਅਦੈ। ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਪਾਸਾ ਪਲਟ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਆਂਗਾ, ਪਰ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਧੂੰ ਨਾ ਕੱਢੀਂ। ਗੱਲ ਦੂਜੇ ਕੰਨੀਂ ਨਾ ਪਵੇ।''

''ਮੈਂ....ਮੈਂ....ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਆਂ-ਕੋਈ ਰੈਅਤ....।''

''ਚੱਲ ਹੁਣ ਬਾਹਰ ਬਹਿ ਜਾ। ਮੈਂ ਦਿਮਾਗ ਲੜਾਉਂਦਾ ਆਂ...।''

ਉਹਨੇ 10 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਦਲ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਸਲੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਦੋ ਬੁਲਟ ਪਰੂਫ਼ ਜੀਪਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤ ਵਲ ਕੂਚ ਕਰ ਗਏ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਅਗਲੀ ਜੀਪ ਵਿਚ ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਲਿਆ।

ਅੰਦਰਖ਼ਾਤੇ ਉਹ ਪੂਰੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਿਰ ਠਕੋਰਿਆ- 'ਭੈਣ ਦੇਣਿਆ, ਜੇ ਤੇਰੀ ਇਤਲਾਹ ਗ਼ਲਤ ਨਿਕਲੀ ਜਾਂ ਤੇਰੇ ਪਤੰਦਰ ਓਥੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਖ਼ੈਰ ਨਹੀਂ।' ਉਹਨੇ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

''ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ-ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਡੰਡਾ ਗਰੀਬਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਰ੍ਹਦੈ। ਅਮੀਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕਬਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਲੁਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਓ। ਬਚ ਬਚ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਓ....।''

''ਕੌਣ ਕਹਿੰਦੈ?''

''ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਆਂ। ਉਂਜ ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਜਾਣਦਾ ਏ।''

''ਓਇ ਅਸੀਂ ਨੀਂ ਡਰਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਜਰ ਤੋਂ। ਇਹ ਅਠਾਈ ਗੋਲੀਆਂ ਵਾਲਾ ਕਿਸ ਲਈ ਏ, ਇਕੋ ਵਾਰ ਕੱਢ ਦਿਆਂਗੇ।'' ਉਹਨੇ ਪਿਸਤੌਲ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ।

''ਆਹੋ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਹੜੇ ਪੈਸੇ ਲੱਗੇ ਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਸਲਾ ਏ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਾ ਫੂਕ ਦੇਵੋ। ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦੈ'' ''ਬਹੁਤਾ ਚਬੜ ਚਬੜ ਨਾ ਕਰ। ਬੰਦਾ ਤੂੰ ਚਾਲੂ ਲਗਦੈਂ। ਪੂਰਾ ਖੋਚਰੀ...।''

''ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਨਾਬ! ਗਾਲ੍ਹ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੂੰਦੇ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾ ਕੇ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਸਮਝਦੇ ਓ।''

''ਹੁਣ ਦੱਸ ਤੇਰਾ ਖੇਤ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੂਰ ਐ।'' ''ਬਸ ਚਾਰ ਕੁ ਖੇਤ ਰਹਿ ਗਿਐ। ਓਥੋਂ ਮੋੜ ਮੁੜੇਗਾ। ਸਿੱਧੀ ਪਲਾਟੀ ਮੇਰੇ ਖੇਤ 'ਚ ਜਾਂਦੀ ਏ।''

ਮੋੜ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਆਪਣੀ ਜੀਪ ਰੋਕ ਲਈ ਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਟਰੈਗਰਾਂ 'ਚ ਪਾ ਲਈਆਂ।

ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਕਿੱਲੇ ਦੀ ਵਾਟ ਤੋਂ ਉਂਗਲ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਿਆ...''ਔਹ ਜੇ ਮੇਰੀ ਕੋਠੜੀ ਤੇ ਉਥੇ ਹਨ ਓਪਰੇ ਬੰਦੇ...।''

''ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਦਿਸਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਿਥੇ ਹਨ?'' ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕਾਲੀ ਐਨਕ ਲਾਹ ਕੇ ਏਧਰ ਓਧਰ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰੀ।

''ਭੁੱਕੀ ਤੇ ਅਫ਼ੀਮ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪੈੜ ਤਾਂ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਸਿਆਣ ਲੈਂਦੇ ਓ, ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਗਾਹ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਐ?''

''ਚੱਲ ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਲੱਗ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੋਂ ਫਾਇਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਰਾ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧੂੰਗਾ।''

''ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਏ।''

ਉਹਨੇ ਦੋ ਅੱਗ ਰੱਖਿਅਕ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸੱਦ ਕੇ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ- ''ਇਸ ਕੋਠੜੀ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਓ ਪਰ ਗੋਲੀ ਮੇਰੀ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ 'ਤੇ ਚਲਾਇਓ...।'

ਉਹ ਢਿੱਡ ਭਾਰ ਰਿੜ੍ਹਦੇ ਰਿੜ੍ਹਦੇ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਕੋਠੜੀ ਵਲ ਕਰ ਲਏ। ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

''ਉਹ ਤਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਐਵੇਂ ਮੂਤੀ ਜਾਂਦੇ ਓ,'' ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਭਿੱਜੀ ਹੋਈ ਪੈਂਟ ਵਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ।

''ਚੁੱਪ ਕਰ, ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਲੈਣਗੇ?'' ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਘੂਰਿਆ।

''ਮਰੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੋਲ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣਿਆ।''

''ਸਾਲਿਆ, ਬਕਵਾਸ ਬੰਦ ਕਰ।''

ਉਸ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾਲ ਟੱਪਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਖਾਲ ਗਿੱਲਾ ਤੇ ਉੱਚਾ ਸੀ। ਉਹਤੋਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸੰਭਾਲਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਉਹਦਾ ਪੈਰ ਫਿਸਲ ਗਿਆ ਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਹੱਥੋਂ ਛੁੱਟ ਗਈ।

ਇਕ ਫਾਇਰ ਅਚਨਚੇਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੱਸ ਇਕ ਫਾਇਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਫਾਇਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਗੋਲੀਆਂ ਕੋਠੜੀ ਤੇ ਕੁਝ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਮਾਰੀਆਂ। ਆਪਣੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਗੋਲੀਆਂ ਕਮਾਦ ਵਿਚ ਵੀ ਠੋਕ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬੀ ਫਾਇਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਝੁਕ ਕੇ ਪਿਸਤੌਲ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਫਾਇਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭਿੱਜੇ ਪਏ ਸਨ।

''ਲਓ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਾ ਆਂ।''

ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾਲ ਟੱਪ ਗਿਆ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਗੇ ਆ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

''ਇਹ ਤਾਂ ਜਨਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਏਥੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ....।''

''ਸਾਲਿਆ, ਮੈਂ ਬੱਟ ਮਾਰੂੰਗਾ ਚਿੱਤੜਾਂ 'ਤੇ''

ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਬੰਦੂਕ ਉਹਦੇ ਵਲ ਸਿੱਧੀ ਕੀਤੀ।

ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਤੋਂ ਚਾਦਰਾ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ। 'ਲਓ ਤਸੱਲੀ ਕਰ ਲਓ।'

ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਸੁੱਕਾ ਈ ਮੋਰਚਾ ਫਤਿਹ ਹੋ ਗਿਆ..। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੋਬਾਇਲ ਰਾਹੀਂ ਪੁਲਿਸ ਰੇਡ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਬਾਰੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਤੇ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੌਕਾ ਏ ਵਾਰਦਾਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸਲਾ ਰੱਖ ਕੇ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਏ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜੱਫੀ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਉਹਦੀ ਦਲੇਰਾਨਾ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਗਦ ਇਨਾਮ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹ ਲਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਥਾਣੇ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਲਈ ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਆਇਆ। ਕਿਸੇ ਆਉਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਕੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਮੁਠਭੇੜ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਮੇਰਾ ਤੇ ਕਿਤੇ ਨਾਂਅ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। 'ਸਾਲੇ, ਨਕਲੀ ਡਰਾਮਾ ਰਚ ਕੇ ਇਨਾਮ ਤੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਲੈ ਗਏ।' ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲੈ ਸੱਥ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। 'ਚਲੋ, ਆਪਾਂ ਥਾਣੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪੁੱਛੀਏ ਤੇ ਸਹੀ'

ਸਿਆਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ। 'ਗੁੱਜਰਾਂ ਗੱਲ ਠੱਪੀ ਰਹਿਣ ਦੇਹ'।

ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੱਦ 'ਤੇ ਅੜਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਉਹਨੂੰ ਕੜਕ ਕੇ ਪਿਆ-'ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ...ਕਿਤੇ ਧੂੰ ਨਾ ਕੱਢੀਂ। ਤੂੰ ਫਿਰ ਆ ਗਿਆ ਏਂ'। ਹੌਲਦਾਰ ਕਰ ਇਹਨੂੰ ਹਵਾਲਾਤ 'ਚ ਬੰਦ'।

'ਜਨਾਬ! ਮੈਂ ਤੇ ਊਂ ਈ...।' ਬੋਲ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ।

ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਰਿਆ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ

ਭਾਗ - 1

ਫੱਤੇ ਨੇ ਤ੍ਰਬਕਦਿਆਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੇਖਿਆ,

''ਮੈਂ ਰੁਪਈਆ ਫੜੂੰ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੋਂ। - ਇਉਂ ਨੀਂ ਘਾਣੀ ਲੋਟ ਆਉਣੀ। ਮੱਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਫੇਰੇ ਲੈਣੇ ਈ ਪੈਣਗੇ। ਜੇ ਹੁਣ ਨਾ ਕੋਈ ਜੁਗਤ ਬਣਾਈ, ਫੇਰ ਖੁਰ ਵੱਢਣਗੇ।''

ਫੱਤੇ ਨੂੰ ਫਿੱਸਤ ਮਿੱਟੀ ਵਾਂਗ ਵਹਿੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸਰੀਰ ਕੁਝ ਚੁਸਤੀ ਫੜਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚੋਂ ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਅਗਲੇ ਪਲ ਹਰੋ, ਵਿਚੋਂ ਭਾਫ਼ਾਂ ਛੱਡਦੀ ਚਾਹ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਈ। ਹਰੋ ਨੇ ਪੀੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਚਾਹ ਮੰਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਂਡਿਆਂਵਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਟੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ।

''ਫੱਤੂ ਬਾਟੀਆਂ 'ਚ ਚਾਹ ਪਾ।''

ਵਰਿਆਮੇ ਦਾ ਬੋਲ ਸੁਣ ਕੇ ਫੱਤੇ ਨੇ ਸਿਰ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਹੱਡਲ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਉਲਝੀ ਅੱਧ-ਚਿੱਟੀ ਦਾਹੜੀ ਛਿੜਰੇ ਵਾਂਗ ਖਿਲਰੀ ਪਈ ਸੀ। ''ਤੂੰ ਏਨਾ ਦਿਲ ਕਿਉਂ ਢਾਹੁੰਨਾ ਐਂ।'' ਵਰਿਆਮੇ ਦੀ ਖਰਵੀ ਪਰ ਮੋਹ-ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੜ੍ਹਕ ਵੇਖ ਕੇ ਫੱਤਾ ਖਸਿਆਨੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਦਾ ਚਾਹ ਬਾਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

''ਦਿਲ ਚਾਚਾ ਕਾਹਤੋਂ ਢਾਹੁੰਨਾ ਆਂ। ਫੇਰ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ। ਤੂੰ ਮੁਢੋਂ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਐ। ਏਥੇ ਵੀ ਤੂੰ ਹੀ ਤਾਰੇਂਗਾ। ਨਹੀਂ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਫੱਟੀ ਪੋਚਣ ਦੀ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਆਹ ਖੂਹੀ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਖੂਹੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਅਖੇ ਇਹਦੀ ਕਿਹੜਾ ਵੇਲ ਵਧਣੀ ਐ।''

ਬਾਟੀ ਫੜਦਿਆਂ ਵਰਿਆਮੇ ਨੇ ਭਰਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, ''ਇਹ ਖੇਡ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਨੀਲੀ ਛਤਰੀ ਵਾਲੇ ਦੀ ਐ। ਜੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਭੈਣ ਦੇਣਾ ਆਬਣ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਰਿੰਨ ਕੇ ਖਾ ਜਾਵੇ।''

ਫੱਤੇ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਬੂਹਾ ਫਿਰ ਖੜਕਿਆ, ਫੱਤਾ ਤ੍ਰਬਕ ਕੇ ਚੁਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਫੱਤੇ ਨੇ ਬਾਟੀ ਥੱਲੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,

''ਚੰਗਾ ਚਾਚਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਚੱਲਾਂ ਫੇਰ। ਗਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਵੀ ਕੱਢਣੀਆਂ। ਏਧਰ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਪੱਠੇ ਪਾ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ।''

''ਕਿਉਂ ਬਿਸ਼ਨੋ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਐ।''

''ਉਹਤੋਂ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਈ ਮਸਾਂ ਹੁੰਦਾ ਐ।''

ਆਖਦਾ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

ਵਰਿਆਮ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਕੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਝਾਕਦੇ ਸਰਵਾੜ ਵਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਉਸ ਉੱਠ ਕੇ ਧੋਤੀ ਬੰਨੀ, ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਮੰਡਾਸਾ ਸੰਵਾਰਿਆ। ਧੌੜੀ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਪਾ ਕੇ ਡਾਂਗ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਹਾਲੇ ਮੂੰਹ-ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਸਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੱਸੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਸੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਬਿੜਕ ਆਈ ਤੇ ਉਹ ਸਤੰਭ ਹੋ ਕੇ ਖਲੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਲ ਕੁ ਪਤਲੇ-ਮੈਲੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤਾ ਰਿਹਾ, ਕਦੇ ਕਦੇ ਹਾਲੀ ਦਾ ਤੱਤਾ-ਠੰਨ੍ਹਾ ਜਾਂ ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਪੈਂਧੀ ਪਰਾਣੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਉਲਾਂਘਾਂ ਹੋਰ ਭਰ ਲਈਆਂ, ਪਰ ਉਰਾਰ ਖਲੋਤੀ ਕਿੱਕਰ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਪਰਛਾਈ ਹੇਠ ਖਲੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਧੌਣ ਘੁਮਾ ਕੇ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਤਾੜਿਆ।

''ਕਿਤੇ ਭੈਣ ਦਾ ਫੇਰਾ ਜੀਤੂ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਬੰਦੇ ਨਾ ਬਿਠਾਈ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ।''

ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੀਂ ਵਾਪਸ ਸਿੱਧਾ ਫੱਤੇ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਫੱਤਾ ਧਾਰਾਂ ਚੋਅ ਕੇ ਹਟਿਆ ਸੀ। ਬਿਸ਼ਨੋ ਨੇ ਸਿਰ ਉੱਤੋਂ ਪੱਲੂ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਲਿਆ। ਫੱਤੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੋਤੀ ਨਾਲ ਨੱਕ ਪੂੰਝਦਿਆਂ ਵਰਿਆਮੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ,

''ਫੱਤਿਆ ਤੇਰੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੋਗੀ।''

ਫੱਤਾ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨੋ ਉਸ ਵਲ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਘਬਰਾ ਕੇ ਝਾਕੇ।

''ਮਹਾਜਨਾਂ ਆਲੀ ਪੈਲੀ 'ਚ ਹਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ।''

''ਹੈਂ !'' ਫੱਤੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ''ਫੇਰ?''

''ਫੇਰ ਕੀ?'' ਉਸ ਬਾਹਰ ਪਸਰਦੇ ਸਫੈਦ ਚਾਨਣ ਵਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, ''ਤੂੰ ਕਾਇਮ ਹੋ, ਮੈਂ ਗੱਜੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਨਾ ਆਂ। ਇਉਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜਮਾਂ ਮਿੱਟੀ ਹੋ-ਜੂ।''

ਵਰਿਆਮਾ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਬੂਹਾ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਫੱਤਾ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤਾ ਬਿਸ਼ਨੋ ਵਲ ਝਾਕਿਆ। ਉਹ ਬੋਲੀ, ''ਗੱਲ ਤਾਂ ਫੇਰ ਓਹੀ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਦਸਦੀ ਸੀ।''

''ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਬਾਪੂ।'' ਸੁੱਖੂ ਨੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਪਰ ਫੱਤੇ ਨੇ ਉਸਦਾ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਸਾਂ ਸਾਂ ਕਰਦਾ ਭਾਸਿਆ। ਬਿਸ਼ਨੋ ਫੇਰ ਬੋਲੀ, ''ਗੱਲ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਵਰਿਆਮੇ ਦੀ ਸੱਚ ਐ। ਜ਼ਮੀਨ ਹੱਥੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਕਾਣੀ ਕੌਡੀ ਦੇ ਹੋ-ਜਾਂਗੇ।''

ਵਰਿਆਮਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁੜ ਆਇਆ।

''ਗੱਜਾ?'' ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਫੱਤੇ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਹਰਾਸਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

''ਗੱਜਾ ਤਾਂ ਮਿਲਿਆ ਨੀਂ। ਆਪਾਂ ਈ ਚੱਲਦੇ ਆਂ। ਵੇਖਦੇ ਆਂ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੂੰ।''

ਖੇਤ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਿਆ, ਜੀਤੂ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਨੈਬੀ ਹੱਲ ਵਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਗੇ ਆਉਂਦੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੱਤੇ ਦਾ ਦਿਲ ਵਧ ਗਿਆ। ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਫੱਤੇ ਨੇ ਸਹਿਮਿਆ ਜਿਹਾ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ, ''ਹਲ ਕੀਹਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਜੋੜਿਆ ਉਇ?''

ਨੈਬੀ ਨੇ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਆਪਣੀ ਧੁੰਨ ਵਿਚ ਬਲਦ ਹੱਕਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

''ਇਹ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਕਣਕ ਨੂੰ ਖੜੀ ਦਿਸਦੀ ਤੈਨੂੰ।''

ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਫੇਰ ਕੋਈ ਨਾ ਆਇਆ। ਫਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਭਾਂਬੜ ਮੱਚਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ। ਉਹਨੇ ਪਰਾਣੀ ਹੱਥ ਲੈ ਕੇ ਨੈਬੀ ਨੂੰ ਧੌਣ ਤੋਂ ਜਾ ਫੜਿਆ। ਉਹਨੇ ਫੱਤੇ ਨੂੰ ਡਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਫੈਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, ''ਆਪਦੀ ਪੈਲੀ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ, ਪੁੱਛਣਾ ਕੀਹਨੂੰ ਸੀ।''

ਫੱਤੇ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਧੌਲ ਧਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹਲ ਦੀ ਮੁੰਨੀ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਤੇ ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਟੇਢਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਜੇ ਉਠਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੱਤੇ ਨੇ ਪਰਾਣੀ ਜੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਧੱਕੇ ਮਾਰੇ। ਨੈਬੀ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਵਰਿਆਮਾ ਕੋਲ ਚੁਪ-ਚਾਪ ਖਲੋਤਾ ਰਿਹਾ। ਬਲਦ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੁਕ ਗਏ। ਧੌਲ-ਧੱਫੇ ਨਾਲ ਨੈਬੀ ਦੀ ਪੱਗ ਲਹਿ ਗਈ। ਵਰਿਆਮੇ ਨੇ ਉਸਦੀ ਪੱਗ ਚੁੱਕ ਉਸਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, ''ਉਇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੁੰਡਿਆ। ਪੱਗਾਂ ਪੁੱਗਾਂ ਤਾਂ ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਈ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਪੱਗ ਦਾ ਕੀ ਐ। ਫੇਰ ਲਪੇਟ ਲੈ। ਜਾਹ ਮੇਰਾ ਸ਼ੇਰ, ਗੁੱਸਾ ਨੀ ਕਰੀਦਾ।''

ਨੈਬੀ ਨੇ ਪੱਗ ਚੁਪ ਚਾਪ ਉਗੜੀ-ਦੁਗੜੀ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਲਪੇਟੀ। ਹਲ ਕਿੱਲੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪੰਜਾਲੀ ਉੱਤੇ ਟੰਗਿਆ। ਫੱਤਾ ਜੇਤੂ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੈਬੀ ਮਗਰ ਕੜਵਾਹਟ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਲਦ ਪੁਲੀ ਉਤਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਵਰਿਆਮੇ ਨੇ ਫੁਰਕੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਮਸਕੀਨ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਖਿਆ,

''ਜੇ ਜਨਾਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲੈ ਲੈਣ। ਤੀਵੀਆਂ ਮਰਦ ਜੰਮਣ ਲਈ ਅੱਕੀ-ਪਲਾਹੀਂ ਹੱਥ ਨਾ ਮਾਰਨ।''

ਫੱਤੇ ਨੇ ਧੂੜ ਵਿਚ ਟਿਮਕਣੇ ਵਾਂਗ ਸਿਮਟਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੈਬੀ ਵਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਗਾਲਾਂ ਹੋਰ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। ਜੋਸ਼ ਤੇ ਰੋਹ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਹੌਲਾ ਸਰੀਰ ਭਬੂਕੇ ਵਾਂਗ ਮੱਚਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਉਦਮੂਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਖੇਤ ਸੁੰਨਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੀਦੀਪੁਣਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਗਿੱਠ ਕੁ ਦਾ ਦਿਨ ਝਬਦੇ ਹੀ ਸਿਮਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਰਿਆਮੇ ਨੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਕਿੱਸੇ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾ ਸੁਣਾ ਫੱਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿਹੜੀ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਝਿਜਕ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ, ਉੱਚੇ-ਨੀਵੇਂ ਕੱਚੇ ਘਰ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਜਾਪੇ। ਬਿਸ਼ਨੋ ਨੇ ਛੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਹੜਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਲਿਆ ਕੇ ਫੜਾਇਆ। ਹਨੇਰਾ ਪਲੋ-ਪਲੀ ਸਹਿਮਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੇ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਫੇਰ ਵਰਿਆਮੇ ਨੇ ਡਾਂਗ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, ''ਆ ਉੱਠ।''

''ਕਿਧਰ ਨੂੰ?''

''ਉਇ ਮੂਰਖਾ, ਨੰਨਾ ਨਹੀਂ ਪਾਈਦਾ।''

ਫੱਤਾ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਪੁੱਛੇ, ਉਸਦੇ ਮਗਰ ਹੀ ਉੱਠ ਖਲੋਤਾ। ਗਲੀ ਛਿੱਪਦੀ ਪਰਛਾਈ ਨਾਲ ਗੁਲੇਫੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਟੁਣਕਾਰ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਰਿਆਮਾ ਮੋਢੇ ਡਾਂਗ ਰੱਖੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਅੱਗੇ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਭਾਰੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਧਮਕਾਰ ਬੀਹੀ ਦੀ ਚੁੱਪ ਤੋੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਛੱਤੇ ਖੂਹ ਕੋਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਮੁੰਡੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਵਰਿਆਮਾ ਮੱਲ੍ਹ ਦੇ ਘਰ ਵਲ ਮੁੜਿਆ, ਫੱਤੇ ਦਾ ਅੰਦਰ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਸ ਹੱਥਲੀ ਬਰਛੀ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜ ਲਈ। ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਉਹਨਾਂ ਲਾਗੋਂ ਲੰਘਦਾ, ਮਗਰ ਭਉਂਕੇ ਵੇਖਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਫੱਤੇ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਵਰਿਆਮੇ ਨੇ ਡਾਂਗ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਪਾ ਲਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਪੁੱਠਾ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਬੱਕਰਾ ਬੁਲਾਇਆ। ਫੱਤਾ ਡਰ ਨਾਲ ਸੁੰਗੜ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੋਬਾਰਾ ਫਿਰ ਗਰਜਿਆ, ਅਵਾਜ਼ ਦੂਰ ਤੱਕ ਘੰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖੋਲਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

''ਮੱਲ੍ਹ, ਕੱਢ ਉਇ ਆਪਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆ ਉਇ! ਮਹਾਜਨਾਂ ਆਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੋਵਾ ਕਰਾਵਾਂ!'' ਉਸਦੀ ਭਵਕਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਗੂੰਜ ਪਾਉਂਦੀ ਲੰਘ ਗਈ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਿੱਕੀ-ਮੋਟੀ ਗਹਿਮਾ-ਗਹਿਮੀ ਧੂੜ ਵਾਂਗ ਦਬ ਗਈ। ਪਿੱਛੇ ਖਲੋਤਾ ਫੱਤਾ ਸਿੱਧਾ ਮੱਲ੍ਹ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਕਿੱਲ-ਨੁਮਾ ਤਖਤਿਆਂ ਵਲ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ''ਪ੍ਰਤ, ਜੱਟ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁੰਡੇ ਜੰਮਦਾ। ਉਇ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਆਹਢੇ ਲਾਉਂਦਾ ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਆਂ। ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ ਦੇਣਗੇ। ਉਇ ਕਦੇ ਤੀਵੀਆਂ ਨੇ ਰਣ ਜਿੱਤੇ ਐ!''

ਵਰਿਆਮੇ ਦੀ ਗਰਜਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਬਰੋਟੇ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਟਾਹਣੀ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਉੱਤੇ ਪਸਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਆਇਆ, ਚੁਫੇਰਾ ਸੁਸਰੀ ਵਾਂਗ ਸੌਂ ਗਿਆ।

''ਉਇ ਮੇਰੀ ਮੰਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਲਵਾਰਾਂ ਪੁਆ ਦੇ, ਬਿਗਾਨੇ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਸਦੇ ਕਰ।''

ਅੰਦਰੋਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹਿਲ-ਜੁਲ ਨਾ ਹੋਈ। ਫੱਤਾ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸੀ, ਅੱਗੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉੱਚੀ ਸਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਗਰ ਖਲੋਤੇ ਫੱਤੇ ਨੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਬੋਲ ਵਿਚ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਖਿਆ, ''ਮੈਂ ਆਹਨਾ ਚਾਚਾ, ਬਥੇਰੀ ਹੋ-ਗੀ, ਚਲੀਏ ਨਾ।''

''ਫੱਤਿਆ ਤੈਨੂੰ ਨੀ ਪਤਾ।'' ਵਰਿਆਮੇ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਸਵੇਂ ਬੋਲ ਵਿਚ ਉੱਤਰ ਮੋੜਿਆ, ''ਨਿੱਤ ਨਿੱਤ ਦਾ ਸਿਆਪਾ ਮੁਕਾ ਈ ਚੱਲੀਏ, ਬਾਰ ਮੂਹਰੇ ਬੇਰੀ ਦਾ ਦੁੱਖ ਈ ਦੁੱਖ। ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਜੜੋਂ ਈ ਪੱਟ ਲੈਣ ਦੇ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉੱਠ ਕੇ ਮੱਲ੍ਹੋ ਜੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਮੇਰਾਂ ਜਤਾਉਂਦੇ ਐ।''

ਫੱਤਾ ਦੂਸਰੀ ਬਾਰ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ ਤਾੜਿਆ, ਸੰਘਣੇ ਹਨੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੱਤੇ ਦਾ ਅੰਦਰ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਏਦੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਈ ਰਹਿੰਦਾ, ਬੋਲ ਕੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਜਾਹਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ।

ਦੋ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰ ਕੇ ਵਰਿਆਮਾ ਮਗਰ ਭਉਂ ਪਿਆ। ਫੱਤੇ ਦਾ ਸਾਹ ਵਿਚ ਸਾਹ ਆਇਆ, ਮਗਰ ਮੁੜਦਾ ਵਰਿਆਮਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਉਸ ਫੱਤੇ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਖਿਆ,

''ਦਬੱਲੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਠੀਕ ਰਹਿਣਗੇ। ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉੱਠ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਈ ਦੁੱਖ ਦੇਣਗੇ। ਨਾਲੇ ਜੱਟ ਤਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਈ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗੂੰ ਵਗਦੈ। ਨਹੀਂ ਇਹ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ ਛੀਂਬਾ ਦੱਸਦਾ ਐ।'' ਫੱਤੇ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਉਹ ਫੇਰ ਖਲੋ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਵਰਿਆਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਫੱਤਾ ਫਿਰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪਰ ਉਸ ਉਹਨੂੰ ਭਾਰੀ-ਭਰਕਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਖਿਆ;

''ਤੂੰ ਪੈ ਚੱਲ ਕੇ, ਚਾਰ ਤਾਂ ਕਰਮਾਂ ਐਂ।'' ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ,

''ਇਉਂ ਡਰਨ ਲੱਗੇ ਬੱਸ ਫੇਰ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ। ਫੱਤਿਆ ਇਹਨੀ ਰਾਹੀਂ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਸਿਰ ਹਥੇਲੀ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰੇ, ਤਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹਦਾ ਗੁਜਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਐ। ਨਹੀਂ ਮਾੜੇ-ਧੀੜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਮਲੀ ਕੌਮ ਦਬਾਕੜੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਖੱਸੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਐ।'' ਫੱਤਾ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਚਾਚੇ ਵਲ ਮੋਹ ਨਾਲ ਤਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਨੇਰੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਗਲੀ ਵਿਚ ਵਰਿਆਮੇ ਦਾ ਦਿਉ-ਕੱਦ ਸਰੀਰ ਕਿਸੇ ਪਰੇਤ ਵਰਗਾ ਜਾਪਿਆ। ਮੋਢੇ ਰੱਖੀ ਡਾਂਗ ਝੂਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਫੱਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਇਕ ਕੰਬਣੀ ਉੱਠੀ, ਜੋ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਤਰਥੱਲ ਪਾਉਂਦੀ ਪਸਰ ਗਈ। ਉਸ ਦਿਨ ਸੱਥ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੀਆਂ। ''ਵਰਿਆਮਾ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਖਾਂਦਾ ਐ। ਹੋਰ ਇਹਨੇ ਕੀ ਚੱਟੀ ਭਰਨੀ ਐ। ਮਹਾਜਨਾ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਜੋਖੋਂ ਵਿਚ ਪਾਵੇ।''

''ਮੈਨੂੰ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਕੀ? ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਤਾਂ ਜਾਨ ਹੂਲਦਾ ਐ।'' ਫੱਤੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਲ ਮੁੜ ਗਿਆ;

''ਏਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਭਾਉਲੀ 'ਤੇ ਵਾਹੀ ਐ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਰੱਬ ਐ! ਲੋਕ ਤਾਂ ਕੁੜੀ-ਯਾਵੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਟੁੱਕ ਖਾਂਦਾ ਐ ਤਾਂ ਵੀ ਔਖੇ ਜੇ ਭੁੱਖਾ ਮਰਦਾ ਫੇਰ ਵੀ ਔਖੇ।''

ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਅੰਦਰ ਮੱਧਮ ਜੇਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਿਸ਼ਨੋ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਗਨ ਸੀ। ਪੈਰ-ਚਾਪ ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਗ ਸੇਕਦੇ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਤੇ ਸੁਰਮੁਖ ਨੇ ਸਰੀਰ ਉਗਾਸ ਕੇ ਵੇਖਿਆ।

''ਬਾਪੂ, ਤੂੰ ਕਿਧਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ।'' ਬਖਸ਼ੇ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, ''ਅੱਜ ਏਥੇ ਬੜੇ ਮਸ਼ਕੂਲੇ ਹੋਏ।''

''ਕੱਲ ਬੜੀ 'ਤੇ ਗੋਖੇ ਨੇ ਫਿੱਲੀ ਕੇ ਬੁੱਢੂ ਦੀ ਦਾਹੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ-ਤੀ।''

''ਹੈ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ।'' ਬਿਸ਼ਨੋ ਨੇ ਪਤੀਲਾ ਮਾਂਜਦਿਆਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਆਖਿਆ। ਗੱਲ ਦੱਸਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਦਾ ਸਾਹ ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫੱਤੇ ਨੇ ਮਟਮੈਲੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਰੋੜੇ-ਰੋੜੇ ਸਿਰਾਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਲਰਜ ਰਹੀ ਸੀ।

''ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੇਰ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ ਗੋਖੇ ਦੀ ਬੇਬੇ ਮਲਕ ਦੇ ਕੇ ਆਈ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਕੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਐ।''

ਲੁਹਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਦਰ ਬੋਲਿਆ, ''ਚਾਚੀ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ ਈ ਕਰਦੇ ਆਂ।''

''ਆਹ ਕਿਹੜਾ, ਆਹ ਕਿਹੜਾ ਕਰਦੀ ਬੁੜੀ ਨੇ ਗੋਖਾ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਬੁਕਲ 'ਚੋਂ ਡੰਡਾ ਕੱਢ ਕੇ ਧੇ ਧੇ ਧਰ-ਤੀਆਂ।''

''ਗੋਖੇ ਨੇ ਲੇਰ ਮਾਰੀ।'' ਸੁਰਮਖ ਨੇ ਵਿਚੋਂ ਗੱਲ ਸਾਂਭਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ''ਤਾਈ ਮੈਂ-ਨੀ ਲਾਈ-ਤਾਈ ਮੈਂ-ਨੀ ਲਾਈ, ਕਰਦਾ ਮੂਹਰੇ ਭੱਜ ਤੁਰਿਆ। ਮਗਰੇ ਬੁੱਧੂ ਦੀ ਬੇਬੇ।''

ਫੱਤਾ ਮੁੱਛਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਕਰਾਇਆ।

''ਇਹ ਕੰਜਰ ਮੁੱਢੋਂ ਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਐ। ਕੇਰਾਂ ਬੁੱਧੂ ਗੋਖੇ ਕੇ ਘਰੇ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿ ਆਇਆ, ਬਈ ਗੋਖੇ ਨੂੰ ਗੁੱਜਰਾਂ ਨੇ ਕੁੱਟਿਆ। ਗੋਖੇ ਦੀ ਮਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਐ। ਉਹ ਡੰਗਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਜਦੀ ਫਿਰੇ। ਏਧਰ ਆ ਕੇ ਕੰਜਰ ਨੇ ਕਹਿ ਤਾ, ਗੋਖਿਆ ਮੈਂ ਥੋਡੇ ਘਰੋਂ ਆਇਆਂ, ਬੁੜੀ ਬਲਦ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਾਰੀ। ਸ਼ੈਤ ਲੱਤ-ਬਾਂਹ ਈ ਟੁੱਟ ਗੀ। ਗੋਖਾ ਘਰ ਨੂੰ ਨੱਠਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਬੁੜੀ ਸੱਚੀਂ ਲੇਰਾਂ ਮਾਰੇ। ਗੋਖੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਇਹ ਬੁੱਧੂ ਠੇਂਗਣੇ ਦੀ ਕਾਰਸ਼ਤਾਨੀ ਐ। ਉਹ ਸੱਥ ਨੂੰ ਭੱਜਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ।''

ਬਿਸ਼ਨੋ ਤਸਲੇ ਵਿਚ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਕੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਗਈ। ਬਖ਼ਸ਼ਾ ਤੇ ਸੁਰਮੁਖ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਸਾਉਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਫੱਤੇ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਿਆਲ ਜਮਾਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮਸ਼ਖ਼ਰੀ ਯਾਦ ਆਈ। ਉਸ ਦੇ ਚਿੜੀਏ ਦੇ ਖੱਕੇ ਵਰਗੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਮੁਸਕਾਣ ਫੈਲ ਗਈ।

ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੱਲ ਚੱਕਵੇਂ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਫੱਤਾ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ 'ਪਿੰਡੋਂ ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਐ' ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੱਤੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ, ''ਚੋਬਰੋ! ਐਥੋਂ ਨੀਵੇਂ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਤੱਕ ਭਲਾ ਕਿੰਨੀ ਵਾਟ ਹੋਊਗੀ।'' ''ਇਹ?'' ਜਮਾਂਦਾਰਾ ਦੇ ਪਠੀਰ ਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਛੇਤੀ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਫੇਰ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਤਾੜਦਿਆ ਕਿਹਾ, ''ਸੌ ਗਜ ਹੋਊ।''

'ਜੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਲੱਗੀ ਸੁਰਤ!'' ਪਿੱਛੇ ਖਲੋਤੇ ਮੇਘਰਾਜ ਨੇ ਥਾਪੀ ਮਾਰ ਕੇ ਪਟਾਕਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ।

''ਚਲ ਲਾ ਲੈ।'' ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਲਾਗੜ ਮਾਰ ਕੇ ਉੱਠ ਖਲੋਤਾ।

''ਲਿਆਉ ਫੇਰ ਮਿਣੀਏ।'' ਮੇਘਰਾਜ ਨੇ ਉੱਠਕੇ ਆਖਿਆ।

''ਮੈਂ ਲਿਆਉਨਾ ਆਂ।'' ਗਵਾਂਢੀ ਮੁੰਡਾ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਰੱਸਾ ਤਾ ਕੋਈ ਮਿਲਿਆ ਨਾ। ਉਹ ਬੋਤੇ ਵਾਲੀ ਬੀਂਡੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਇਆ।

''ਚਲ ਬਈ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆ।'' ਮੇਘਰਾਜ ਨੇ ਕਰਾਰੀ ਅਵਾਜ ਕੱਢੀ, ''ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਥਾਂ ਐਂ। ਮੁਣਸਫਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ।''

ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਜੇ-ਜੱਕਾ ਕਰਦਾ ਉਠ ਖਲੋਤਾ, ਖੇਸ ਲਾਹ ਕੇ ਉਸ ਖੁੰਢ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਬੀਂਡੀ ਫੜਕੇ ਮਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਏਕ ਦੋਮ ਤੇ ਬਰਕਤ ਗਿਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੋਝਵੀਂ ਅਵਾਜ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਰਾਤ ਵਿਚ ਤਿੱਖੇ ਸੁਰ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੈਂਦੀ ਹਾਸਤ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਇਕੱਲਾ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਰਿਸਕਦਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਣਤੀ ਕਰਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੀਵੇਂ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉੱਚੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਿਲਕਾਰਾਂ ਸੁਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਉਥੇ ਆਇਆ। ਸੱਥ ਭਾਂ ਭਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਉਸਦਾ ਖੇਸ ਖੁੰਢ ਉੱਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ, ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ਮੇਘਰਾਜ ਨੇ ਜਮਾਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰੋਂ ਮੁੜਦਿਆਂ ਵੇਖਕੇ ਆਖਿਆ,

''ਓ ਕੀ ਗੱਲ ਬਈ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ। ਰਾਤ ਚੌਂਕੀਦਾਰ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ, ਅਖੇ ਜਮਾਂਦਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਸ਼ੱਕਰ ਘਿਉ ਪਿੱਛੇ ਰੁਸ ਗਿਆ।''

ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਕੱਚੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਵਿਚ ਨਿਹਾਰਦਾ ਰਿਹਾ।

'ਫੇਰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਆਂਹਦੇ ਨੀਵੇਂ ਆਲੇ ਰਾਹ ਬੀਂਡੀ ਚੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਅੱਕੇ ਨਾਲ ਬੋਲੀ ਜਾਵੇ, ਨਾ ਪਾਊ ਸ਼ੱਕਰ ਘਿਉ। ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਹਲਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਲਊਂਗੇ।''

''ਰਾਤ ਤੁਸੀਂ ਹੱਦ ਕਰ ਗਏ।'' ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨੇ ਮੋੜ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ''ਕੋਈ ਨਾ, ਕਦੇ ਸਾਡੀ ਵੀ ਵਾਰੀ ਆ ਜੂਗੀ।''

ਮੇਘਰਾਜ ਨੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰਿਆ,

''ਜਾਗਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ, ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੱਟੇ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।''

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ 'ਅੰਬਰ ਦੀ ਫੁਲਕਾਰੀ'

ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਗੱਲ

ਵਾਰਤਿਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਾ ਰਵਾਨੀ ਰੁਦਨ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ

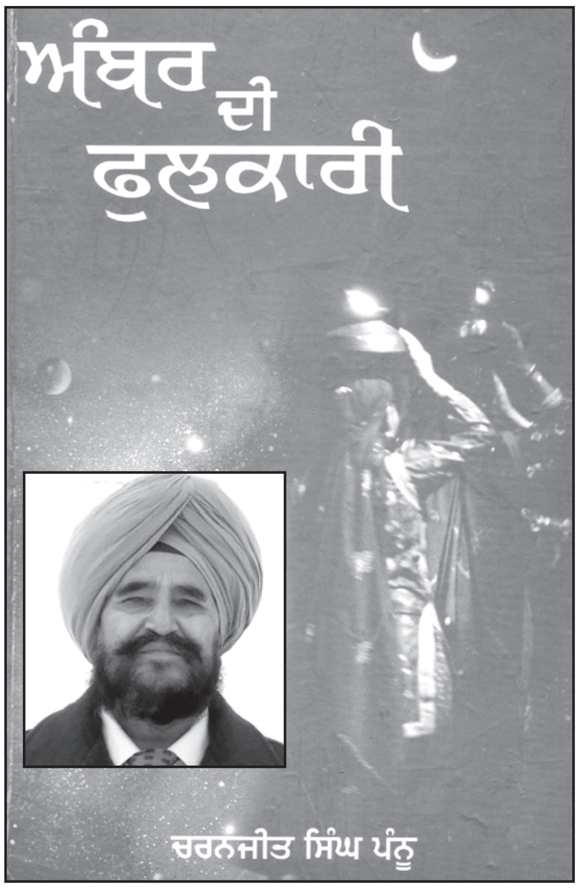

ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸੇ ਵਾਂਗ ਸਿੱਧ-ਪੱਧਰੀ ਤੇ ਠੇਠ ਰੰਗੀਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਉਕਤਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਗੇੜਾ ਕਈ ਵਾਰ ਅਗਨਵਾਣਾਂ ਵਰਗਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗਾਇਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਪੰਨੂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੁਆਲੇ ਇਉਂ ਘੁੰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਹੱਸਦੀ ਕਲਮ ਕਈ ਥਾਂ ਉਦਾਸ ਸੰਸਿਆਂ ਦੀ ਵਰਨਮਾਲਾ ਵਿਚ ਵੀ ਗਹਿਗੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਧਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਉਹਦੀ ਪੇਸ਼ ਪੁਸਤਕ 'ਅੰਬਰ ਦੀ ਫੁਲਕਾਰੀ' ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੌਮੁੱਖੀਏ ਦੀਵੇ ਵਰਗੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਟਕੋਰ ਹੈ, ਵਿਅੰਗ ਹੈ, ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਹੈ, ਧਰਮ ਦੀ ਪੀੜਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਜ਼ਲ, ਗੀਤ, ਨਜ਼ਮ ਵਿਚ ਢਾਲਣ ਲਈ ਪੰਨੂ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। 96 ਪੰਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ 48 ਕਾਵਿ ਵੰਨਗੀਆਂ ਹਨ।

ਸੁਹਜ-ਸੁਆਦ ਭਰਨ ਵਿਚ, ਕਾਵਿ-ਮੰਡਲ ਸੌਖਾ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ, ਪਰ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਦਾ ਰਹੱਸ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਲੈਅ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਅੰਦਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨਚਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਸੋਨੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ' ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ, ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਅਲੰਕਾਰ ਤੇ ਆਮ ਜੀਵਨ-ਜੁਗਤ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਟੁੰਬਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸੁਆਰਥੀ, ਲੋਭੀ-ਲਾਲਚੀ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਅਸਲ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰਾਂ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹਾ ਕਿ ਪੰਨੂ ਆਖਦਾ ਹੈ-

ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਲਗਣ ਅੰਦਰ,
ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਵਸਦੇ ਲੋਕ।
ਅੰਦਰੋਂ ਗ਼ਮ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਖਾਧੇ,
ਉਪਰੋਂ ਉਪਰੋਂ ਹੱਸਦੇ ਲੋਕ।
ਡਾਲਰ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅੰਦਰ,
ਪਿਆਸੇ ਪੰਛੀ ਖਿੱਚੇ ਆਉਂਦੇ।
ਮਿੱਠੀ ਕੈਦ 'ਚ ਪਛਤਾਉਂਦੇ ਐਪਰ
ਹੋਰ ਵੀ ਆ ਕੇ ਫਸਦੇ ਲੋਕ।

ਭੈਅ-ਮੁਕਤ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਤੁਰਦਾ ਮਨੁੱਖ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਵਾੜ ਵਿਚ ਫਸਦਾ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਤੁਰਦੇ ਤਾਂ ਚਾਨਣੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੋਣ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕੰਬਦੇ ਰਹਿਣ, ਉਹ ਗਲਤ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਪੈੜ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ 'ਚਾਨਣ' ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਲੱਭ ਲਿਆ ਮੈਂ-ਐਸਾ ਚਾਨਣ,
ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ ਰੁਸ਼ਨਾਏ ਮੇਰਾ,
ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਉਹ ਚੌਮੁਖੀਆ ਦੀਵਾ,
ਜਿਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਨੇਰ੍ਹਾ ਹੈ।

'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ' ਵਿਚ ਪੰਨੂ ਨੇ ਉਖੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਵਿਆਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੌਰਾਸੀ ਦਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਤੇ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ-ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ, ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸੰਨ੍ਹ, ਰੰਗਲੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਜੰਜਾਲ, ਅਹਿਮ ਊਣਤਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਪੰਨੂ ਨੇ ਲੰਬੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਰੇ ਸੁਆਗਤ ਮੱਕੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਧਾਰਮਿਕ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ 1 ਤੇ 2, ਸ਼ਹੀਦ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਮਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਪੰਨੂ ਨੇ ਮਸਤਕ ਨੀਵਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪੰਨੂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪਗੜੀ ਤੇ ਦਸਤਾਰ, ਕੁਰਾਹੇ ਪਈ ਨਵੀਂ ਜੁਆਨੀ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਹਨ। 'ਕੇਸਾਂ-ਸੁਆਸਾਂ ਸੰਗ' ਦੀ ਸੋਚ ਪੰਨੂ ਇਉਂ ਬਿਖੇਰਦਾ ਹੈ-

ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਬੀਬਾ
ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਓਏ।
ਨੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਵਾਲ ਤੇਰੇ।
ਬੁਰਾ ਹੋਇਆ ਹਾਲ ਓਏ।
ਜਾਂ
ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਪੱਗ ਜੁੜਦੀ
ਦਸਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਨਾ
ਪਿਤਾ ਤੋਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਾ ਹਿੰਦ ਬਚਦੀ
ਚਲਦੀਆਂ ਸੀਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜੇ ਆਰੀਆਂ ਨਾ।

ਚਰਨਜੀਤ ਪੰਨੂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਹੁੰਚ, ਸੋਚ ਆਪਣੀ ਹੈ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅਲੱਗ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਰਾਜ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੱਛਰ ਵੀ ਹਨ, ਬਿਜਲੀ ਕੱਟ ਵੀ ਹਨ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਹਾਲੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਛੋਟਾ ਬਾਦਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਧਰਨੇ-ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਗਨੀ, ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲਾਂ ਤੇ ਨਿਕਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬੱਦਲ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੈ, ਪਰ ਅਸਮਾਨੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਨੂ ਧਰਤੀ ਉਤਲੇ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਜਿੰਨਾ ਉਲਾਰ ਹੈ-

ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਰਜ ਪਛਾਣੇ ਵੈਦ ਧਨੰਤਰ
ਸਭ ਮਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਦਾਰੂ ਹੈ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆ ਬੋਹੜ ਸਿਆਸੀ
ਕਈ ਪੱਤਣਾਂ ਦਾ ਤਾਰੂ ਹੈ।
-0-
ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਨਾ ਬਿੱਲ ਸਤਾਊ,
ਦਵਾਈ ਮੁਫ਼ਤ ਮਿਲੂ ਬਿਮਾਰਾਂ
ਕਦੇ ਨਾ ਕੱਟ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਲੱਗਣਾ
ਨਾ ਡੰਗਣਾਂ ਮੱਛਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰਾਂ
ਸਿਫਾਰਸ਼ ਰਿਸ਼ਵਤ ਚੱਲਣੀ ਨਾ ਪੰਨੂ
ਆਇਆ ਰਾਮ ਰਾਜ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ।
ਬਾਦਲ ਆਇਆ ਬਾਦਲ ਆਇਆ
ਬਾਦਲ ਆਇਆ ਯਾਰਾਂ ਦਾ...।

ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੰਨੂ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣਨ ਕਿ ਉਹ ਵਰ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬਾਦਲ, ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਆਏ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਨ ਮੰਦਿਰ, ਚੁਆਤੀ, ਹਨੇਰ ਨਗਰੀ, ਬੇਈਮਾਨ, ਰੱਖੜੀ, ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਬੁਝਾਰਤ, ਰੇਤਕਾ ਪਾਣੀ ਦਾ, ਪੰਨੂ ਦੀਆਂ ਸਰਵਪੱਖੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਪੰਨੂ ਦਾ ਗੀਤ ਕਿਆ ਖੂਬ ਹੈ-

ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਲੈ ਡੁੱਬ ਜਾਣਿਆ
ਵੇ ਔਖੀ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਆਊਂਗੀ।
ਮੈਨੂੰ ਦਿਲ 'ਚ ਵਸਾ ਲੈ ਡੁੱਬ ਜਾਣਿਆ
ਵੇ ਔਖੀ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਆਊਂਗੀ।

ਸਰਵ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ 'ਅੰਬਰ ਦੀ ਫੁਲਕਾਰੀ' ਨਾਲ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਾਇਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਕਲਾ, ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਦਰਿਆ ਵਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਬਿਖਰਦੇ ਨੇ, ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਖਿਲਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਰੰਗਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹੀ ਵੇਗ, ਉਹੀ ਸੰਵੇਗ, ਉਹੀ ਪ੍ਰਵੇਗ-ਉਸਲਵੱਟੇ ਲੈਂਦੀ, ਸੌਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੰਘਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨੇ ਪਲਟਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਆਸਾਂ, ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਂ,

ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ 'ਸੁਰ'

ਹਾਦਸੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਢਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜਿਲਦ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਰ ਤੁਰ ਕੇ ਥਕਿਆ ਆਦਮੀ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਬਰ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦਾ ਲੈਂਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਕਬਰ ਵਿਚ ਗਵਾਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਿੱਟੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ, ਕਲਾ ਹੈ, ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਵੀ। ਕਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੈ, ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਹੈ। ਕਲਾ ਦਾ ਬੁਰਸ਼ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਨੰਗੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਰੰਗ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਖਣੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਹੱਪਣ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਦਾ ਹੈ। ਕਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਵੇਨ ਨਕਸ਼ ਤਰਾਸ਼ਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਹੈ। ਕਲਾ ਬਿਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਾਲੀ ਹੈ, ਸੱਖਣੀ ਹੈ, ਅਧੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ। ਕਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ, ਕਲਾਹੀਣਤਾ ਮੌਤ ਹੈ। ਕਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਹੁਸੀਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕੋਰੀ ਕੈਨਵਸ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਿਠਾਸ ਦਾ ਰੰਗ ਭਰਦੀ ਹੈ।

ਕਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਕਸ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ, ਛਵੀ ਹੈ। ਜਦ ਇਨਸਾਨ ਉਮਰ ਦੀ ਨੰਗੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਉਸਦੇ ਮਨ ਦੀ ਸਲੇਟ 'ਤੇ ਉਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਚਲਾ ਕਲਾਕਾਰ ਜਾਗ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਕਲਾ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੁਪਨੇ ਪੁੰਗਰਨ ਲੱਗਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਬਲੋ ਨਰੂਦਾ, ਪਾਬਲੋ ਪਿਕਾਸੋ, ਮਾਈਕਲ ਐਂਜਲੋ, ਲਿਓਨਾਰਡੋ ਦਾ ਵਿੰਕੀ ਅਤੇ ਮਕਬੂਲ ਫਿਦਾ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਆਤਮਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਜਕੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼, ਕਲਮ ਜਾਂ ਕੈਨਵਸ ਦੀ ਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ, ਪੱਥਰਾਂ ਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਜਿਸਮ 'ਤੇ ਹੀ ਕਲਾ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਉਸਲਵੱਟੇ ਲੈਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਾ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਿਖਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਨਵਤਾ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰੁੱਖ ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਵੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਦੀ ਝੋਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕਲਾ, ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਕ ਰਚਨਾ ਅਮਰ ਹੈ। ਨਾ ਮਰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਮਰੇਗੀ, ਨਾ ਕਦੇ ਮਰੀ ਹੈ। ਵਿੰਕੀ ਦੀ ਮੋਨਾਲਿਜ਼ਾ ਅੱਜ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਲਾ ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੀਟਸ, ਸ਼ੈਲੇ ਅਤੇ ਕਾਲਰਿਜ ਵਰਗੇ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਹਨ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਕਦਰਦਾਨ ਹਨ, ਕਲਾ ਦੇ ਮਾਹਰ ਹਨ। ਕਲਾ ਇਕ ਸੰਜੀਵਨੀ ਬੂਟੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪਾਰਸ ਛੋਹ ਹਰ ਰੋਗ ਨੂੰ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਪਾਰਖੂ ਅੱਖ ਖੰਡਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਲਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਭ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਟੋਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਲਕਲਾ ਉਸਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਢਾਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਢਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹੋਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਲਾ ਦਾ ਸੋਹਜ ਤੇ ਸੂਰਜ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਡੁੱਬਦਾ, ਸਗੋਂ ਜਾਗਦਾ, ਮਘਦਾ, ਅੱਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਾਰੇ ਛੱਡਦਾ, ਮੱਚਦਾ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾ।

ਖੁਜਰਾਹੋ ਦੇ ਮੰਦਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਹਰਮੰਦਿਰ ਅਤੇ ਮੀਨਾਰ-ਏ-ਸਿਕੰਦਰ, ਕਲਾ ਦੇ ਮੁਕਾਮ ਹਨ। ਸਿਰੇ ਹਨ, ਚੋਟੀਆਂ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਹੱਪਣ ਦੇ ਅਜਬ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨੇਸਤੋਨਾਬੂਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾਧੀਆਂ। ਪਰ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ, ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਅਤੇ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਜਿਹੇ ਹਮਲਾਵਰ ਖੁਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਕਲਾ ਦੇ ਅਰਸ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਅਰਸ਼ ਨੂੰ ਛੋਹ ਰਹੇ ਨੇ, ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਬਾਮਿਆਨ ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਬੁੱਤ ਅੱਜ ਵੀ ਕਲਾ ਦੇ ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਵਸੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਪਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਅੱਜ ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਲਗਭਗ ਮਿਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਖੰਡਰ ਅਤੇ ਟੋਟੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਲਾ ਦੀ ਅਣਕਹੀ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਲਾ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਲਾ ਨੇ ਕਲਾ ਤੇ ਕਹਿਰ ਢਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਕਹਿਰ ਢਾਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਸਮ ਪੁਗਾਈ ਹੈ। ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਹੱਤਵਹੀਣਤਾ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੌੜੇ ਸੱਚ ਸੱਚੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਮਿੱਠੇ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਇੰਜ ਕਲਾ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੋਈ ਬਲਾ ਨਹੀਂ। ਕਲਾ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਰੱਬ ਹੈ, ਖੁਦ ਰੱਬ। ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਕਲਾ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਫ਼ਾਸਲਾ ਕਲਾ ਅਤੇ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚੀ ਇਬਾਦਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੂਕ ਚੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਰੂਹਾਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਾ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੋਟੀ ਦੇ ਗਵੱਈਏ, ਫਨਕਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੀ ਧੱਬਾ ਹੈ।

ਕਲਾ ਉੱਚਤਾ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਦਗੀ, ਸੁਹੱਪਣ ਅਤੇ ਸੂਖਮਤਾ ਛਿਪੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ, ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਢੰਡੋਰੇ ਪਿੱਟਣ ਨਾਲ ਕਲਾ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਲਾ ਤੋਂ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਚੰਗੀ ਹੈ ਜੋ ਰੰਗ ਭੰਗ ਜਿਹਾ ਨਸ਼ਾ ਦਏ ਉਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਰੰਗਹੀਣਤਾ ਹੀ ਸੌ ਗੁਣਾ ਵਧੀਆ ਏ। ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੂਰ ਤੋਂ ਸਲਾਮ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਲਾ ਜਿੰਨੀ ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਸੁੱਚੀ ਹੈ, ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਉਨੀ ਹੀ ਨੀਵੀਂ ਅਤੇ ਕੋਝੀ ਤੇ ਝੂਠੀ ਹੈ। ਇਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਮੌਤ, ਇਕ ਬਹਿਸ਼ਤ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਦੋਜ਼ਖ, ਦਹਿਸ਼ਤ। ਇਕ ਰੱਬ ਹੈ, ਇਕ ਸ਼ੈਤਾਨ। ਇਕ ਯੁਧਿਸ਼ਟਰ ਇਕ ਦੁਰਯੋਧਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਦਰ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦਰ ਕਲਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਭਗਤੀ ਰੱਬ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹਨ।

ਕਲਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼, ਸਾਡਾ ਇਖਲਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਾਨਣਾ ਸਾਡਾ ਹੱਕ, ਸਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਾਡੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਹੈ। ਕਲਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਸਾਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਪਾਤਰ, ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਭਾਵੁਕਤਾ ਦੀ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਮੂਰਤ। ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ, ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ, ਸਤਿਆਜੀਤ ਰੇਅ, ਗੋਏਟੇ, ਗੁਰੂ ਦੱਤ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ, ਮਿਲਟਨ, ਫਿਦਾ ਹੁਸੈਨ, ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਮਧੂ ਬਾਲਾ, ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਅਹਿਸਨ ਰੰਧਾਵਾ, ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਾਂ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਜਿਹੇ ਕਲਾ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮੇ ਸਾਡਾ ਸਰਮਾਇਆ, ਸਾਡੀ ਦੌਲਤ, ਸਾਡੀ ਪੂੰਜੀ, ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਇਸ਼ਕ, ਸਾਡਾ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਹੁਸਨ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਨਾਤਾ, ਰਿਸ਼ਤਾ, ਇਹ ਸੰਬੰਧ ਸਦਾ ਜੁੜਿਆ ਰਹੇ, ਕਾਇਮ ਰਹੇ, ਦਾਇਮ ਰਹੇ, ਇਹੀ ਸਾਡੀ ਇੱਛਾ, ਸਾਡੀ ਅਰਜ਼ ਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੇ ਜਿਸਮਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਆਨ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਮਾਣ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਕਲਾ ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਨੇੜੇ ਹੋ, ਉਨਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ ਇਹ। ਦੁੱਖ, ਰੋਗ ਅਤੇ ਮੌਤ ਉਨਾਂ ਹੀ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਲ ਮੇਰੇ ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਸਤੂ ਨੇ ਕਹੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਲਾਕਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਅਰਸਤੂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਕੋਝਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੈ। ਰੱਬ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਹੁਸਨ ਇਕ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਦੇ ਨੈਣਾਂ, ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਗੁੱਤ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਤੋਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨੱਢੀ ਦੇ ਹੋਠਾਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਦੇ ਹਸੀਨ ਚਿਹਰੇ ਵਿਚ ਭਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰ ਰਲ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੱਗ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜ ਸਕਦੇ। ਕੁਦਰਤ ਰੱਬ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਹੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਹੈ।

ਕਵੀ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੀ ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਨਕਲ, ਉਨੀ ਚੰਗੀ ਕਲਾ, ਇਹ ਸੁੱਚੇ ਅਲਫਾਜ਼ ਵੀ ਅਰਸਤੂ ਨੇ ਹੀ ਆਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ

ਹੈ ਚੰਨ ਚਾਨਣੀ ਰੰਗ ਵਰੰਗੀ
ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ।
ਜਾਪੇ ਨਵੀਂ ਨਕੋਰ ਉਮੰਗ ਵਰਗੀ
ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ।

ਉਹਦੇ ਸੁਹਿਦੋਂ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲਾਂ 'ਚ
ਬਚਪਨ ਉਸਦਾ ਮੁਸਕਾਂਦਾ ਏ।
ਮਾਸੂਮ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚ
ਮੈਨੂੰ ਰੱਬੀ ਦੀਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ।
ਰੱਬ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਰਗੀ
ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ।

ਉਹਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਦ ਤੁਰਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ ਯਾਦ ਆਵੇ।
ਜਦ ਖਿੜ-ਖਿੜ ਕੇ ਉਹ ਹੱਸਦੀ ਏ
ਲੱਗੇ ਸਾਉਣ ਜਿਹੀ ਬਰਸਾਤ ਆਵੇ।
ਹੈ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਰੰਗ ਵਰਗੀ
ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ।

ਇਸ ਪਰੀ ਨੂੰ ਪਾ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ
ਰੱਬ ਮੇਰੇ ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ।
ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਾਂ ਉਸ ਦਾਤੇ ਦਾ
ਜਨਨੀ ਦਾ ਜਿਸ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ।
ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਵਰਗੀ
ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ।

ਰਹੇ ਖੁਸ਼ ਸਦਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ
ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਮ ਕਮਾਵੇ ਉਹ।
ਸੁਰ-ਤਾਲ ਵਿਚ ਰਚ ਕੇ ਜਦ
ਕੋਈ ਗੀਤ ਰੂਹਾਨੀ ਗਾਵੇ ਉਹ।
ਹੋਵੇ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਢੰਗ ਵਰਗੀ
ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ।

-ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਕੈਟਰੀਨਾ-ਸਲਮਾਨ ਵਿਚ ਦੂਰੀ ਕਿਉਂ?

ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਤੇ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ 'ਤੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਸੰਵਾਦ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਨ੍ਰਿਤ

ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਲਮਾਨ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਵਸਾ ਲਵੇਗਾ, ਪਰ ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਠੇਂਗਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਲਮਾਨ ਨਾਲ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੈਟਰੀਨਾ ਤੇ ਸਲਮਾਨ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਪਸੰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ 'ਹਮਕੋ ਦੀਵਾਨਾ ਕਰ ਗਏ', 'ਨਮਸਤੇ ਲੰਦਨ', 'ਵੈਲਕਮ' ਅਤੇ 'ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਕਿੰਗ' ਆਦਿ ਜੋ ਵੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਰਹੀਆਂ। ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕੈਟਰੀਨਾ ਅਕਸ਼ੈ ਪ੍ਰਤੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਤੇ ਸਲਮਾਨ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਨਾਲ ਅਕਸ਼ੈ ਦੀ ਹਰ ਫ਼ਿਲਮ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਧੂਮ ਮਚਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਕਸ਼ੈ ਨਾਲ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈ।

ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਵੀ ਸਲਮਾਨ ਨਾਲ ਨਾ ਮਨਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੰਦਨ ਚਲੀ ਗਈ। ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸ਼ੈ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਮੌਕੇ ਇਸ ਵਾਰ ਲੰਦਨ 'ਚ ਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਵਾਕਈ ਕੈਟਰੀਨਾ ਅਤੇ ਅਕਸ਼ੈ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਖਿਚੜੀ ਰਿੱਝ ਰਹੀ ਹੈ!

ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਵਧ ਸ਼ੌਕੀਨ ਪ੍ਰਿਟੀ

ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕ੍ਰਿਕਟ ਪਿਚ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੈਟਿੰਗ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਲਦ ਹੀ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਦੀ ਵਿੰਡੋ ਖੁਲ੍ਹੇਗੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਨ੍ਹਾਂ-ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਯਸ਼ਰਾਜ ਦੀ ਯਸ਼ ਚੋਪੜਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਹ

ਪ੍ਰਿਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਧਮਾਕਾ ਕਰੇਗੀ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਏਧਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੂਜੇ ਇੰਡੋਰਸਮੈਂਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁੱਝੇ ਲੱਗਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਦੀਪਾ ਮਹਿਤਾ ਦੀ 'ਹੈਵਨ ਆਨ ਅਰਥ' ਅਤੇ ਜਾਨੂ ਬਰੂਆ ਦੀ 'ਹਰ ਪਲ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਖੁਦ ਹੀ ਇਕ ਬ੍ਰੇਕ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਐਕਟਿੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਨਜੁਆਏ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਐਕਟਿੰਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਮੇਰੀਆਂ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਵਕਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਰਹੋ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੈਂ ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਸਾਈਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਯਸ਼ ਚੋਪੜਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਤਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਯਸ਼ ਅੰਕਲ ਕੋਈ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜਦ ਤਕ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਫਾਈਨਲ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਬੇਮਤਲਬ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਯਸ਼ਰਾਜ ਬੈਨਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਰਾ ਖਾਸ ਸਨਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਬੈਨਰ ਦੀ ਕਿਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੀ, ਇਹ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਆਪਣੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਕੁਝ ਖੱਟਾ, ਕੁਝ ਮਿੱਠਾ ਰਿਹਾ। ਜਿਥੇ ਜਿੱਤਣ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਰਨ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਦੇਰ ਲਈ ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਵੀ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨਾਲ ਦਿਲੋਂ ਜੁੜੀ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਔਰਤ ਹੋ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਲੱਗਿਆ! ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਔਰਤ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੌਂਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ? ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਕਿਸਮਤ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜੁੜਨਾ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਖਰਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੈਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਮਜ਼ਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਐਕਟਿੰਗ ਛੱਡ ਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵਾਂ ਰਸਤਾ ਚੁਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੀ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਆਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੁਧਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਸੌਰੀ, ਮੈਂ ਐਕਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਬਰਾਬਰ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਰਹਾਂਗੀ। ਖ਼ੈਰ, ਮੇਰੇ ਇਕ ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤ, ਪਲੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾ ਲਿਖਣਾ, ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਵਾਂ। ਹੁਣ ਇਹ ਅਲਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋਤਿਸ਼ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਟੀਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਜੋ ਚਾਹਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਧਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ, ਰਾਣੀ, ਐਸ਼, ਕਰੀਨਾ ਆਦਿ ਬਾਕਾਇਦਾ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨੂੰ ਡਾਮੀਨੇਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੁਣ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸ਼ੋਅ ਪੀਸ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਵਜੂਦ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਾਂ।

'ਹੈਵਨ ਆਨ ਅਰਥ' ਜਿਹੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੀ ਰੋਲ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਚੰਗੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੋਈ ਫ਼ਿਲਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜਦ ਤਕ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸ਼ਕ ਨਾ ਮਿਲਣ, ਤਾਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਹੀ ਮਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਫ਼ਿਲਮ ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੁਝ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਅਰੇ ਯਾਰ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਵਰਕ ਲਈ ਵੀ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਵਕਤ ਕੱਢ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਛੁੱਟੀ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।'

ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰਾਂਗੀ, ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਦੇਖ ਹੀ ਰਹੇ ਹੋ।

ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੌਰਾਨ ਨੇਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਅਣਬਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਲਈ ਕੁਝ ਮਸਾਲਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਫਿਲਹਾਲ ਨੇਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਚੁਲਬੁਲਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਨੇਸ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਧਾਰਣ ਗਲ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ।

ਆਮਿਰ ਹੁਣ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਣਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ

'ਗਜਨੀ' ਦੇ 200 ਕਰੋੜ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਯੋਜਿਤ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਜਦ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ, ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਂਭਾਰਤ 'ਤੇ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੁਣਗੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਮਿਰ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਬਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਸਰਚ ਵਗੈਰਾ 'ਤੇ ਵਕਤ ਲਗੇਗਾ....ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਆਪਕ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਬਣੇ, ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਮਿਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਲੇ ਉਹ

ਇਨੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹੀ ਕਿਰਦਾਰ ਕਿਉਂ?

ਉਂਝ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਰਣ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਰੋਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲੰਬਾ ਚੌੜਾ ਹੀ ਐਕਟਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਕਹਿ ਕੇ ਆਮਿਰ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ।

ਅਮਿਤਾਭ 'ਤੇ 60 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰ ਬਕਾਇਆ

ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ 'ਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦਾ 60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੁੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਗ ਬੀ ਨੇ 'ਕੌਨ ਬਨੇਗਾ ਕਰੋੜਪਤੀ' ਤੋਂ ਹੋਈ ਪੂਰੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਅਮਿਤਾਭ ਨੇ 3 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਲ 123 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਮਾਏ ਪਰ ਬਚਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 70 ਫੀਸਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ 'ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਐੱਲ.' ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਿਰਫ 30 ਫੀਸਦੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

'ਵਿਕਟਰ' ਦੇ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਰਾਓ ਤੇ ਹਰਮਨ ਬਵੇਜਾ

ਕ੍ਰਿਕਟ 'ਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਵਿਕਟਰੀ'

ਹਰਮਨ ਬਵੇਜਾ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਡੈਬਿਊ ਫਿਲਮ 'ਲਵ ਸਟੋਰੀ-2050' ਭਾਵੇਂ ਬਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਨਾ ਚੱਲੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਹਰਮਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਰਮਨ ਨੇ ਰਿਤਿਕ ਰੌਸ਼ਨ ਦੀ ਇਮੇਜ ਤੋਂ ਵੀ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਡਾਂਸ ਦੇ ਸਟੈੱਪ ਬਿਲਕੁਲ ਰਿਤਿਕ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਲਚੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹਰਮਨ ਨਾਲ ਬੜੀ ਨਾਇਨਸਾਫੀ ਹੈ। 'ਲਵ ਸਟੋਰੀ-2050' ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਕੋਲ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'ਵਿਕਟਰੀ' ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਰਾਓ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਕ੍ਰਿਕਟ 'ਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮਿੱਥ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ 'ਲਗਾਨ' ਨੇ ਇਸ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇਖੀਏ ਕਿ 'ਵਿਕਟਰੀ' ਦਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਕਈ ਨਾਮੀ ਖਿਡਾਰੀ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੋਲ 'ਚ ਹਨ।

ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਰਾਮ ਸ਼ੇਖਾਵਤ (ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ) ਦੀ ਖਵਾਇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵਿਜੇ ਸ਼ੇਖਾਵਤ (ਹਰਮਨ ਬਵੇਜਾ) ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰੇ। ਵਿਜੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਉਸਦਾ ਸਾਥ ਉਸਦੀ ਦੋਸਤ ਨੰਦਿਨੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਰਾਓ) ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਐਡੀ ਸਿੰਘ (ਗੁਲਸ਼ਨ ਗਰੋਵਰ) ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਜੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਜਗਤ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਕੌਣ-ਕੌਣ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਰਸਤੇ-ਵਿਚ ਕਿਤਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਜੇ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਦਾ ਪਿਆਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਰਾਮ ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਸਕੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਹੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਪਨ ਜਗਤ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਅਜੀਤ ਪਾਲ ਮੰਗਤ ਆਪਣੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ''ਮੇਰੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਮ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜੈਸਲਮੇਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਕ੍ਰਿਕਟ 'ਚ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਿਤਾ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੀ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟੇ। ਉਦੋਂ ਇਕ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਹੌਂਸਲੇ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।''

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਜੀਤ ਪਾਲ ਮੰਗਤ ਅਤੇ ਕੰਨਨ ਅਈਅਰ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸੰਵਾਦ ਦਰਾਬ ਫਾਰੂਕੀ ਅਤੇ ਕੰਨਨ ਅਈਅਰ ਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਅਨੂ ਮਲਿਕ ਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ

PAO

Punjabi Americans Organization

Proudly Presents

APNA PUNJAB ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ

Punjabi Songs, Bhangra, Gidha, Skits, Dances, Fashion Show and more

A Colorful Variety Cultural Show

On April 4th 2009

@ 7 PM

at Taft High School

6530 W. Bryn Mawr Ave * Chicago, IL 60631

Tickets General Admission
$5, $25, $50, $100
and VIP (Reserved Seats)
Kids under 5 year, free

For Item Registration, please visit www.paochicago.org or contact:

Nick Gakhal 630.688.3570, Jesse Singh 847.606.3664, Gulzar S. Multani 708.774.2999, Kuldeep S. Tanda 773.601.8408, Inder Hunjan 708.774.0887, Jasbir S. Suga 708.715.1734, Balwinder Singh (A-One Carpet), Harkirat Singh 847.809.0191, Malkit S. Sandhu 630.545.9792, Jagjit S. Dhindsa 847.229.9373, Neha Walia 847.687.9074, Simmarjit Singh 630.890.9947, Vandna Walia 847.477.6569, Jevanjit Kahlon 224.656.0090, Jaswinder Dhillon 847.791.2782, Gurbachan Singh (Michigan) 574.807.2110. Paul Khaleel (Indiana) 269.861.1800, Tarlochan S. Dhillon 847.845.7585, Rahul Gill 224.402.4662